

Συνεντεύξεις με αιτούντες άσυλο λόγω θρησκείας

Πρακτικός οδηγός για τις συνεντεύξεις με αιτούντες άσυλο λόγω θρησκείας

Νοέμβριος 2022

Στις 19 Ιανουαρίου 2022, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) μετατράπηκε σε Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA). Κάθε αναφορά στην EASO, καθώς και στα προϊόντα και στα όργανα της EASO, πρέπει να εκλαμβάνεται ως αναφορά στον EUAA.

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2022

Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA) και οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματός του δεν φέρουν καμία ευθύνη για ενδεχόμενη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκδοση.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023

Print	ISBN 978-92-9403-400-7	doi:10.2847/416089	BZ-08-22-053-EL-C
PDF	ISBN 978-92-9403-398-7	doi:10.2847/70	BZ-08-22-053-EL-N

© Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA), 2022

Φωτογραφία εξωφύλλου: 1363115680, © iStock, Betka82, Ιανουάριος 2022

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή εφόσον αναφέρεται η πηγή. Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού που δεν υπόκειται στους κανόνες του EUAA για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, πρέπει να ζητείται απευθείας η άδεια των κατόχων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Σχετικά με τον οδηγό

Γιατί δημιουργήθηκε ο παρών οδηγός; Αποστολή του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ) είναι να διευκολύνει και να υποστηρίζει τις δραστηριότητες των κρατών μελών της ΕΕ και των συνδεδεμένων χωρών (χώρες ΕΕ+ ⁽¹⁾) στην εφαρμογή του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (ΚΕΣΑ). Σύμφωνα με τον γενικό του στόχο να προωθεί την ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή του ΚΕΣΑ και να διευκολύνει τη σύγκλιση, ο ΕΥΑΑ αναπτύσσει κοινά επιχειρησιακά πρότυπα και δείκτες, κατευθυντήριες γραμμές και πρακτικά εργαλεία.

Πώς εκπονήθηκε ο παρών οδηγός; Ο παρών οδηγός εκπονήθηκε από εμπειρογνώμονες από όλη την ΕΕ, με την πολύτιμη συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους ⁽²⁾. Ο ΕΥΑΑ διευκόλυνε και συντόνισε την εκπόνηση του οδηγού. Πριν από την οριστικοποίηση του οδηγού, πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με όλα τα κράτη μέλη μέσω του Δικτύου Διαδικασιών Ασύλου του ΕΥΑΑ.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε επίσης τα μέλη της ομάδας εργασίας που συνέταξαν το σχέδιο του παρόντος οδηγού: Αναστάσιος Γκιουζέπας, Karel Vercruysse, Linn Krane, Maria Lagoni Andersen, Stina Lindmark και Torsten Wojtalla. Ευχαριστούμε επίσης τον καθηγητή Jeremy Gunn, που μοιράστηκε τις γνώσεις του κατά τη θεματική συνεδρίαση του Δικτύου Διαδικασιών Ασύλου του ΕΥΑΑ στις 12 και 13 Νοεμβρίου 2020, η οποία ενέπνευσε περαιτέρω την κατάρτιση του παρόντος οδηγού.

Σε ποιον απευθύνεται ο παρών οδηγός; Ο παρών οδηγός απευθύνεται πρωτίστως στους χειριστές υποθέσεων ασύλου, στους υπαλλήλους που διενεργούν συνεντεύξεις και στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων, στους συντονιστές αυτών, καθώς και στους φορείς χάραξης πολιτικής στις εθνικές αποφαινόμενες αρχές. Επιπλέον, το παρόν εργαλείο είναι χρήσιμο στους αρμόδιους υπαλλήλους για θέματα ποιότητας, τους εκπαιδευτές, τους νομικούς συμβούλους και κάθε άλλο πρόσωπο που εργάζεται ή εμπλέκεται στον τομέα της διεθνούς προστασίας στο πλαίσιο της ΕΕ.

Πώς συνδέεται ο παρών οδηγός με άλλα εργαλεία του ΕΥΑΑ; Ο Πρακτικός οδηγός του ΕΥΑΑ για τις συνεντεύξεις με αιτούντες άσυλο λόγω θρησκείας θα πρέπει να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με άλλους διαθέσιμους πρακτικούς οδηγούς και εργαλεία. Ο Πρακτικός οδηγός: Προσωπική συνέντευξη ⁽³⁾ θα πρέπει να αποτελεί έγγραφο αναφοράς για γενική καθοδήγηση σχετικά με τις συνεντεύξεις, και ο Πρακτικός οδηγός: Αναγνώριση προσώπων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας ⁽⁴⁾ θα πρέπει να αποτελεί έγγραφο αναφοράς για γενική καθοδήγηση σχετικά με την εξέταση αιτήσεων επί της ουσίας. Άλλοι σχετικοί οδηγοί περιλαμβάνουν τον Πρακτικό οδηγό: Αξιολόγηση αποδεικτικών στοιχείων ⁽⁵⁾, τις Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ιδιότητα μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας ⁽⁶⁾, τον Πρακτικό οδηγό για την εφαρμογή της εναλλακτικής δυνατότητας εγχώριας

⁽¹⁾ Τα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μαζί με την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία.

⁽²⁾ Επισημαίνεται ότι ο οριστικοποιημένος οδηγός δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα τη θέση της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) ή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους.

⁽³⁾ Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO), *Πρακτικός οδηγός: Προσωπική συνέντευξη*, Δεκέμβριος 2014.

⁽⁴⁾ EASO, *Πρακτικός οδηγός: Αναγνώριση προσώπων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας*, Απρίλιος 2018.

⁽⁵⁾ *Πρακτικός οδηγός της EASO: Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων*, Μάρτιος 2015.

⁽⁶⁾ *Κατευθυντήριες γραμμές της EASO σχετικά με την ιδιότητα μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας*, Μάρτιος 2020.

προστασίας ⁽⁷⁾ και τον Πρακτικό οδηγό για τη χρήση πληροφοριών της χώρας καταγωγής από τους υπευθύνους χειρισμού υποθέσεων κατά την εξέταση αιτήσεων χορήγησης ασύλου ⁽⁸⁾. Όλα τα πρακτικά εργαλεία του EUAA είναι δημοσίως διαθέσιμα στον δικτυακό τόπο του EUAA (<https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>).

Πώς συνδέεται ο παρών οδηγός με την εθνική νομοθεσία και πρακτική; Αυτό είναι ένα πρακτικό εργαλείο σύγκλισης των χωρών ΕΕ+· ως τέτοιο, δεν είναι νομικά δεσμευτικό. Αντανακλά κοινώς συμφωνηθέντα πρότυπα όπως εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο του EUAA την 1η Νοεμβρίου 2022.

⁽⁷⁾ EASO *Practical guide on the application of the internal protection alternative* (Πρακτικός οδηγός για την εφαρμογή της εναλλακτικής δυνατότητας εγχώριας προστασίας), Μάιος 2021.

⁽⁸⁾ EASO, *Πρακτικός οδηγός για τη χρήση πληροφοριών της χώρας καταγωγής από τους υπευθύνους χειρισμού υποθέσεων κατά την εξέταση αιτήσεων χορήγησης ασύλου*, Δεκέμβριος 2020.

Περιεχόμενα

Σχετικά με τον οδηγό.....	3
Κατάλογος συντομογραφιών.....	9
Εισαγωγή	10
1. Η θρησκεία ως λόγος δίωξης	12
1.1. Σχετικές νομικές διατάξεις.....	12
1.2. Έννοιες σχετικές με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας	14
1.2.1. Η θρησκεία ως ευρεία έννοια.....	14
1.2.2. Οι τρεις πτυχές της θρησκείας	15
1.2.3. Ορολογία.....	16
1.3. Δίωξη λόγω θρησκείας.....	17
1.3.1. Νόμιμοι περιορισμοί της θρησκευτικής ελευθερίας.....	17
1.3.2. Παραβιάσεις του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας ως πράξη δίωξης.....	19
1.3.3. Επιβολή θρησκευτικής συμμόρφωσης	21
1.3.4. Αποδιδόμενο θρήσκευμα ή αποδιδόμενη αποστασία.....	22
1.3.5. Διάκριση λόγω θρησκεύματος.....	23
1.3.6. Δυσανάλογος αντίκτυπος ουδέτερων νόμων	23
1.3.7. Φορείς δίωξης	23
1.3.8. Απουσία κρατικής προστασίας λόγω θρησκείας.....	24
1.4. Προκλήσεις που συνδέονται με τον λόγο της θρησκείας	24
1.4.1. Θρησκευτική πολυμορφία.....	24
1.4.2. Προκλήσεις αξιοπιστίας.....	25
1.4.3. Αλληλεπικάλυψη με άλλους λόγους.....	26
1.4.4. Η διάσταση του φύλου στις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας	27
2. Η προσωπική συνέντευξη.....	29
2.1. Πώς να προετοιμάσετε τη συνέντευξη.....	29
2.1.1. Πώς να δημιουργήσετε ένα ασφαλές περιβάλλον συνέντευξης	29
2.1.2. Πώς να προετοιμαστείτε ψυχολογικά	30
2.1.3. Πώς να εξοικειωθείτε με την εκάστοτε υπόθεση	31
2.1.4. Πώς μπορούν οι πληροφορίες της χώρας καταγωγής να σας βοηθήσουν στην προετοιμασία της συνέντευξης	33
(α) Περιορισμοί των ΠΧΚ σε σχέση με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας	34
(β) Πηγές σχετικές με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας.....	34
2.1.5. Πώς μπορεί να σας βοηθήσει η ειδική ανά χώρα καθοδήγηση.....	36
2.1.6. Πώς να προετοιμάσετε τον διερμηνέα.....	36
2.2. Πώς να διεξαγάγετε τη συνέντευξη.....	37

2.3. Τι πρέπει να διερευνάτε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.....	39
2.3.1. Διερεύνηση θρησκέυματος.....	40
(α) Γνώση της θρησκείας	40
(β) Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία.....	43
2.3.2. Διερεύνηση προηγούμενων διώξεων	44
2.3.3. Διερεύνηση του φόβου δίωξης σε περίπτωση επιστροφής.....	44
2.4. Διερεύνηση εάν η θρησκεία αποτελεί τον λόγο της δίωξης (συσχετισμός)	45
2.5. Διερεύνηση της παρεχόμενης προστασίας στη χώρα καταγωγής	47
2.6. Διερεύνηση της πιθανότητας εναλλακτικής δυνατότητας εγχώριας προστασίας	48
3. Συστάσεις για αποτελεσματική συνέντευξη.....	51
3.1. Συστάσεις για τους χειριστές υποθέσεων	51
3.1.1. Τι πρέπει να κάνετε	51
3.1.2. Τι δεν πρέπει να κάνετε.....	52
3.2. Συστάσεις για τις διοικήσεις ασύλου.....	53
4. Συνήθειες ισχυρισμοί σε αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας	55
4.1. Μεταστροφή σε άλλη θρησκεία.....	55
4.1.1. Η προηγούμενη θρησκεία ή πίστη	56
(α) Ο ρόλος της θρησκείας στο παρελθόν του αιτούντα	57
(β) Η τρέχουσα άποψη του αιτούντα για την προηγούμενη θρησκεία του.....	58
4.1.2. Η διαδικασία της μεταστροφής	58
(α) Κίνητρο μεταστροφής	59
(β) Περαιτέρω ενέργειες.....	60
(γ) Απόφαση μεταστροφής	61
(δ) Διαδικασίες εισδοχής.....	62
(ε) Αντιδράσεις στη μεταστροφή του αιτούντα	62
4.1.3. Βίωση της νέας θρησκείας.....	63
(α) Αντίκτυπος της μεταστροφής στη ζωή του αιτούντα.....	63
(β) Γνώσεις	63
(γ) Δραστηριότητες με την κοινότητα.....	64
4.1.4. Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία.....	65
(α) Επίσημα έγγραφα	66
(β) Ανεπίσημα έγγραφα.....	66
(γ) Πηγές μέσων κοινωνικής δικτύωσης και διαδικτύου	67
4.1.5. Κίνδυνος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής	68
(α) Προηγούμενη και τρέχουσα γνωστοποίηση της μεταστροφής του αιτούντα στους φορείς της δίωξης.....	68
(β) Μελλοντική γνωστοποίηση της μεταστροφής του αιτούντα στους φορείς της δίωξης	68
(γ) Συνέπειες της γνωστοποίησης της μεταστροφής	69

4.1.6. Επί τόπου αιτήσεις.....	70
(α) Αιτήσεις που υποβάλλονται για πρώτη φορά λόγω <i>επί τόπου</i> μεταστροφής	70
(β) Μεταγενέστερες αιτήσεις ασύλου λόγω <i>επί τόπου</i> μεταστροφής.....	71
4.2. Εγκατάλειψη μιας θρησκείας για προσχώρηση σε αθεϊστικό, αγνωστικιστικό ή μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων	72
4.2.1. Η προηγούμενη θρησκεία	73
4.2.2. Η διαδικασία εγκατάλειψης της θρησκείας.....	73
4.2.3. Νέος τρόπος ζωής μετά την εγκατάλειψη της θρησκείας.....	75
(α) Επιπτώσεις και αλλαγές	75
(β) Γνώσεις	76
(γ) Δραστηριότητες και κοινότητα	76
4.2.4. Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία.....	77
(α) Επίσημα έγγραφα	77
(β) Ανεπίσημα έγγραφα.....	77
(γ) Έγγραφα από διαδικτυακές πηγές.....	77
4.2.5. Κίνδυνος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής	78
4.2.6. <i>Επί τόπου</i> αιτήσεις.....	78
4.3. Θρησκευτικές μειονότητες.....	78
4.3.1. Μέλος θρησκευτικής μειονότητας.....	79
(α) Γνώση της θρησκείας	79
(β) Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία.....	81
4.3.2. Κίνδυνος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής	82
4.4. Αντιρρησίες συνείδησης στη στρατιωτική θητεία για λόγους θρησκείας	83
Σχετική ορολογία.....	84
4.4.1. Νομιμότητα της στρατιωτικής θητείας	85
(α) Δίωξη ή σοβαρή βλάβη στο πλαίσιο της στρατιωτικής θητείας	85
(β) Καθεστώς αντίρρησης συνείδησης	85
(γ) Συσχετισμός με τον λόγο της θρησκείας	86
4.4.2. Η διαδικασία στρατολόγησης.....	88
(α) Γνώσεις του αιτούντα για τη στρατιωτική νομοθεσία στη χώρα καταγωγής	88
(β) Γνώσεις του αιτούντα για τις πρακτικές στρατολόγησης	88
(γ) Κατάσταση στρατολόγησης του αιτούντα.....	89
(δ) Αποστολή του αιτούντα σε συγκεκριμένη στρατιωτική δράση	89
4.4.3. Αντίρρηση συνείδησης για λόγους θρησκείας	90
(α) Γνησιότητα της αντίρρησης συνείδησης για λόγους θρησκεύματος	91
(β) Έκφραση της αντίρρησης συνείδησης από τον αιτούντα.....	91
(γ) Ευρύτερο πλαίσιο θρησκευτικών πεποιθήσεων του αιτούντα	91
(δ) Οι συνέπειες της στρατιωτικής θητείας ή αποστολής που φοβάται ο αιτών.....	92
(ε) Εύλογες εναλλακτικές επιλογές αντί της στρατιωτικής θητείας (κατά περίπτωση)	92

4.4.4. Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία.....	92
(α) Έγγραφα που αφορούν τη στρατιωτική κατάσταση του αιτούντα.....	92
(β) Έγγραφα που αφορούν το καθεστώς του αντιρρησία συνείδησης στη χώρα καταγωγής.....	93
4.5. Θρησκευτικές διώξεις που σχετίζονται με το φύλο	93
4.5.1. Επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές	94
4.5.2. Διακρίσεις λόγω θρησκείας που σχετίζονται με το φύλο	94
4.5.3. Μεικτές σχέσεις/γάμοι.....	95

Κατάλογος συντομογραφιών

EASO	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο
ΕΥΑΑ	Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο
UNHCR	Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες
ΑΓΓΟ	Ακρωτηριασμός/αποκοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων
ΔΕΕ	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΔΣΑΠΔ	Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΔΕΠ	Εναλλακτική δυνατότητα εγχώριας προστασίας
ΚΕΣΑ	Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου
ΟΔΑ (αναδιατύπωση)	Οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου (αναδιατύπωση) Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)
ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση)	Οδηγία για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (αναδιατύπωση) Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση)
ΠΧΚ	Πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής
Σύμβαση για τους πρόσφυγες	Η σύμβαση του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων και το πρωτόκολλό της του 1967
Χώρες ΕΕ+	Κράτη μέλη της ΕΕ και συνδεδεμένες χώρες

Εισαγωγή

Οι αιτήσεις χορήγησης ασύλου λόγω θρησκείας συγκαταλέγονται συχνά στις πλέον περίπλοκες αιτήσεις διεθνούς προστασίας προς εξέταση. Οι πολλές διαφορετικές εκφάνσεις της «θρησκείας», και η σχέση της με τη δίωξη, είναι ορισμένες φορές δύσκολο να κατανοηθούν, και εύκολα μπορούν να δημιουργηθούν παρανοήσεις. Αυτό είναι πιθανό να οδηγεί σε μακροσκελείς προσωπικές συνεντεύξεις που κινδυνεύουν να χάσουν την κατεύθυνσή τους ή που δεν κατορθώνουν να συλλέξουν στοιχεία τα οποία έχουν άμεση συνάφεια με τη συγκεκριμένη αίτηση. Σε αυτό το πλαίσιο, ο παρών πρακτικός οδηγός έχει ως στόχο να βοηθήσει τους χειριστές υποθέσεων να διεξάγουν δικαιότερες και αποτελεσματικότερες συνεντεύξεις. Η παρεχόμενη καθοδήγηση έχει ως στόχο να βελτιώσει την κατανόηση των χειριστών υποθέσεων όσον αφορά την έννοια της θρησκείας στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας, και να υποστηρίξει τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την προσωπική συνέντευξη. Τέλος, προσφέρεται καθοδήγηση σχετικά με τα στοιχεία που θα πρέπει να διερευνώνται κατά την προσωπική συνέντευξη, προσαρμοσμένα στους ειδικούς τύπους αιτήσεων ασύλου λόγω θρησκείας.

Ο παρών πρακτικός οδηγός συμπληρώνει τον Πρακτικό οδηγό: Προσωπική συνέντευξη⁽⁹⁾, με στοιχεία που αφορούν ειδικά τις αιτήσεις που σχετίζονται με τη θρησκεία. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, αν και ο παρών πρακτικός οδηγός εστιάζει στο στάδιο της προσωπικής συνέντευξης της διαδικασίας ασύλου, ο οδηγός αναφέρεται επίσης σε πτυχές που αφορούν την εκτίμηση κινδύνου, τη νομική αξιολόγηση και την αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων, στον βαθμό που αυτά είναι αναγκαία για τη διεξαγωγή μιας σωστής προσωπικής συνέντευξης. Η προσωπική συνέντευξη δεν αποτελεί μεμονωμένο βήμα. Όλα τα στοιχεία που σχετίζονται με την εξέταση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη συλλογή και διερεύνηση των πληροφοριών στο στάδιο της προσωπικής συνέντευξης.

Ο παρών πρακτικός οδηγός διαρθρώνεται γύρω από τέσσερα κύρια κεφάλαια.

Το κεφάλαιο 1 «Η θρησκεία ως λόγος δίωξης» παρέχει γνώσεις θεωρητικού υποβάθρου παραθέτοντας τις νομικές διατάξεις και έννοιες που σχετίζονται με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας. Εξηγεί επίσης υπό ποιες συνθήκες μπορεί να ανακύψουν δίωξεις στο συγκεκριμένο πλαίσιο της θρησκείας, και υπογραμμίζει τις επαναλαμβανόμενες προκλήσεις που συνδέονται με τη διαχείριση αιτήσεων διεθνούς προστασίας για θρησκευτικούς λόγους.

Το κεφάλαιο 2 «Η προσωπική συνέντευξη» παρέχει πρακτική καθοδήγηση για την προετοιμασία και διεξαγωγή της συνέντευξης. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται σε αυτό το κεφάλαιο καλύπτουν διάφορα είδη αιτήσεων ασύλου λόγω θρησκείας. Το κεφάλαιο παραθέτει επίσης τα στοιχεία που πρέπει να διερευνώνται κατά την προσωπική συνέντευξη προκειμένου να συγκεντρωθούν όλες οι σχετικές πληροφορίες για την αξιολόγηση της πλήρωσης των προϋποθέσεων χορήγησης διεθνούς προστασίας στον αιτούντα, με ιδιαίτερη έμφαση στη θρησκεία.

Το κεφάλαιο 3 «Συστάσεις για αποτελεσματική συνέντευξη» παρέχει χρήσιμες και πρακτικές συμβουλές, τόσο για τους υπευθύνους χειρισμού υποθέσεων όσο και για τις διοικήσεις ασύλου, σχετικά με την αποτελεσματική διαχείριση των αιτήσεων ασύλου λόγω θρησκείας.

⁽⁹⁾ Πρακτικός οδηγός της EASO: Προσωπική συνέντευξη, Δεκέμβριος 2014.

Το κεφάλαιο 4 «Συνήθεις ισχυρισμοί σε αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας» διερευνά λεπτομερέστερα τα ακόλουθα είδη αιτήσεων και παρέχει συμβουλές για τα θέματα που πρέπει να διερευνώνται κατά την προσωπική συνέντευξη: μεταστροφή σε άλλη θρησκεία· εγκατάλειψη μιας θρησκείας για προσχώρηση σε αθεϊστικό, αγνωστικιστικό ή μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων, θρησκευτικές μειονότητες, αντίρρηση συνείδησης στη στρατιωτική θητεία για θρησκευτικούς λόγους· και θρησκευτικές διώξεις που σχετίζονται με το φύλο.

1. Η θρησκεία ως λόγος δίωξης

Το παρόν κεφάλαιο έχει ως σκοπό να παράσχει το απαραίτητο γνωστικό υπόβαθρο σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας προκειμένου να λάβει χώρα η διεξαγωγή προσωπικής συνέντευξης. Αφού παρουσιαστεί το σχετικό νομικό πλαίσιο ([ενότητα 1.1 «Σχετικές νομικές διατάξεις»](#)), εξηγείται η έννοια της θρησκείας παράλληλα με άλλες σχετικές έννοιες και ορολογία ([ενότητα 1.2 «Έννοιες σχετικές με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας»](#)). Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα διάφορα πλαίσια στα οποία μπορεί να ανακύψουν δίωξεις λόγω θρησκείας ([ενότητα 1.3 «Δίωξη λόγω θρησκείας»](#)) και, τέλος, υπογραμμίζονται οι επαναλαμβανόμενες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι χειριστές υποθέσεων όταν διαχειρίζονται αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας ([ενότητα 1.4 «Προκλήσεις που συνδέονται με τον λόγο της θρησκείας»](#)).

1.1. Σχετικές νομικές διατάξεις

Τόσο η Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (Σύμβαση για τους Πρόσφυγες) ⁽¹⁰⁾ όσο και η αναδιατυπωμένη οδηγία του 2011 για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου [οδηγία για την αναγνώριση (αναδιατύπωση)] ⁽¹¹⁾ αναφέρουν ρητώς τη θρησκεία ως έναν από τους πέντε λόγους δίωξης. Ενώ η σύμβαση του 1951 για τους πρόσφυγες δεν εξηγεί περαιτέρω τον όρο ⁽¹²⁾, η οδηγία για την αναγνώριση (αναδιατύπωση) εμβαθύνει περισσότερο στην έννοια της θρησκείας.

Το άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιατύπωση) περιγράφει, με μη εξαντλητικό τρόπο, το ευρύ φάσμα των στοιχείων που περιλαμβάνονται στην έννοια της θρησκείας στο πλαίσιο των αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Στην οδηγία για την αναγνώριση (αναδιατύπωση), η θρησκεία θεωρείται ότι περιλαμβάνει διάφορα είδη πεποιθήσεων (που αφορούν την ύπαρξη ή μη ενός υπέρτατου όντος) και πολλούς διαφορετικούς τρόπους άσκησης ή έκφρασης αυτών των πεποιθήσεων.

Άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιατύπωση) – λόγοι δίωξης

[...] η έννοια της θρησκείας περιλαμβάνει ιδίως την υιοθέτηση θειστικών, αγνωστικιστικών ή αθεϊστικών πεποιθήσεων, τη συμμετοχή σε τυπική λατρεία, σε ιδιωτικό ή δημόσιο χώρο, είτε κατά μόνους είτε σε κοινωνία με άλλους, την αποχή από τη λατρεία αυτή, άλλες θρησκευτικές πράξεις ή εκδηλώσεις απόψεων ή μορφές ατομικής ή συλλογικής συμπεριφοράς που στηρίζονται σε ή υπαγορεύονται από θρησκευτικές πεποιθήσεις.

⁽¹⁰⁾ Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, [Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων](#), 28 Ιουλίου 1951, Ηνωμένα Έθνη, Σειρά Συνθηκών, τόμος 189, σ. 137. Βλ. άρθρο 1Α παράγραφος 2

⁽¹¹⁾ [Οδηγία 2011/95/ΕΕ](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση). Βλ. άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο β).

⁽¹²⁾ Για καθοδήγηση της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας, βλ. UNHCR, [Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων και κατευθυντήριες γραμμές για τη διεθνή προστασία σύμφωνα με τη σύμβαση του 1951 και το πρωτόκολλο του 1967 για το καθεστώς των προσφύγων](#), Απρίλιος 2019, HCR/1P/4/ENG/REV. 4, παράγραφοι 71-73. [Κατευθυντήριες οδηγίες της UNHCR για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 6: Η θρησκεία ως λόγος φόβου δίωξης στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 1 Α \(2\) της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων](#), 28 Απριλίου 2004, HCR/GIP/04/06.

Σχετικό εργαλείο του ΕΥΑΑ

Για πληροφορίες σχετικά με τα άλλα στοιχεία του ορισμού του πρόσφυγα, βλ. τον Πρακτικό οδηγό: Αναγνώριση προσώπων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, Απρίλιος 2018.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η οδηγία για την αναγνώριση (αναδιατύπωση) πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο που συνάδει με τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽¹³⁾, ο οποίος περιλαμβάνει το δικαίωμα στη θρησκευτική ελευθερία.

Άρθρο 10 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ – ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας. Το δικαίωμα αυτό συνεπάγεται την ελευθερία μεταβολής θρησκεύματος ή πεποιθήσεων καθώς και την ελευθερία εκδήλωσης του θρησκεύματος ή των πεποιθήσεών του, ατομικά ή συλλογικά, δημοσία ή κατ' ιδίαν, με τη λατρεία, την εκπαίδευση, την άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων και τις τελετές.

Το δικαίωμα στη θρησκευτική ελευθερία ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα κατοχυρώνεται σε πολλές διεθνείς και περιφερειακές νομικές πράξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα [π.χ. άρθρα 18 και 27 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ)] ⁽¹⁴⁾

Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών έχει σχολιάσει το άρθρο 18 του ΔΣΑΠΔ στο γενικό σχόλιο αριθ. 22. Στο γενικό σχόλιο αναφέρεται ότι η θρησκευτική ελευθερία περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα πράξεων, όπως τελετές και τελετουργικές πράξεις μέσω των οποίων εκφράζονται άμεσα οι πεποιθήσεις, καθώς και διάφορες πρακτικές που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των πράξεων, όπως η ανέγερση χώρων λατρείας, η χρήση τελετουργικών παρασκευασμάτων και αντικειμένων· η επίδειξη συμβόλων· η τήρηση εορτών και αργιών· η τήρηση διατροφικών κανόνων· η χρήση διακριτικών ενδυμάτων ή καλυμμάτων κεφαλής· η συμμετοχή σε τελετές που συνδέονται με ορισμένα στάδια της ζωής· η χρήση ιδιαίτερης γλώσσας που ομιλείται κατά παράδοση από μια ομάδα· η ελευθερία επιλογής θρησκευτικών ηγετών, ιερέων και δασκάλων· η ελευθερία ίδρυσης ιερατικών σχολών και θρησκευτικών σχολείων· και η ελευθερία σύνταξης και διανομής θρησκευτικών κειμένων ή εκδόσεων. ⁽¹⁵⁾

⁽¹³⁾ ΕΕ, Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 26 Οκτωβρίου 2012, 2012/C 326/02. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι το άρθρο 10 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ είναι σχεδόν πανομοιότυπο με το άρθρο 9 παράγραφος 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) έχει δημοσιεύσει οδηγό για το άρθρο 9 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και τη σχετική νομολογία του: Guide on Article 9 of the European Convention on Human Rights: Freedom of thought, conscience and religion. (Οδηγός σχετικά με το άρθρο 9 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας).

⁽¹⁴⁾ Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, 16 Δεκεμβρίου 1966, Ηνωμένα Έθνη, Σειρά Συνθηκών, τόμος 999, σ. 171.

⁽¹⁵⁾ Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, Γενικό σχόλιο CCPR αριθ. 22: άρθρο 18 (ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας), 30 Ιουλίου 1993, CCPR/C/21/Rev.1/Add.4, παράγραφος 4.

1.2. Έννοιες σχετικές με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας

Η θρησκεία είναι μια πολυδιάστατη και πολύπλοκη έννοια. Εκτός των μειζόνων, διεθνώς διαδεδομένων θρησκειών, περιλαμβάνει επίσης και άλλα σύνολα πεποιθήσεων που μπορεί κανείς εκ πρώτης όψης να μην τα θεωρήσει ως θρησκείες, όπως για παράδειγμα η μαγεία.

1.2.1. Η θρησκεία ως ευρεία έννοια

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έχει υπογραμμίσει, σε αρκετές περιπτώσεις, ότι η «θρησκεία» δεν πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά. Στην απόφαση *Υ και Ζ*, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, για τον προσδιορισμό του τι συνιστά πράξη δίωξης λόγω θρησκείας, τα ακόλουθα στοιχεία είναι άνευ σημασίας.

[...] στερείται σημασίας η διάκριση μεταξύ των θιγουσών ένα «σκληρό πυρήνα» (*forum internum*) του θεμελιώδους δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας πράξεων, στον οποίο δεν εμπίπτουν τα ασκούμενα δημοσίως θρησκευτικά καθήκοντα (*forum externum*), και των μη θιγουσών τον αποκαλούμενο «σκληρό πυρήνα» πράξεων.

Η διάκριση αυτή προσκρούει στον **ευρύ ορισμό** της έννοιας της «θρησκείας» που δίδει η οδηγία στο άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο β), ενσωματώνοντας **το σύνολο των συνιστωσών της, δημόσιων ή ιδιωτικών, συλλογικών ή ατομικών**.

ΔΕΕ, *Υ και Ζ*, σκέψεις 62 και 63 (προστέθηκε υπογράμμιση) ⁽¹⁶⁾

Στην υπόθεση *Fathi*, το ΔΕΕ επιβεβαίωσε εκ νέου το ευρύ πεδίο της «θρησκείας» στο πλαίσιο των αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Το δικαστήριο τόνισε ότι η οδηγία για την αναγνώριση (αναδιατύπωση) περιέχει μη εξαντλητικό κατάλογο των στοιχείων που μπορούν να προσδιορίζουν τη θρησκεία, επισημαίνοντας τα ακόλουθα.

[...] ο προσδιορισμός της έννοιας της «θρησκείας» [...] περιέχει **μόνον έναν μη εξαντλητικό κατάλογο** των στοιχείων που μπορούν να χαρακτηρίζουν την εν λόγω έννοια στο πλαίσιο αιτήσεως διεθνούς προστασίας στηριζόμενης στον φόβο διώξεως λόγω θρησκείας.

Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τον ως άνω προσδιορισμό, η έννοια «θρησκεία» καλύπτει, αφενός, την υιοθέτηση **θεϊστικών, αγνωστικιστικών ή αθεϊστικών πεποιθήσεων**, γεγονός το οποίο, λαμβανομένου υπόψη του γενικού χαρακτήρα των χρησιμοποιούμενων όρων, τονίζει ότι **αφορά τόσο τις παραδοσιακές «θρησκείες» όσο και τις λοιπές πεποιθήσεις**, και, αφετέρου, τη **συμμετοχή, κατά μόνας ή από κοινού, ή τη μη συμμετοχή, σε τυπική λατρεία**, γεγονός το οποίο συνεπάγεται ότι η **μη ένταξη** σε μια θρησκευτική κοινότητα δεν μπορεί να αποτελεί αυτή καθ' αυτήν κρίσιμο στοιχείο κατά την εκτίμηση της έννοιας αυτής

ΔΕΕ, *Fathi*, σκέψεις 79 και 80 (προστέθηκε υπογράμμιση) ⁽¹⁷⁾

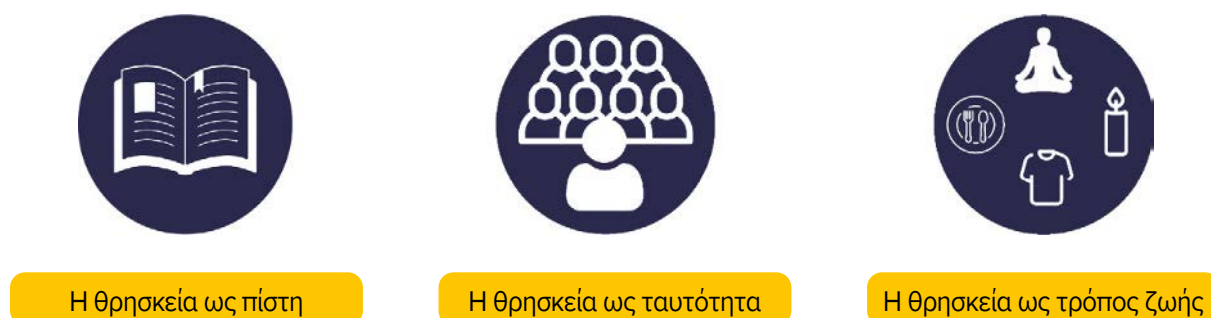
⁽¹⁶⁾ ΔΕΕ, απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2012, *Bundesrepublik Deutschland κατά Υ και Ζ*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-71/11 και C-99/11, ECLI:EU:C:2012:518. Σύνοψη διαθέσιμη στη [βάση δεδομένων νομολογίας του ΕΥΔΑ](#).

⁽¹⁷⁾ ΔΕΕ, απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2018, *Bahthiyar Fathi κατά Predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-56/17, σκέψεις 79-80. Σύνοψη διαθέσιμη στη [βάση δεδομένων νομολογίας του ΕΥΔΑ](#). Βλ. επίσης ΔΕΕ, *Annual Report 2018 – Judicial activity*, (Ετήσια έκθεση 2018 – Δικαστική δραστηριότητα), 2019, σ. 56.

1.2.2. Οι τρεις πτυχές της θρησκείας

Στο πλαίσιο των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, οι τρεις διαφορετικές πτυχές της θρησκείας που παρουσίασε η UNHCR στις *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη Διεθνή Προστασία των Προσφύγων αριθ. 6: Η θρησκεία ως λόγος φόβου δίωξης* ⁽¹⁸⁾ είναι καίριας σημασίας ⁽¹⁹⁾.

Διάγραμμα 1. Οι τρεις πτυχές της θρησκείας

Η θρησκεία ως **πίστη** «μπορεί να εκφράζεται με πεποιθήσεις ή αξίες για τη θεία ή την ύστατη πραγματικότητα ή την πνευματική μοίρα του ανθρώπου» ⁽²⁰⁾. Η θρησκεία ως πίστη περιλαμβάνει δόγματα πίστης. Πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά ώστε να περιλαμβάνει ένα σύνολο πεποιθήσεων που αφορούν την έννοια ενός ή περισσότερων θεών, αλλά και μη θειστικών πεποιθήσεων που δεν επικεντρώνονται στην ύπαρξη ενός ή περισσότερων θεών, ή αθεϊστικών πεποιθήσεων που δίνουν έμφαση στη δυσπιστία ή στην έλλειψη πίστης σε κάποιον θεό ή θεούς.

Η θρησκεία ως **ταυτότητα** έχει να κάνει λιγότερο με πεποιθήσεις και περισσότερο με τη συμμετοχή σε μια κοινότητα την οποία συνδέουν κοινές πεποιθήσεις, τελετουργίες, παραδόσεις, κ.λπ. «Ο αιτών άσυλο μπορεί να ταυτίζεται ή να έχει την αίσθηση ότι ανήκει σε μια ειδική ομάδα ή κοινότητα ή να αναγνωρίζεται από τους άλλους ως μέλος αυτής της ομάδας ή της κοινότητας. Σε πολλές περιπτώσεις οι διώκτες μπορεί να έχουν ως στόχο θρησκευτικές ομάδες που είναι διαφορετικές από αυτήν στην οποία ανήκουν επειδή θεωρούν ότι αυτές απειλούν την ταυτότητά τους ή τη νομιμότητά τους» ⁽²¹⁾. Η σύνδεση με μια ομάδα βάσει της θρησκείας ως ταυτότητα μπορεί επίσης να συμπίπτει με εθνοτική, φυλετική ή εθνική σύνδεση. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να συνδέει το αίτημα με άλλους λόγους δίωξης (βλ. [ενότητα 1.4.3 «Αλληλεπικάλυψη με άλλους λόγους»](#))

Η θρησκεία ως **τρόπος ζωής** αφορά τις πρακτικές, τις τελετουργίες, τα έθιμα ή τις παραδόσεις που μπορεί να διακρίνουν τον πιστό μιας θρησκείας από τους πιστούς μιας άλλης. Μια θρησκεία μπορεί να εκδηλώνεται με τη χρήση διακριτικής ενδυμασίας ή την τήρηση διαφόρων θρησκευτικών εθίμων, συμπεριλαμβανομένων τελετών (γάμος, βάπτισμα, κ.λπ), θρησκευτικών αργιών ή διατροφικών κανόνων (π.χ. νηστεία). Όπως επισημαίνει η UNHCR, «Αυτές οι πρακτικές μπορεί να αντιμετωπίζονται ως ασήμαντες από άλλους, αλλά να είναι ο πυρήνας της θρησκείας για τον ενδιαφερόμενο» ⁽²²⁾.

⁽¹⁸⁾ UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 6*, 2004, ό.π. υποσημείωση 12.

⁽¹⁹⁾ Gunn, T. J., *The Complexity of Religion in Determining Refugee Status*, (Η πολυπλοκότητα της θρησκείας στον καθορισμό του καθεστώτος των προσφύγων), συζήτηση στρογγυλής τραπέζης για τα αιτήματα ασύλου λόγω θρησκείας, UNHCR και Church World Service, 2002. Βλ. επίσης Gunn, T. J., «*The complexity of religion and the definition of "religion" in international law*», (Η πολυπλοκότητα της θρησκείας και ο ορισμός της «θρησκείας» στο διεθνές δίκαιο), *Harvard Human Rights Journal*, τόμος 16, 2003, σ. 200–205.

⁽²⁰⁾ UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 6*, 2004, ό.π. υποσημείωση 12, σ. 3.

⁽²¹⁾ UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 6*, 2004, ό.π. υποσημείωση 12, σ. 3.

⁽²²⁾ UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 6*, 2004, ό.π. υποσημείωση 12, σ. 4.

1.2.3. Ορολογία

Κατά την ενασχόληση με αιτούντες που υποβάλλουν αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας, θα συναντώνται συχνά οι ακόλουθοι όροι. Καθώς δεν υπάρχει καθολικά αποδεκτός ορισμός για κανέναν από αυτούς τους όρους, οι κατωτέρω όροι παρέχονται μόνο με σκοπό την καθοδήγηση των χειριστών υποθέσεων στην καθημερινή εργασία τους.

Αγνωστικιστής είναι κάποιος που πιστεύει ότι δεν είναι δυνατόν να γνωρίζουμε αν υπάρχει θεός ή όχι ⁽²³⁾.

Αθεϊσμός είναι η πεποίθηση ότι δεν υπάρχει θεός ή θεοί. Οι άθεοι κατά κανόνα δεν ακολουθούν συγκεκριμένο πρότυπο δράσης ή τρόπο έκφρασης, ούτε συμμετέχουν σε θρησκευτικές τελετές ή παρόμοιες εκδηλώσεις.

Αιρετικός είναι κάποιος του οποίου οι πεποιθήσεις αντιβαίνουν στις αρχές μιας συγκεκριμένης θρησκείας, κάποιος που δεν συμμορφώνεται με την καθιερωμένη πίστη. Ο όρος έχει αρνητική χροιά.

Ανιμισμός είναι η πεποίθηση ότι τα φυτά, τα αντικείμενα ή τα φυσικά φαινόμενα, όπως ο καιρός, έχουν ψυχή.

Αντίρρηση συνείδησης προς τη στρατιωτική θητεία είναι η άρνηση εκτέλεσης στρατιωτικής θητείας εξαιτίας «αρχών και λόγων συνείδησης, συμπεριλαμβανομένων βαθιών πεποιθήσεων που πηγάζουν από θρησκευτικά, ηθικά, δεοντολογικά, ανθρωπιστικά ή παρόμοια κίνητρα» ⁽²⁴⁾.

Αποστασία σημαίνει ότι ένα άτομο εγκαταλείπει ή απαρνείται ένα θρησκευτικό κίνημα ή μια θρησκευτική πεποίθηση. Αναφέρεται συνήθως σε απόρριψη ή εγκατάλειψη μιας θρησκείας. Ο όρος έχει αρνητική χροιά. Ένας πιο ουδέτερος όρος είναι η «αποκήρυξη πίστης».

Βλασφημία είναι η επίδειξη περιφρόνησης προς μια θεότητα ή θρησκεία κατά τρόπο που εκλαμβάνεται ως προσβλητικός ή υβριστικός από τους πιστούς αυτής της θρησκείας.

Δόγμα είναι μια θρησκευτική ομάδα που έχει ελαφρώς διαφορετικές πεποιθήσεις από άλλες ομάδες της ίδιας θρησκείας. ⁽²⁵⁾

Κήρυγμα είναι το κάλεσμα σε μεταστροφή, ειδικότερα προς τον χριστιανισμό.

Μεταστροφή σημαίνει ότι ένα άτομο αλλάζει τις πεποιθήσεις του, ειδικά τη θρησκεία ή το δόγμα του.

Μη θρησκευόμενος είναι κάποιος που δεν δείχνει κανένα ενδιαφέρον για τη θρησκεία. Αυτή η κατηγορία μπορεί να περιλαμβάνει όσους είναι μόνο κατ' όνομα πιστοί μιας θρησκείας ⁽²⁶⁾.

Ο αθεϊσμός, ο αγνωστικισμός και τα μη θρησκευτικά συστήματα αξιών αναφέρονται στις μη θρησκευτικές πεποιθήσεις των ανθρώπων. Ωστόσο, διαφέρουν από ορισμένες απόψεις. Ενώ τόσο ο αθεϊσμός όσο και ο αγνωστικισμός προϋποθέτουν κάποια μορφή προηγούμενης σκέψης και βασίζονται σε μια ορισμένη φιλοσοφική θέση όσον αφορά την ύπαρξη θεού ή θεών, τα άτομα που ακολουθούν ένα μη θρησκευόμενο σύστημα αξιών δεν φτάνουν έως το σημείο να απορρίψουν την ύπαρξη θεού ή να πάρουν κάποια θέση για αυτήν.

Προσηλυτίζω σημαίνει πείθω τους άλλους να αποδεχθούν τις πεποιθήσεις μου. Γνωστό παράδειγμα προσηλυτισμού είναι η ιεραποστολική δραστηριότητα, που συχνά περιλαμβάνει διάδοση της θρησκείας σε μακρύτερες αποστάσεις.

Συγκρητισμός είναι ο συνδυασμός των ιδεών και της πρακτικής άσκησης μιας πίστης με κάποια άλλη θρησκεία.

⁽²³⁾ Βλ. Oxford Learner's Dictionaries (<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com>). Η ίδια παραπομπή ισχύει για τους όρους ανιμισμός, αθεϊσμός, μεταστροφή, προσηλυτισμός.

⁽²⁴⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, ψήφισμα 1998/77, *Conscientious Objection to Military Service*, (Αντίρρηση συνείδησης στη στρατιωτική θητεία), E/CN.4/RES/1998/77, 22 Απριλίου 1998.

⁽²⁵⁾ <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/denomination>

⁽²⁶⁾ <https://humanism.org.uk/humanism/humanism-today/non-religious-beliefs/>

1.3. Δίωξη λόγω θρησκείας

Η δίωξη στο πλαίσιο μιας αίτησης ασύλου λόγω θρησκείας μπορεί να λάβει πολλές μορφές και να ανακύψει σε διάφορα πλαίσια, που θα πρέπει να έχουν υπόψη οι χειριστές υποθέσεων.

Οι πράξεις που συνιστούν δίωξη μπορεί να σχετίζονται άμεσα με παραβίαση της ίδιας της θρησκευτικής ελευθερίας (δηλαδή πράξεις που θίγουν την πίστη, την ταυτότητα ή τον τρόπο ζωής που συνδέεται με συγκεκριμένη θρησκεία) ή με την παραβίαση άλλων βασικών δικαιωμάτων λόγω θρησκείας. Παραδείγματος χάριν, μπορεί να απαγορευτεί εντελώς σε ένα άτομο να ασκεί τη θρησκεία του (παραβίαση θρησκευτικής ελευθερίας), ή να συλληφθεί και να βασανιστεί απλώς και μόνο επειδή ανήκει σε συγκεκριμένη θρησκευτική ομάδα (παραβίαση της απαγόρευσης των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης).

Όπως περιγράφεται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιאτύπωση), μία πράξη για να θεωρηθεί ως πράξη δίωξης πρέπει να είναι αρκούντως σοβαρή λόγω της φύσης ή της επανάληψής της ώστε να συνιστά σοβαρή παραβίαση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό μπορεί να ισχύει όταν οι πράξεις που γίνονται για λόγους θρησκείας αποτελούν σοβαρές παραβιάσεις βασικών δικαιωμάτων. Σε άλλες περιπτώσεις, ιδίως όταν οι παραβιάσεις αφορούν το δικαίωμα της ίδιας της θρησκευτικής ελευθερίας, η αξιολόγηση της σοβαρότητας των πράξεων μπορεί να είναι περιπλοκότερη (βλ. [ενότητα 1.3.2 «Παραβιάσεις του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας ως πράξη δίωξης»](#)). Στην απόφαση *Υ και Ζ* ⁽²⁷⁾, το ΔΕΕ δήλωσε ότι οποιαδήποτε προσβολή της θρησκευτικής ελευθερίας δεν συνιστά κατ' ανάγκη δίωξη. Σύμφωνα με το ΔΕΕ, για να εκληφθεί μια πράξη ως δίωξη πρέπει να ισχύουν τα ακόλουθα.

[Α]παιτείται η συνδρομή «σοβαρής παραβίασεως» της εν λόγω ελευθερίας θίγουσας τον ενδιαφερόμενο σημαντικά.

ΔΕΕ, *Υ και Ζ*, σκέψη 59.

Για τις πράξεις που μπορεί να συνιστούν δίωξη ως αποτέλεσμα σώρευσης διαφόρων μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιאτύπωση), βλ. [ενότητα 1.3.5 «Διάκριση λόγω θρησκεύματος»](#).

Σχετικό εργαλείο του ΕΥΑΑ

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις πράξεις δίωξης, βλ. [Πρακτικό οδηγό: Αναγνώριση προσώπων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας](#), Απρίλιος 2018.

1.3.1. Νόμιμοι περιορισμοί της θρησκευτικής ελευθερίας

Αν και το δικαίωμα να έχει κανείς μια πεποίθηση και να αλλάξει θρησκεία ή πεποιθήσεις είναι απόλυτο και ανεπιφύλακτο, το δικαίωμα να εκδηλώνει τις πεποιθήσεις του ιδιωτικά ή δημόσια δεν είναι απόλυτο, καθώς αυτό μπορεί να έχει αντίκτυπο σε άλλους ⁽²⁸⁾. Το δικαίωμα εκδήλωσης της θρησκευτικής ελευθερίας μπορεί να υπόκειται σε ορισμένους νομικούς και

⁽²⁷⁾ ΔΕΕ, 2012, *Υ και Ζ*, ό.π. [υποσημείωση 16](#), σκέψεις 58 και 59.

⁽²⁸⁾ ΕΔΔΑ, απόφαση της 12ης Απριλίου 2007, *Ινιανονα κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 52435/99, ECLI:CE:ECHR:2007:0412 JUD005243599, σκέψη 79

νόμιμους περιορισμούς, εφόσον αυτοί οι περιορισμοί θεσπίζονται σύμφωνα με τα πρότυπα του διεθνούς δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτή η αρχή καθορίζεται στο άρθρο 9 παράγραφος 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ⁽²⁹⁾ και στο άρθρο 18 παράγραφος 3 του ΔΣΑΠΔ ⁽³⁰⁾, και, με γενικότερους όρους, στο άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Όλα τα παρατιθέμενα κείμενα θέτουν αυστηρούς όρους για την έγκριση των εν λόγω περιορισμών.

Άρθρο 9 παράγραφος 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

*Η ελευθερία εκδηλώσεως της θρησκείας ή των πεποιθήσεων δεν επιτρέπεται να αποτελέσει αντικείμενον ετέρων περιορισμών πέραν των προβλεπομένων υπό του νόμου και αποτελούντων αναγκαία μέτρα, εν δημοκρατική κοινωνία **δια την δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της δημοσίας τάξεως, υγείας και ηθικής, ή την προάσπισιν των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.*** (Προστέθηκε υπογράμμιση.)

Άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ – εμβέλεια των διασφαλιζόμενων δικαιωμάτων

*Κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη πρέπει να **προβλέπεται από το νόμο** και να **σέβεται το βασικό περιεχόμενο** των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών. Τηρουμένης της αρχής της **αναλογικότητας**, περιορισμοί επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι **αναγκαίοι** και ανταποκρίνονται πραγματικά σε **στόχους γενικού ενδιαφέροντος** που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη **προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων.*** (Προστέθηκε υπογράμμιση.)

Παραδείγματος χάριν, ορισμένοι περιορισμοί ενδέχεται να είναι αναγκαίοι υπό την έννοια ότι ορισμένες θρησκευτικές πρακτικές μπορεί να απαιτούν ισχυρή διασφάλιση έναντι παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (π.χ. επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές, όπως τελετουργική θανάτωση ή ακρωτηριασμός/αποκοπή γυναικείων γεννητικών οργάνων, που εκτελούνται στο όνομα της θρησκείας). Συνεπώς, είναι καίριας σημασίας να γίνουν κατανοητοί οι λόγοι στους οποίους βασίζεται ένας δεδομένος περιορισμός της θρησκευτικής ελευθερίας, να εξετάζεται η εφαρμογή του και να γίνει κατανοητό πώς τιμωρείται η μη συμμόρφωση με αυτούς τους περιορισμούς. ⁽³¹⁾

Ως εκ τούτου, οι περιορισμοί θρησκευτικών πρακτικών που είναι νόμιμοι σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα δεν συνιστούν δίωξη. Αντιθέτως, οποιοιδήποτε περιορισμοί θεσπίζονται κατά παράβαση των όρων του διεθνούς δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων (δηλαδή περιορισμοί που δεν προβλέπονται από τον νόμο, δεν είναι αναλογικοί, δεν είναι αναγκαίοι, δεν προασπίζονται το γενικό συμφέρον ούτε τα θεμελιώδη δικαιώματα των άλλων) ενδέχεται να συνιστούν δίωξη εάν φθάνουν στο προβλεπόμενο επίπεδο σοβαρότητας.

⁽²⁹⁾ Συμβούλιο της Ευρώπης, *Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών*, όπως τροποποιήθηκε με τα πρωτόκολλα αριθ. 11 και αριθ. 14, ETS 5, 4 Νοεμβρίου 1950.

⁽³⁰⁾ Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, *Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα*, 1966, Ηνωμένα Έθνη, ό.π. [υποσημείωση 14](#).

⁽³¹⁾ Βλ. UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων* αριθ. 6, 2004, ό. π., [υποσημείωση 12](#), σ. 5.

Στην υπόθεση *Υ και Ζ* ⁽³²⁾, το ΔΕΕ δήλωσε ότι οι περιορισμοί δεν συνιστούν πράξεις δίωξης εάν πληρούν τις απαιτήσεις του Χάρτη της ΕΕ, όπως αναφέρονται στο άρθρο 52 παράγραφος 1.

Διάγραμμα 2. Νόμιμοι περιορισμοί της θρησκευτικής ελευθερίας

1.3.2. Παραβιάσεις του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας ως πράξη δίωξης

Το εάν μια παραβίαση της θρησκευτικής ελευθερίας είναι αρκετά σοβαρή ώστε να εκληφθεί ως δίωξη εξαρτάται από τις ιδιαίτερες περιστάσεις της αίτησης. Παραδείγματος χάριν, οι περιορισμοί της δημόσιας λατρείας μπορεί να συνιστούν ή να μην συνιστούν δίωξη ανάλογα με το πόσο σημαντική είναι αυτή η πτυχή για την ταυτότητα του ενδιαφερομένου, πώς θα επηρεαζόταν η ζωή του εάν δεν ήταν σε θέση να ασκήσει τη θρησκεία του, και τι θα διακινδύνευε αν δεν τηρούσε την επιβαλλόμενη απαγόρευση.

Στην απόφαση *Υ και Ζ*, το ΔΕΕ έκρινε ότι, για να εκληφθεί ως δίωξη, η παραβίαση του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας πρέπει να είναι αρκούντως σοβαρή και να θίγει σημαντικά τον αιτούντα. Μια τέτοια παραβίαση μπορεί να συνιστά δίωξη ανεξάρτητα από το ποιο στοιχείο της θρησκείας περιορίζεται ή απαγορεύεται. Πρέπει να δίνεται έμφαση στις συνέπειες που μπορεί να αντιμετωπίσει ο αιτών εάν επιστρέψει, και στο κατά πόσον αυτές οι πιθανές συνέπειες είναι αρκούντως σοβαρές ώστε να αποτελούν δίωξη. Αυτές οι συνέπειες

⁽³²⁾ ΔΕΕ, 2012, *Υ και Ζ*, ό.π. υποσημείωση 16, σκέψη 60.

μπορεί να συνιστούν δίωξη λόγω της εγγενούς σοβαρότητάς τους (π.χ. βασανιστήρια) και/ή λόγω της σοβαρότητας των συνεπειών για το συγκεκριμένο πρόσωπο (δηλαδή πόσο σημαντικά είναι για τον ενδιαφερόμενο τα στοιχεία της θρησκείας του που περιορίζονται ή απαγορεύονται).

65. ... οι πράξεις οι οποίες, λόγω της **εγγενούς σοβαρότητάς** τους από κοινού με **εκείνη των συνεπειών τους για το θιγόμενο πρόσωπο, μπορούν να εκλαμβάνονται ως δίωξη**, δεν πρέπει να προσδιορίζονται βάσει του στοιχείου της θρησκευτικής ελευθερίας το οποίο θίγεται αλλά βάσει της **φύσεως του επιβαλλόμενου στον ενδιαφερόμενο κολασμού και των συνεπειών του ...**

66. Επομένως, η **σοβαρότητα των μέτρων και των κυρώσεων** που ελήφθησαν ή μπορούν να ληφθούν σε βάρος του ενδιαφερομένου θα είναι καθοριστική για το αν συνιστά δίωξη [...] τυχόν προσβολή του [...] δικαιώματος [θρησκευτικής ελευθερίας].

67. Συνεπώς, τυχόν προσβολή του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας **μπορεί να εκληφθεί ως δίωξη** [...] αν ο αιτών άσυλο διατρέχει, **λόγω της ασκήσεως της εν λόγω ελευθερίας** στη χώρα καταγωγής του, **πραγματικό κίνδυνο, μεταξύ άλλων, να διωχθεί ή να υποβληθεί σε μεταχείριση ή ποινές απάνθρωπες ή εξευτελιστικές** εκ μέρους ενός από τους [...] φορείς [της δίωξης].

ΔΕΕ, Υ και Ζ, σκέψεις 65-67 (προστέθηκε υπογράμμιση) ⁽³³⁾

Όταν διενεργείτε εκτίμηση κινδύνου, θα πρέπει να λαμβάνετε υπόψη πόσο σημαντικές είναι για τον αιτούντα ορισμένες πτυχές της άσκησης της πίστης του προκειμένου να διατηρήσει τη θρησκευτική του ταυτότητα (π.χ. ιδιωτική ή δημόσια, ατομική ή συλλογική λατρεία, ανεξάρτητα από το πώς θρησκεύει η κοινότητά του συνολικά). Πρέπει να συνεκτιμώνται υποκειμενικοί παράγοντες, όπως η σημασία που προσδίδει ο ίδιος ο αιτών προσωπικά σε μια συγκεκριμένη θρησκευτική πρακτική. Κατ' αυτήν την έννοια, δεν αποτελεί καθοριστικό παράγοντα εάν μια δεδομένη πρακτική επιβάλλεται από τη θρησκευτική κοινότητα ή το δόγμα ενός αιτούντα. Ο καθοριστικός παράγοντας είναι εάν ο αιτών τη θεωρεί ουσιώδη. Αυτό επισημάνθηκε επίσης από το ΔΕΕ στην υπόθεση Υ και Ζ όσον αφορά μια ορισμένη θρησκευτική πρακτική δημοσίως.

Το υποκειμενικό στοιχείο ότι η τήρηση ορισμένης θρησκευτικής πρακτικής δημοσίως, αντικείμενο των αμφισβητούμενων περιορισμών, **ενέχει ιδιαίτερη σημασία για τον ενδιαφερόμενο, όσον αφορά τη διατήρηση της θρησκευτικής ταυτότητάς του**, αποτελεί κρίσιμη παράμετρο κατά την εκτίμηση του βαθμού του κινδύνου στον οποίο ο αιτών θα εκτεθεί στη χώρα καταγωγής του εξαιτίας της θρησκείας του, έστω και αν η τήρηση της συγκεκριμένης θρησκευτικής πρακτικής δεν συνιστά βασικό στοιχείο για την οικεία θρησκευτική κοινότητα.

ΔΕΕ, Υ και Ζ, σκέψη 70 (προστέθηκε υπογράμμιση) ⁽³⁴⁾

Επιπλέον, κατά την εκτίμηση του κινδύνου δίωξης που αντιμετωπίζει ο αιτών σε περίπτωση επιστροφής, δεν μπορεί να αναμένεται εύλογα από τον αιτούντα να αποκρύψει τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις και να μην ασκεί τα θρησκευτικά του καθήκοντα προκειμένου να αποφύγει τον κίνδυνο δίωξης.

⁽³³⁾ ΔΕΕ, 2012, Υ και Ζ, ό.π. [υποσημείωση 16](#).

⁽³⁴⁾ ΔΕΕ, 2012, Υ και Ζ, ό.π. [υποσημείωση 16](#).

[Α]φ' ης αποδεικνύεται ότι ο ενδιαφερόμενος, αφού επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του, θα θρησκεύει εμπράκτως, με αποτέλεσμα να εκτίθεται σε πραγματικό κίνδυνο διώξεως, θα πρέπει να του χορηγηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα [...]. Το γεγονός ότι θα μπορούσε να **αποφύγει τον κίνδυνο απέχων από ορισμένα θρησκευτικά καθήκοντα δεν είναι, κατ' αρχήν, λυσιτελής.**

[Ο] φόβος διώξεως του αιτούντος είναι βάσιμος αφ' ης οι αρμόδιες αρχές, λαμβανομένης υπόψη της προσωπικής καταστάσεως του αιτούντος, εκτιμούν ότι είναι εύλογο να εικάζεται ότι, κατά την επιστροφή του στη χώρα καταγωγής του, ο αιτών θα θρησκεύει εμπράκτως, με αποτέλεσμα να εκτίθεται σε πραγματικό κίνδυνο διώξεώς του. Κατά την εξατομικευμένη εκτίμηση αιτήσεως με την οποία σκοπείται η αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα, οι εν λόγω αρχές **δεν μπορούν να αναμένουν ευλόγως από τον αιτούντα να απέχει από τα σχετικά θρησκευτικά καθήκοντά του.**

ΔΕΕ, Υ και Ζ, σκέψεις 79 και 80 (προστέθηκε υπογράμμιση) ⁽³⁵⁾

Συνεπώς, η διεξοδική διερεύνηση όλων των ανωτέρω πτυχών κατά τη διάρκεια της συνέντευξης είναι καίριας σημασίας (βλ. [κεφάλαιο 4 «Συνήθειες ισχυρισμοί σε αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας»](#)).

1.3.3. Επιβολή θρησκευτικής συμμόρφωσης

Εκτός της παρέμβασης στις θρησκευτικές πεποιθήσεις και πρακτικές, ο εξαναγκασμός σε τήρηση ή συμμόρφωση με ορισμένες θρησκευτικές συμπεριφορές που αντιβαίνουν στις πεποιθήσεις του ατόμου είναι επίσης δυνατό να συνιστά δίωξη ⁽³⁶⁾. Η επιβολή θρησκευτικής συμμόρφωσης μπορεί να λάβει ποικίλες μορφές, όπως στόχευση μόνο της εξωτερικής συμπεριφοράς ενός ατόμου (δηλαδή εφόσον ένα άτομο τηρεί επισήμως τους επικρατούντες κανόνες δημοσίας, δεν γίνεται στόχος δίωξης), αλλά και πιο παρεμβατικές πράξεις, όπως ενεργή απαίτηση από ένα άτομο να απαρνηθεί την πίστη του, έως και εξαναγκασμό σε μεταστροφή στην προωθούμενη θρησκεία.

Ο εξαναγκασμός προσώπων να τηρούν ορισμένους θρησκευτικούς κανόνες δεν αναφέρεται κατ' ανάγκη σε πράξεις ορισμένων κρατικών αρχών ή ομάδων κατά μελών άλλων θρησκειών. Εξαναγκασμός μπορεί να υφίσταται επίσης όταν θρησκευτικές κοινότητες στοχεύουν τα ίδια τα μέλη τους προκειμένου να τους επιβάλουν ορισμένες θρησκευτικές πρακτικές ή συμπεριφορές ⁽³⁷⁾. Το εάν αυτό το είδος εξαναγκασμού συνιστά δίωξη εξαρτάται από την κάθε μεμονωμένη περίπτωση.

Κάθε κοινωνία απαιτεί ένα ορισμένο επίπεδο συμμόρφωσης με τα καθιερωμένα έθιμα. Συνεπώς, η υποχρέωση συμμόρφωσης με ορισμένες θρησκευτικές πρακτικές που είναι καθιερωμένες στη χώρα καταγωγής και γενικά δεν συνεπάγονται σοβαρή παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων (π.χ. το να μην τρώει κανείς δημοσίως κατά τη διάρκεια του Ραμαζανιού σε χώρα με κατά πλειονότητα μουσουλμανικό πληθυσμό) δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί δίωξη.

⁽³⁵⁾ ΔΕΕ, 2012, Υ και Ζ, ό.π. υποσημείωση 16.

⁽³⁶⁾ Gunn, T. J., «*The complexity of religion and the definition of "religion" in international law*», (Η πολυπλοκότητα της θρησκείας και ο ορισμός της «θρησκείας» στο διεθνές δίκαιο), 2003, ό.π., υποσημείωση 19, σ. 22–23.

⁽³⁷⁾ Βλ. UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 6*, 2003, ό.π., υποσημείωση 12, σ. 5, παράγραφοι 21-23. Για οδηγίες σχετικά με τον εξαναγκασμό σε αλλαγή θρησκείας, βλ. παράγραφο 20.

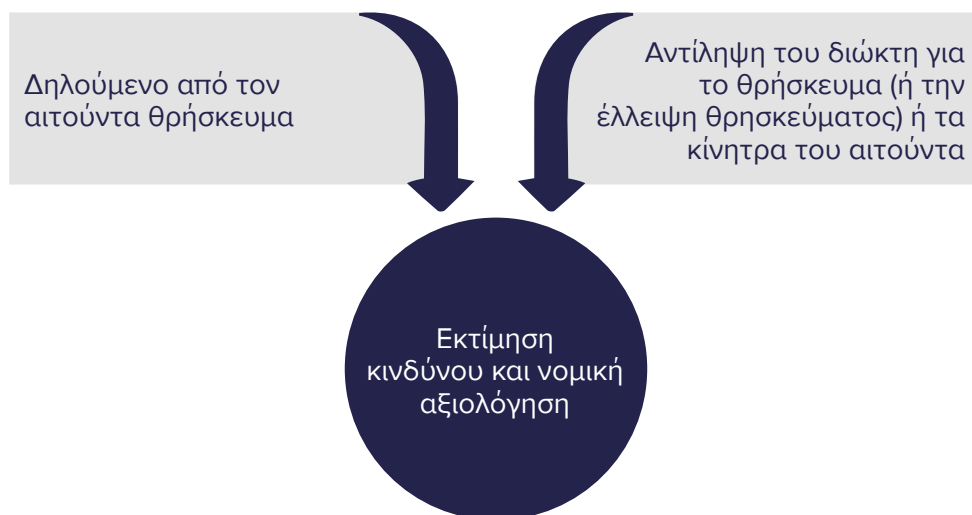

1.3.4. Αποδιδόμενο θρήσκευμα ή αποδιδόμενη αποστασία

Κατά την εξέταση αιτήσεων ασύλου, η αντίληψη του διώκτη λαμβάνεται υπόψη εξίσου ή και περισσότερο από αυτήν του αιτούντα προκειμένου να καθοριστεί εάν η θρησκεία αποτελεί λόγο δίωξης ⁽³⁸⁾. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο φορέας της δίωξης μπορεί να αποδίδει εσφαλμένα ή ψευδώς ορισμένα θρησκευτικά χαρακτηριστικά ή αποστασία σε έναν αιτούντα ⁽³⁹⁾. Στα αιτήματα διεθνούς προστασίας με ισχυρισμούς που αφορούν τη θρησκεία, και ειδικότερα την αλλαγή της θρησκείας, υπάρχει κίνδυνος η αξιολόγηση να εστιάσει αποκλειστικά στην αξιοπιστία των ισχυρισμών του αιτούντα για το θρήσκευμά του, παραβλέποντας το ζήτημα του αποδιδόμενου θρησκεύματος και του τρόπου που ο διώκτης αντιλαμβάνεται τη συμπεριφορά ή τα κίνητρα του αιτούντα. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ανακρίβεια των εκτιμήσεων κινδύνου και των νομικών αξιολογήσεων.

Οι χειριστές υποθέσεων δεν θα πρέπει να διερευνούν μόνο εάν ο αιτών ή η ομάδα στην οποία ανήκει έχει τα χαρακτηριστικά, τις πεποιθήσεις ή τις πρακτικές μιας «θρησκείας»· πρέπει επίσης να εξετάζουν την αντίληψη που έχει ο διώκτης για τον αιτούντα. Ορισμένες ομάδες ενδέχεται να μην αυτοχαρακτηρίζονται ως θρησκευτικές. Ωστόσο, μπορεί να αντιμετωπίζονται από τον διώκτη ως θρησκευτικές και, για τον λόγο αυτό, να αποτελούν στόχο πράξεων που συνιστούν θρησκευτική δίωξη ⁽⁴⁰⁾. Η εξακρίβωση της ειλικρίνειας της πίστης, της ταυτότητας και/ή ενός ορισμένου τρόπου ζωής μπορεί να μην είναι κατ' ανάγκη σημαντική σε μια υπόθεση όπου ο διώκτης αποδίδει μια θρησκεία, πίστη ή πρακτική σε ένα άτομο ή μια ομάδα ⁽⁴¹⁾. Επιπλέον, τα κίνητρα του διώκτη μπορεί να είναι θρησκευτικά, ενώ ο αιτών δεν συνδέει τις πεποιθήσεις, την ταυτότητα ή τον τρόπο ζωής του με κάποια θρησκεία, ή δεν γνωρίζει ότι αυτά μπορούν να εκληφθούν ως συνδεόμενα με θρησκεία. Συνεπώς, ανεξάρτητα από το εάν κριθεί ειλικρινές το θρήσκευμα του αιτούντα και ανεξάρτητα από το εάν ο αιτών ισχυρίζεται ότι έχει μια θρησκευτική πίστη, η αντίληψη του διώκτη για τα κίνητρα και το θρήσκευμα του αιτούντα, ή για την έλλειψη θρησκεύματος, πρέπει να διερευνηθεί συστηματικά για να εκτιμηθεί με ακρίβεια ο κίνδυνος.

Διάγραμμα 3. Αποδιδόμενο θρήσκευμα ή αποδιδόμενη αποστασία

⁽³⁸⁾ Βλ. Gunn, T. J., *The complexity of religion and the definition of "religion" in international law*, 2003, ό.π. υποσημείωση 19, σ. 11-14 και 21-22.

⁽³⁹⁾ Στο άρθρο 10 παράγραφος 2 της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιατύπωση) αναφέρεται ότι: «Κατά την αξιολόγηση του βασίμου του φόβου του αιτούντος ότι θα υποστεί δίωξη, δεν ασκεί επιρροή το εάν ο αιτών χαρακτηρίζεται πράγματι από το φυλετικό, θρησκευτικό, εθνικό, κοινωνικό ή πολιτικό στοιχείο, το οποίο προκαλεί τη δίωξη, υπό την προϋπόθεση ότι το χαρακτηριστικό αυτό του αποδίδεται από τον δράστη της δίωξης».

⁽⁴⁰⁾ Gunn, T. J., *The complexity of religion and the definition of "religion" in international law*, 2003, ό.π., υποσημείωση 20, σ. 21.

⁽⁴¹⁾ UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 6*, 2004, ό.π. υποσημείωση 12, παράγραφος 9.

Υπάρχουν διάφοροι λόγοι για να αποδοθεί ένα ορισμένο θρήσκευμα ή αποστασία στον αιτούντα, παρά τους ισχυρισμούς του για το αντίθετο. Παραδείγματος χάριν, ο διώκτης μπορεί να συνδέει τον αιτούντα με μια ορισμένη θρησκεία λόγω της εθνικότητας, του ονόματος, των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων (π.χ. στενοί φίλοι που ανήκουν στη συγκεκριμένη θρησκεία), του σχολείου ή του εργασιακού χώρου του, ή του τόπου κατοικίας του (π.χ. μια γειτονιά που κατοικείται κυρίως από μέλη μιας ορισμένης θρησκευτικής ομάδας).

Επιπλέον, οι πράξεις που δεν έχουν θρησκευτική συνδήλωση για τον αιτούντα, όπως το να πηγαίνει στο σχολείο ή να παρακολουθεί έναν ποδοσφαιρικό αγώνα, μπορεί να θεωρούνται από τον διώκτη (π.χ. ορισμένες φονταμενταλιστικές ομάδες) ως επανάσταση κατά συγκεκριμένων θρησκευτικών κανόνων που οι ίδιοι επιθυμούν να επιβάλουν. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η συνεκτίμηση της αντίληψης του διώκτη είναι καίριας σημασίας για την εκτίμηση κινδύνου της υπό εξέταση αίτησης ασύλου. Για οδηγίες σχετικά με τη διερεύνηση της αντίληψης του διώκτη, βλ. [ενότητα 2.3.1 «Διερεύνηση θρησκεύματος»](#).

1.3.5. Διάκριση λόγω θρησκεύματος

Οι αιτούντες μπορεί να φοβούνται τη διάκριση λόγω θρησκεύματος. Αυτή η διάκριση μπορεί να εκδηλωθεί σε τομείς που δεν σχετίζονται με τη θρησκεία, όπως η απασχόληση, η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση και οι κοινωνικές υπηρεσίες. Σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση, οι χειριστές υποθέσεων πρέπει να διερευνούν εάν αυτές οι συσσωρευμένες πράξεις διάκρισης έχουν επίπτωση παρόμοια με σοβαρή παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιατύπωση).

1.3.6. Δυσανάλογος αντίκτυπος ουδέτερων νόμων

Μια άλλη μορφή δίωξης λόγω θρησκείας μπορεί να ανακύψει από μια κατάσταση όπου φαινομενικά ουδέτεροι νόμοι εφαρμόζονται σε όλους τους πολίτες (και συνεπώς σε όλες τις θρησκευτικές ομάδες), αλλά ο πρακτικός τους αντίκτυπος επηρεάζει δυσανάλογα μία συγκεκριμένη θρησκευτική ομάδα ⁽⁴²⁾. Το γεγονός ότι ένας νόμος εφαρμόζεται σε όλους τους πολίτες με τον ίδιο τρόπο δεν απαλλάσσει το κράτος από το καθήκον του να αξιολογεί τον πιθανό αντίκτυπο του νόμου σε κάθε μέρος του πληθυσμού της χώρας. Ένα σχετικό παράδειγμα είναι η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία για όλους τους πολίτες (συνήθως τους άνδρες) μιας ορισμένης ηλικίας, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το ειδικό καθεστώς των αντιρρησιών συνείδησης. Βλ. [ενότητα 4.4.3 «Αντίρρηση συνείδησης για λόγους θρησκείας»](#) για λεπτομερέστερη ανάλυση του θέματος.

1.3.7. Φορείς δίωξης

Τόσο κρατικοί όσο και μη κρατικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένων ένοπλων ομάδων, θρησκευτικών ομάδων, πολιτικών κομμάτων, της οικογένειας του αιτούντος, φυλών ή και της ευρύτερης κοινωνίας, μπορεί να είναι φορείς δίωξης λόγω θρησκείας. Ο ρόλος του κράτους ως φορέα δίωξης μπορεί να έχει διάφορες μορφές. Τα κράτη μπορεί να δώσουν ενεργά ή να ποινικοποιούν ορισμένες θρησκείες, την αποστασία ή τη μη τήρηση των κανόνων της επίσημης θρησκείας του κράτους. Μπορεί να επιβάλλουν νόμους που εισάγουν άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις κατά συγκεκριμένων θρησκευτικών ομάδων. Μπορεί επίσης να υποκινούν ή να ανέχονται τη δίωξη ορισμένων θρησκευτικών ομάδων της κοινωνίας.

⁽⁴²⁾ Βλ. Gunn, T. J., *The Complexity of Religion in Determining Refugee Status*, 2002, ό.π. [υποσημείωση 19](#), σ. 31-33.

1.3.8. Απουσία κρατικής προστασίας λόγω θρησκείας

Δίωξη λόγω θρησκείας μπορεί να ανακύψει επίσης όταν οι αρχές είναι απρόθυμες να παράσχουν προστασία σε ένα άτομο λόγω των θρησκευτικών του πεποιθήσεων. Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν η αστυνομία αρνείται να βοηθήσει ένα άτομο που κινδυνεύει εξαιτίας της θρησκείας του ⁽⁴³⁾.

1.4. Προκλήσεις που συνδέονται με τον λόγο της θρησκείας

Εκτός των προκλήσεων που σχετίζονται με την ίδια την έννοια της θρησκείας και με τις διάφορες μορφές δίωξης λόγω θρησκείας, υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που μπορούν ενδεχομένως να αυξήσουν την πολυπλοκότητα των αιτήσεων ασύλου λόγω θρησκείας. Η παρούσα ενότητα έχει ως στόχο να παράσχει καθοδήγηση για την αντιμετώπιση αυτών των ειδικών προκλήσεων.

Διάγραμμα 4. Προκλήσεις που παρουσιάζονται συνήθως στις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας

1.4.1. Θρησκευτική πολυμορφία

Οι θρησκευτικές πρακτικές, παραδόσεις ή πεποιθήσεις μπορεί να είναι ετερογενείς και να διαφέρουν από τη μια θρησκεία στην άλλη, ή από τη μια χώρα ή περιοχή στην άλλη. Επίσης, συχνά είναι αλληλοσυνδεόμενες. Ως εκ τούτου, η διερεύνηση των πληροφοριών της χώρας καταγωγής (ΠΧΚ) για συγκεκριμένες καταστάσεις μπορεί να ενέχει επιπλέον προκλήσεις. Για παράδειγμα, τα διάφορα δόγματα των προτεσταντικών εκκλησιών ακολουθούν διαφορετικές πεποιθήσεις και πρακτικές (π.χ. οι βαπτιστές και πεντηκοστιανοί δεν τελούν βάπτιση βρεφών). Παρομοίως, σε ορισμένες χώρες της υποσαχάριας Αφρικής, συγκρητικοί συνδυασμοί χριστιανισμού και ανιμισμού συχνά αναμειγνύουν τον χριστιανισμό με παραδοσιακές, ανιμιστικές πεποιθήσεις και τελετουργίες άγνωστες στις παραδοσιακές (δυτικές) χριστιανικές εκκλησίες. Στο Ισλάμ, οι οπαδοί του σουφισμού, γνωστού επίσης ως «ισλαμικού μυστικισμού», έχουν μια πολύ διαφορετική αντίληψη και προσέγγιση ως προς τη θρησκεία από άλλες μορφές του ισλάμ. Αντίθετα, οι Σουνίτες και οι Σίιτες Σούφι έχουν πολλά κοινά. Συνεπώς, είναι αναγκαίο να προσαρμόζεται κάθε συνέντευξη στη συγκεκριμένη θρησκεία την οποία αφορά η αίτηση ασύλου (βλ. [ενότητα 2.1.4 «Πώς μπορούν οι πληροφορίες της χώρας καταγωγής να σας βοηθήσουν στην προετοιμασία της συνέντευξης»](#)).

⁽⁴³⁾ Στο άρθρο 9 παράγραφος 3 της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιατύπωση) αναφέρεται ότι πρέπει να υπάρχει συσχετισμός μεταξύ των λόγων και των πράξεων δίωξης, ή της έλλειψης προστασίας κατά των πράξεων αυτών.

Κατά την εξέταση αιτήσεων ασύλου λόγω θρησκείας, μπορεί επίσης να αποτελεί πρόκληση για τους υπευθύνους χειρισμού υποθέσεων να αποστασιοποιηθούν από τη δική τους (μη) θρησκευτική εμπειρία ή από αυτήν της κοινότητας ή της χώρας τους. Ο χειριστής της υπόθεσης μπορεί να έχει πολύ διαφορετικές εμπειρίες και να μην είναι καθόλου εξοικειωμένος με τις εμπειρίες του αιτούντα, οι οποίες μπορεί μερικές φορές να φαίνονται έως και περίεργες. Ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει, επομένως, να λαμβάνει υπόψη τις δικές του προκαταλήψεις πριν από και κατά τη διάρκεια της συνέντευξης (βλ. [ενότητα 2.1.2 «Πώς να προετοιμαστείτε ψυχολογικά»](#)).

1.4.2. Προκλήσεις αξιοπιστίας

Οι αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας εγείρουν αρκετά συχνά ιδιαίτερες προκλήσεις όσον αφορά την αξιοπιστία, ειδικά σε υποθέσεις μεταστροφής. Οι αιτούντες μπορεί να δηλώνουν ορισμένες θρησκευτικές ή μη θρησκευτικές πεποιθήσεις στην αίτηση ασύλου τους. Ωστόσο, οι πεποιθήσεις ενός προσώπου αποτελούν μια εξαιρετικά αφηρημένη πτυχή της πνευματικής, εσωτερικής ζωής του. Οι χειριστές υποθέσεων μπορεί να δυσκολεύονται να εκτιμήσουν την αξιοπιστία ενός τόσο προσωπικού και απροσδιόριστου στοιχείου, καθώς δεν είναι δυνατό να διεισδύσει κανείς στην ψυχή ενός ανθρώπου.

Επιπλέον, ανάλογα με το προφίλ του αιτούντα, μπορεί να συναντήσετε ποικίλες αφηγήσεις, είτε απλές είτε σύνθετες. Για παράδειγμα, ενώ ορισμένα άτομα που αλλάζουν θρησκεία εκφράζουν τα κίνητρά τους αποκλειστικά σε συναισθηματικό επίπεδο και περνούν από μια πολύ γρήγορη διαδικασία μεταστροφής, άλλοι μπορεί να παρουσιάσουν λογικές και αναλυτικές αφηγήσεις όσον αφορά τα κίνητρά τους και τη διαδικασία που πέρασαν. Αν και οι τελευταίοι ενδέχεται να φαίνονται περισσότερο αξιόπιστοι εκ πρώτης όψης, και οι δύο κατηγορίες μπορεί να αφηγούνται γνήσιες περιπτώσεις μεταστροφής.

Η ειλικρίνεια των πεποιθήσεων ενός ατόμου δεν μπορεί να διακριθεί απευθείας. Γενικά, η πεποίθηση πρέπει να χαρακτηρίζεται από ένα ορισμένο επίπεδο πειστικότητας, σοβαρότητας, συνοχής και σημαντικότητας ⁽⁴⁴⁾. Προκειμένου να εκτιμηθεί σωστά η αξιοπιστία, πρέπει να αξιολογηθεί εάν, και σε ποιον βαθμό, πληρούνται οι δείκτες αξιοπιστίας, λαμβάνοντας υπόψη τους ατομικούς και περιστασιακούς παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν σε στρέβλωση.

Δείκτες αξιοπιστίας

- Εσωτερική συνέπεια:
 - επαρκώς λεπτομερείς και συγκεκριμένες πληροφορίες,
 - συνοχή και συνέπεια.
- Εξωτερική συνέπεια:
 - συνέπεια ως προς τις ΠΧΚ,
 - συνέπεια ως προς άλλα αποδεικτικά στοιχεία.
- Ευλογοφάνεια.

⁽⁴⁴⁾ ΕΔΔΑ, *Eweida και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 48420/10, 59842/10, 51671/10 και 36516/10, ECLI:CE: ECHR:2013:0115JUD004842010, σκέψη 81.

Σχετικό εργαλείο του ΕΥΑΑ

Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. επίσης Πρακτικός οδηγός: Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων, Μάρτιος 2015.

Πρόσθετες προκλήσεις στην εκτίμηση της αξιοπιστίας θέτουν οι αιτήσεις ασύλου λόγω μεταστροφής που πραγματοποιήθηκε μετά την αναχώρηση του αιτούντα από τη χώρα καταγωγής. Ορισμένες φορές, αυτές οι αιτήσεις ασύλου που βασίζονται σε μεταστροφή η οποία έχει πραγματοποιηθεί επιτόπου υποβάλλονται μετά την απόρριψη μιας πρώτης αίτησης που βασιζόταν σε άλλο λόγο. Για λεπτομερή ανάλυση αυτών των τύπων αιτήσεων, βλ. ενότητα 4.1.6 «Επί τόπου αιτήσεις».

Επιπλέον, οι αιτήσεις που βασίζονται στην υιοθέτηση του αθεϊσμού ή στην ολοκληρωτική εγκατάλειψη της θρησκείας μπορεί να αποδειχθούν ιδιαίτερα απαιτητικές, καθώς συνήθως δεν υποστηρίζονται από έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία και μπορεί να μην περιλαμβάνουν συγκεκριμένες πράξεις από πλευράς του αιτούντα. Οι χειριστές υποθέσεων θα πρέπει συνεπώς να έχουν υπόψη ότι, στο πλαίσιο μιας προσωπικής συνέντευξης, μπορεί να αποδειχθεί δύσκολο για έναν αιτούντα να εξηγήσει πώς στράφηκε σε μια μη θρησκευτική φιλοσοφία όπως θα αναμενόταν να εξηγήσει τη μεταστροφή του κάποιος που άλλαξε θρησκεία (βλ. ενότητα 4.2 «Εγκατάλειψη μιας θρησκείας για προσχώρηση σε αθεϊστικό, αγνωστικιστικό ή μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων»).

1.4.3. Αλληλεπικάλυψη με άλλους λόγους

Όπως συμβαίνει συχνά με τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας, οι αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας μπορεί επίσης να αλληλεπικαλύπτονται με άλλους λόγους δίωξης. Οι χειριστές υποθέσεων θα πρέπει να έχουν υπόψη το γεγονός ότι ο λόγος της θρησκείας μπορεί να αλληλεπικαλύπτεται με λόγους που αφορούν τη φυλή, την ιθαγένεια, τις πολιτικές απόψεις και/ή την ένταξη σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα.

Διάγραμμα 5. Αλληλεπικάλυψη μεταξύ θρησκείας και άλλων λόγων δίωξης

Ειδικότερα, υπάρχουν πολλές κοινότητες όπου η θρησκεία και η εθνικότητα συμπίπτουν και διαμορφώνουν μια «ευρύτερη» ταυτότητα. Όταν στοχοποιούνται αυτές οι εθνο-θρησκευτικές ομάδες, μπορεί να μην είναι εφικτό να διακρίνει κανείς εάν η δίωξη οφείλεται σε λόγους θρησκείας, φυλής ή και ιθαγένειας. Αυτό μπορεί, για παράδειγμα, να συμβαίνει με τη (σιιτική) μειονότητα Χαζαρά στο Αφγανιστάν. Σε άλλες περιπτώσεις, όταν κάποιος ανήκει σε μια θρησκευτική ομάδα συνεπάγεται ότι έχει και συγκεκριμένες πολιτικές απόψεις, ή, τουλάχιστον, θεωρείται ότι τις έχει. Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν μια συγκεκριμένη θρησκευτική κοινότητα συνδέεται με την εναντίωση στο κυβερνών κόμμα (το οποίο μπορεί να κυριαρχείται από μια άλλη θρησκευτική ομάδα). Αυτό μπορεί, για παράδειγμα, να συμβαίνει με τους προτεστάντες στην Ερυθραία. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι διώκτες είναι πιθανό να στοχεύσουν ολόκληρες συγκεκριμένες θρησκευτικές ομάδες, χαρακτηρίζοντάς τις ως απειλή για τη δική τους ταυτότητα ή πολιτική ιδεολογία. Επιπλέον, μπορεί να υπάρχουν περιπτώσεις όπου ισχύουν τόσο λόγοι θρησκείας όσο και ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, για παράδειγμα σε χώρες όπου οι δίδυμοι κατηγορούνται για μαγεία και διώκονται. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η δίωξη μπορεί να οφείλεται σε θρησκευτικούς λόγους, αλλά μπορεί επίσης να οφείλεται στο ότι η κοινωνία αντιλαμβάνεται τους διδύμους ως «διαφορετικούς» λόγω του εγγενούς χαρακτηριστικού τους.

Οι χειριστές υποθέσεων θα πρέπει να έχουν υπόψη ότι ο αιτών μπορεί να μην είναι σε θέση να πει εάν διώκεται λόγω της θρησκείας του ή για κάποιον άλλο από τους πέντε λόγους δίωξης. Μπορεί να εναπόκειται στον υπεύθυνο χειρισμού της υπόθεσης να προσδιορίσει ποιοι λόγοι δίωξης ισχύουν για τη συγκεκριμένη υπόθεση.

1.4.4. Η διάσταση του φύλου στις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας

Διώξεις λόγω θρησκείας ανακύπτουν ως αποτέλεσμα της άνισης δυναμικής ισχύος, σε συνδυασμό με τους ρόλους που έχουν αποδοθεί στα φύλα με βάση το βιολογικό φύλο. Συχνά, οι ρόλοι που έχουν αποδοθεί στα φύλα είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με τους θρησκευτικούς κανόνες. Ορισμένες θρησκείες υποστηρίζουν και προωθούν ιδιαίτερα τις άνισες δυναμικές ισχύος με βάση το φύλο. Για παράδειγμα, όταν μια γυναίκα δεν εκπληρώνει τον ρόλο που της έχει ανατεθεί, αυτό συχνά αντιμετωπίζεται ως άρνηση συμμόρφωσης με τους θρησκευτικούς κώδικες, και τιμωρείται με βάση αυτούς τους κώδικες. Συνεπώς, μια γυναίκα που βρίσκεται σε τέτοια κατάσταση μπορεί να έχει βάσιμο φόβο δίωξης για λόγους θρησκείας. Οι ενδυματολογικές απαιτήσεις, οι απαγορεύσεις μετακίνησης, οι επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές (όπως ο ακρωτηριασμός/αποκοπή γυναικείων γεννητικών οργάνων), η άνιση ή διακριτική μεταχείριση, συμπεριλαμβανομένης της υπαγωγής σε νόμους και/ή ποινές που εισάγουν διακρίσεις, αποτελούν πιθανές μορφές δίωξης. Καθοδήγηση για τη διερεύνηση ορισμένων τύπων αιτήσεων που αφορούν δίωξη λόγω φύλου και λόγω θρησκείας παρέχεται στην ενότητα 4.5 «Θρησκευτικές διώξεις που σχετίζονται με το φύλο» ⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴⁵⁾ Βλ. επίσης UNHCR, Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 1: Δίωξη λόγω γένους στα πλαίσια ερμηνείας του άρθρου 1Α (2) της Σύμβασης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, 2002, HCR/GIP/02/01.

Κεφάλαιο 1: βασικά σημεία που πρέπει να θυμάστε

- Η θρησκεία είναι μια ευρεία έννοια που αναφέρεται επίσης στις μη θειστικές και αθεϊστικές πεποιθήσεις.
- Η θρησκεία μπορεί να έχει τρεις πτυχές: τη θρησκεία ως πίστη, τη θρησκεία ως τρόπος ζωής και τη θρησκεία ως ταυτότητα.
- Δεν θεωρούνται όλοι οι περιορισμοί της θρησκείας ως δίωξη. Ορισμένοι μπορεί να είναι νόμιμοι.
- Μια παραβίαση θρησκευτικής ελευθερίας θεωρείται δίωξη όταν είναι αρκούντως σοβαρή και θίγει σημαντικά τον αιτούντα.
- Δεν μπορεί να αναμένεται από τους αιτούντες να αποκρύψουν τη θρησκεία τους και να μην ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα προκειμένου να μειωθεί ο κίνδυνος δίωξης.
- Η απόκρυψη θρησκευτικών πρακτικών που επιβάλλονται από τη θρησκεία του αιτούντα και είναι απαραίτητες τη διατήρηση της θρησκευτικής του ταυτότητας μπορούν να θεωρηθούν δίωξη.
- Ο εξαναγκασμός ατόμων να τηρούν ορισμένους θρησκευτικούς κανόνες μπορεί να συνιστά δίωξη, ανάλογα με το επίπεδο παρέμβασης.
- Διάκριση λόγω θρησκεύματος μπορεί να εκδηλωθεί σε τομείς που δεν σχετίζονται με τη θρησκεία, όπως η απασχόληση και η εκπαίδευση.
- Εκτός από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις που δηλώνει ο αιτών, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η αντίληψη του διώκτη.
- Νόμοι που μπορεί να φαίνονται ουδέτεροι, όπως η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία, μπορεί να έχουν δυσανάλογο αντίκτυπο σε ορισμένες θρησκευτικές ομάδες.
- Τα κράτη μπορούν να γίνουν φορείς δίωξης, μεταξύ άλλων επιβάλλοντας νόμους που εισάγουν διακρίσεις κατά θρησκευτικών ομάδων, ή ανεχόμενα τη δίωξή τους.
- Οι αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας μπορεί να είναι δύσκολο να διερευνηθούν, για τους εξής λόγους:
 - οι θρησκευτικές πεποιθήσεις και πρακτικές διαφέρουν σημαντικά·
 - αφορούν ένα πολύ προσωπικό και αφηρημένο μέρος της ζωής ενός ατόμου·
 - δεν υποστηρίζονται πάντοτε από έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία ή συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά·
 - αλληλεπικαλύπτονται με άλλους λόγους δίωξης·
 - μπορεί να διασυνδέονται με το φύλο.

2. Η προσωπική συνέντευξη

Το παρόν κεφάλαιο περιλαμβάνει συγκεκριμένες συστάσεις σχετικά με την προετοιμασία της προσωπικής συνέντευξης, τον τρόπο διεξαγωγής της συνέντευξης και τα στοιχεία που πρέπει να διερευνώνται σε σχέση με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας. Οι αναγνωρισμένες βέλτιστες πρακτικές και αρχές που εξασφαλίζουν μια συνέντευξη υψηλής ποιότητας θα εφαρμόζονται απευθείας στα καίρια σημεία και στα πρακτικά παραδείγματα που αφορούν ειδικά τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας.

Σχετικό εργαλείο του ΕΥΑΑ

Για γενικότερη καθοδήγηση σχετικά με την προσωπική συνέντευξη, βλ. τον [Πρακτικό οδηγό: Προσωπική συνέντευξη](#), Δεκέμβριος 2014.

2.1. Πώς να προετοιμάσετε τη συνέντευξη

Στις ακόλουθες ενότητες θα επισημάνουμε τι πρέπει να προσέχετε ιδιαίτερα όταν προετοιμάζετε μια συνέντευξη με αιτούντες άσυλο λόγω θρησκείας. Η σωστή προετοιμασία θα σας επιτρέψει να εστιάσετε στη συλλογή πληροφοριών που θα σας βοηθήσουν να λάβετε μια απόφαση για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας στον αιτούντα και να αποφύγετε τις περιττές μακροσκελείς ή πολλαπλές συνεντεύξεις.

2.1.1. Πώς να δημιουργήσετε ένα ασφαλές περιβάλλον συνέντευξης

Η ουδετερότητα και η εμπιστευτικότητα αποτελούν βασικά στοιχεία της διασφάλισης ενός περιβάλλοντος στο οποίο η προσωπική συνέντευξη μπορεί να διεξαχθεί με ασφάλεια.

Η ενδυμασία του υπευθύνου χειρισμού της υπόθεσης και του διερμηνέα, ή η διευθέτηση του χώρου (π.χ. η παρουσία ορισμένων θρησκευτικών ή φιλοσοφικών συμβόλων) μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ικανότητα του αιτούντα να παρουσιάσει την αίτησή του. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να δίνεται προσοχή στην ενδυμασία και στη διευθέτηση της αίθουσας της συνέντευξης ώστε να επιδεικνύεται μια επαγγελματική και ουδέτερη στάση από τους υποθέσεων.

Η ουδετερότητα και η εμπιστευτικότητα θα πρέπει πάντοτε να διασφαλίζονται, ακόμα και όταν η συνέντευξη διεξάγεται εξ αποστάσεως. Οι διερμηνείς και οι χειριστές υποθέσεων θα πρέπει να έχουν ουδέτερο φόντο οθόνης και να βρίσκονται σε χώρο όπου διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα της συνέντευξης (π.χ. σε αίθουσα όπου ο αιτών δεν μπορεί να ακουστεί από κανέναν άλλον). Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτό το θέμα, βλ. τις *Πρακτικές συστάσεις για την εξ αποστάσεως διεξαγωγή της προσωπικής συνέντευξης* ⁽⁴⁶⁾.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να λάβετε από τον αιτούντα αίτημα για διερμηνέα συγκεκριμένου φύλου, από συγκεκριμένη χώρα ή περιφέρεια, ή ακόμα και με συγκεκριμένη

⁽⁴⁶⁾ EASO, *Practical Recommendations on Conducting the Personal Interview Remotely* (Πρακτικές συστάσεις για την εξ αποστάσεως διεξαγωγή της προσωπικής συνέντευξης), Μάιος 2020.

θρησκεία. Τα αιτήματα για διερμηνείς του ίδιου φύλου ρυθμίζονται ρητώς στην οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου (αναδιτύπωση) [ΟΔΑ (αναδιτύπωση)]. Οσάκις είναι εφικτό, τα αιτήματα για διερμηνέα του ίδιου φύλου θα πρέπει να ικανοποιούνται, «εκτός εάν η αποφαινόμενη αρχή θεωρεί ευλόγως ότι η εν λόγω αίτηση βασίζεται σε λόγους που δεν συνδέονται με τη δυσκολία του αιτούντος να παρουσιάσει τους λόγους της αίτησής του κατά τρόπο περιεκτικό»⁽⁴⁷⁾.

Ωστόσο, η δυνατότητα ικανοποίησης των αιτημάτων για διερμηνέα ή χειριστή υπόθεσης συγκεκριμένης θρησκείας δεν προβλέπεται συγκεκριμένα από την ΟΔΑ (αναδιτύπωση). Έχετε υπόψη ότι αυτά τα αιτήματα υποβάλλονται συχνά από αιτούντες που ανησυχούν ότι οι δηλώσεις τους δεν θα μεταφραστούν σωστά, ή που μπορεί να συνδέουν τον διερμηνέα με τον φορέα δίωξης και, συνεπώς, δεν αισθάνονται άνετα να μιλήσουν για την αίτησή τους.

Εφόσον η ικανοποίηση αυτών των αιτημάτων δεν είναι υποχρεωτική, ούτε πάντοτε εφικτή στο εθνικό πλαίσιο, θα πρέπει πάντοτε να διαβεβαιώνετε τον αιτούντα, όσο το δυνατόν περισσότερο, ότι, στη διαδικασία ασύλου, ο διερμηνέας είναι ουδέτερος, επαγγελματικά καταρτισμένος, και έχει τον αποκλειστικό ρόλο να μεταφράζει με πληρότητα και ακρίβεια τη συνομιλία μεταξύ του υπευθύνου χειρισμού της υπόθεσης και του αιτούντα. Αυτά τα αιτήματα μπορούν να αξιολογούνται κατά περίπτωση, ώστε να δίνεται στον αιτούντα η δυνατότητα να παρουσιάσει τους ισχυρισμούς του με ολοκληρωμένο τρόπο.

2.1.2. Πώς να προετοιμαστείτε ψυχολογικά

Η ψυχολογική προετοιμασία πριν από τη διεξαγωγή μιας συνέντευξης για αίτηση ασύλου λόγω θρησκείας θα σας επιτρέψει να χειριστείτε το περιεχόμενο της συνέντευξης και την κατάσταση με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο.

✓ Έχετε υπόψη τη δική σας πολιτισμική και (μη) θρησκευτική οπτική.

Όταν ο χειριστής μιας υπόθεσης αξιολογεί τη θρησκεία ως λόγο δίωξης, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να λαμβάνει υπόψη τη δική του πολιτισμική και θρησκευτική ή (μη) θρησκευτική οπτική. Ένας από τους βασικούς κινδύνους κατά την αξιολόγηση αιτήσεων ασύλου λόγω θρησκείας είναι ότι ο χειριστής της υπόθεσης υιοθετεί ως σημείο αναφοράς τη δική του οπτική ή εμπειρία όσον αφορά τη θρησκεία.

Ο τρόπος που οι αιτούντες βιώνουν, σκέφτονται ή εκφράζονται σχετικά με τη θρησκεία τους μπορεί να ποικίλλει. Ενώ ορισμένες αφηγήσεις μπορεί να είναι σύνθετες και λογικές, άλλες μπορεί να είναι απλές και βασισμένες σε προσωπικά συναισθήματα. Πρέπει πάντοτε να προσέχετε τις δικές σας πιθανές προκαταλήψεις και να διατηρείτε ανοιχτό μυαλό. Πρέπει να αποφεύγετε να εξαγάγετε συμπεράσματα αποκλειστικά με βάση τις δικές σας θρησκευτικές ή πολιτισμικές εμπειρίες. Αυτό είναι ακόμα πιο σημαντικό όταν ο χειριστής της υπόθεσης έχει την ίδια θρησκεία με τον αιτούντα, καθώς αυτό μπορεί να προσδώσει στον υπεύθυνο χειρισμού της υπόθεσης μια ψευδή αίσθηση οικειότητας με το αντικείμενο ή την αφήγηση του αιτούντα.

✓ Έχετε υπόψη την πολυπλοκότητα της θρησκείας, των θρησκευτικών πεποιθήσεων και πρακτικών

Είναι ουσιώδες να αναγνωρίζετε ότι η θρησκεία είναι μια πολύπλοκη έννοια, και ότι υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τρόποι να τη βιώνει ή να την αντιλαμβάνεται κάποιος. Προσέχετε να μην γενικεύετε συγκεκριμένα ευρήματα ΠΧΚ. Πρέπει να διατηρείτε ανοιχτό μυαλό και να μην ξεχνάτε ότι οι θρησκευτικές πρακτικές, παραδόσεις και πεποιθήσεις μπορεί να διαφέρουν σημαντικά από το ένα θρησκευτικό δόγμα στο άλλο, αλλά και μεταξύ χωρών, περιοχών, ακόμα και κοινοτήτων.

⁽⁴⁷⁾ Άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΟΔΑ (αναδιτύπωση).

- ✓ Αναγνωρίζετε ότι η πολιτισμικές δυναμικές που βασίζονται στη θρησκεία μπορούν να επηρεάσουν τις συνεντεύξεις.

Πρέπει να συνεκτιμάτε ορισμένες δυναμικές που μπορούν να επηρεάσουν τη συνέντευξη. Για παράδειγμα, οι αιτούντες μπορεί να εκλάβουν τον υπεύθυνο χειρισμού της υπόθεσης ή τον διερμηνέα ως εκπρόσωπο της νέας θρησκείας τους και να βασιστούν υπερβολικά στην κατανόησή του. Αντιστρόφως, ο αιτών μπορεί επίσης να θεωρήσει τον υπεύθυνο χειρισμού της υπόθεσης ή τον διερμηνέα ως οπαδό της προηγούμενης θρησκείας του, και μπορεί να αναπτύξει για αυτόν συναισθήματα φόβου ή εχθρότητας. Αυτές οι προκαταλήψεις, από πλευράς τόσο του αιτούντα όσο και του υπευθύνου χειρισμού της υπόθεσης, μπορεί να παρεμποδίσουν την ανοιχτή επικοινωνία και να επηρεάσουν αρνητικά τη συνέντευξη. Βλ. επίσης, εν προκειμένω, την [ενότητα 2.1.6 «Πώς να προετοιμάσετε τον διερμηνέα»](#).

- ✓ Έχετε λογικές προσδοκίες για τις θεωρητικές γνώσεις του αιτούντα σχετικά με τη θρησκεία του.

Τέλος, ενδέχεται να μπείτε στον πειρασμό να εστιάσετε, κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, στις θεωρητικές γνώσεις του αιτούντα σχετικά με τη θρησκεία του. Πράγματι, οι γνώσεις μπορούν να θεωρηθούν ένα απτό, και επομένως πιο σαφές, στοιχείο προς διερεύνηση. Ωστόσο, οι προσδοκίες όσον αφορά τις γνώσεις του αιτούντα για τη θρησκεία του θα πρέπει να είναι λογικές και να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο το επίπεδο εκπαίδευσης του αιτούντα, αλλά και τον τρόπο που σχετίζεται με τη θρησκεία του. Βλ. επίσης [ενότητα 2.3.1 «Διερεύνηση θρησκευάματος»](#).

Ψυχολογική προετοιμασία για τις προσωπικές συνεντεύξεις που σχετίζονται με τη θρησκεία

- Το πώς βιώνει κανείς τη θρησκεία είναι ένα πολύ προσωπικό θέμα και υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τρόποι να εκδηλώσει ένα άτομο τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του (προσέχετε να μην χρησιμοποιείτε τη δική σας θρησκευτική εμπειρία ως σημείο αναφοράς).
- Οι θρησκευτικές πεποιθήσεις και πρακτικές ποικίλλουν, ακόμα και μέσα σε μία θρησκεία ή ένα δόγμα (αποφεύγετε να κάνετε γενικές υποθέσεις για μια ορισμένη θρησκεία).
- Οι βασιζόμενες στη θρησκεία πολιτισμικές δυναμικές μπορούν να επηρεάσουν τη συνέντευξη.
- Οι προσδοκίες για τις γνώσεις του αιτούντα σχετικά με τη θρησκεία του πρέπει να είναι λογικές.

2.1.3. Πώς να εξοικειωθείτε με την εκάστοτε υπόθεση

Η κύρια πηγή πληροφοριών σχετικά με τον αιτούντα, πριν από τη συνέντευξη, είναι ο φάκελος της υπόθεσης. Η φύση και η ποσότητα των πληροφοριών που είναι διαθέσιμες στον φάκελο της υπόθεσης πριν από την προσωπική συνέντευξη εξαρτώνται από την εθνικό σύστημα οργάνωσης, ειδικά όσον αφορά την καταχώριση και τη δυνατότητα του αιτούντα να υποβάλει έγγραφα πριν από την προσωπική συνέντευξή του.

Σχετικές πληροφορίες μπορείτε να βρείτε σε έγγραφα όπως έντυπα αίτησης ασύλου, αρχεία καταχώρισης, εκθέσεις συνεντεύξεων καταχώρισης, οποιεσδήποτε άλλες γραπτές δηλώσεις και συνοδευτικά έγγραφα. Οι σχετικές με τη θρησκεία πληροφορίες που περιλαμβάνονται στον φάκελο της υπόθεσης μπορεί να είναι ρητώς διατυπωμένες, αλλά μπορεί επίσης να έχουν τη μορφή υπαινιγμών οι οποίοι μπορεί να δίνουν μια ένδειξη για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του αιτούντα.

Παραδείγματα άμεσων πληροφοριών για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του αιτούντα

- **Δηλώσεις του αιτούντα για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του.**
- **Έγγραφα ταυτότητας και οικογενειακής κατάστασης.**

Σε ορισμένες χώρες, τα τρέχοντα ή τα παλαιότερα δελτία ταυτότητας αναφέρουν το θρήσκευμα του κατόχου. Για τους αιτούντες που προέρχονται από χώρες όπου τις υποθέσεις της προσωπικής κατάστασης διαχειρίζονται θρησκευτικά ιδρύματα, έγγραφα όπως πιστοποιητικά γάμου και γέννησης μπορούν επίσης να δείχνουν το θρήσκευμα. Επιπλέον, άλλα είδη εγγράφων που υπάρχουν στον φάκελο μιας υπόθεσης μπορεί να σχετίζονται άμεσα με τη «θρησκευτική ζωή» του αιτούντα (π.χ. πιστοποιητικά βάπτισης και θρησκευτικής δραστηριότητας).

Παραδείγματα έμμεσων πληροφοριών για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του αιτούντα

- **Όνομα του αιτούντος**

Σε χώρες όπου συγκεκριμένα ονόματα συνδέονται σαφώς με μία θρησκευτική ομάδα, το όνομα του αιτούντα ή των μελών της οικογένειάς του μπορεί ενδεχομένως να υποδεικνύει το θρησκευτικό του υπόβαθρο.

- **Τόπος γέννησης ή κατοικίας.**

Οι πληροφορίες για το πού γεννήθηκε ο αιτών και για το πού κατοικεί ή κατοικούσε ο ίδιος ή τα περισσότερα μέλη της οικογένειάς του στη χώρα καταγωγής μπορούν να αποτελέσουν πιθανές ενδείξεις του θρησκεύματος. Αυτό ισχύει για περιοχές (π.χ. γειτονιές, πόλεις, επαρχίες) που είναι γνωστό ότι κατοικούνται κυρίως ή αποκλειστικά από συγκεκριμένες θρησκευτικές ομάδες.

- **Εκπαιδευτικό υπόβαθρο.**

Ο αιτών μπορεί να αναφέρει ότι εκπαιδεύτηκε σε θρησκευτικά ιδρύματα (π.χ. σχολεία Κορανίου, ενοριακά σχολεία). Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι, σε ορισμένες χώρες, οι γονείς ενδέχεται να στέλνουν τα παιδιά τους σε σχολεία διαφορετικής θρησκείας από τη δική τους, απλώς επειδή η εκπαίδευση είναι υψηλότερης ποιότητας.

Η εξέταση του φακέλου της υπόθεσης για σχετικές με τη θρησκεία πληροφορίες είναι χρήσιμη, όχι μόνο για να προσαρμόσετε τη συνέντευξη στο θρήσκευμα του αιτούντα, συμπεριλαμβανομένου του τοπικού πλαισίου του, αλλά και για να μπορέσετε να εντοπίσετε πιθανές ασυνέπειες ή αντιφάσεις που χρήζουν διερεύνησης κατά τη συνέντευξη. Για παράδειγμα, ένας αιτών ισχυρίζεται ότι έχει μεταστραφεί από το ισλάμ στον χριστιανισμό στη χώρα καταγωγής του, αλλά το πιστοποιητικό γάμου του έχει εκδοθεί από δικαστήριο της Σαρία και δείχνει ότι ο αιτών παντρεύτηκε μουσουλμάνα γυναίκα μετά την εικαζόμενη μεταστροφή του.

Εκτός από τον φάκελο της υπόθεσης, μπορείτε να προετοιμαστείτε για τη συνέντευξη αναζητώντας σχετικές πληροφορίες για το θρήσκευμα του αιτούντα, τις θρησκευτικές του δραστηριότητες, το οικογενειακό υπόβαθρο και την επικοινωνία με μέλη της οικογένειας ή άλλα σχετικά πρόσωπα ανατρέχοντας στα ανοιχτά προφίλ του αιτούντα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. Facebook ή Instagram) ή σε άλλες ελεύθερα προσβάσιμες πληροφορίες. Οι αναζητήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης πρέπει να διενεργούνται με σεβασμό στην ιδιωτικότητα του ατόμου, δηλαδή η αναζήτηση πρέπει να περιορίζεται στα απολύτως αναγκαία στοιχεία για τη συλλογή πληροφοριών που αφορούν την υπόθεση, και πρέπει να τηρούνται οι ισχύοντες κανόνες προστασίας των δεδομένων (ο γενικός κανονισμός για την προστασία των δεδομένων ⁽⁴⁸⁾ και οι εθνικοί κανόνες για την προστασία των δεδομένων).

⁽⁴⁸⁾ [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2016/679](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016).

Υπενθυμίζεται ότι όλα τα ευρήματα που συλλέγονται κατά την προετοιμασία της συνέντευξης πρέπει να θεωρούνται ενδείξεις προς περαιτέρω διερεύνηση κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Η συνέντευξη πρέπει πάντα να προσεγγίζεται με ανοιχτό μυαλό.

2.1.4. Πώς μπορούν οι πληροφορίες της χώρας καταγωγής να σας βοηθήσουν στην προετοιμασία της συνέντευξης

Η χρήση των ΠΧΚ δεν είναι απαραίτητη μόνο κατά την προετοιμασία της προσωπικής συνέντευξης: συνεχίζει να διαδραματίζει μείζονα ρόλο κατά τη διάρκεια της συνέντευξης και μετά από αυτήν, όταν συντάσσεται η απόφαση σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας.

Δεδομένης της πολυμορφίας των θρησκευτικών πρακτικών, παραδόσεων και πεποιθήσεων, είναι σημαντικό ο χειριστής της υπόθεσης να έχει πρόσβαση σε αξιόπιστες, ακριβείς, επικαιροποιημένες και ειδικές ανά χώρα/θρησκεία πληροφορίες.

Σχετικό εργαλείο του ΕΥΑΑ

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη χρήση των ΠΧΚ από τους χειριστές υποθέσεων, βλ. τον Πρακτικό οδηγό για την χρήση πληροφοριών της χώρας καταγωγής από τους υπευθύνους χειρισμού υποθέσεων κατά την εξέταση αιτήσεων χορήγησης ασύλου, Δεκέμβριος 2020 ⁽⁴⁹⁾.

Ο μη εξαντλητικός κατάλογος ερωτήσεων που ακολουθεί μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμος για τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας, ανάλογα με τη χώρα καταγωγής και το προφίλ του αιτούντα.

Παραδείγματα σχετικών ερωτήσεων για τη διερεύνηση των ΠΧΚ

- Ποια είναι η θρησκευτική σύνθεση της χώρας καταγωγής του αιτούντα (δηλαδή η δημογραφική και γεωγραφική κατανομή των θρησκευτικών ομάδων);
- Έχει η χώρα καταγωγής του αιτούντα επίσημη κρατική θρησκεία;
- Υπάρχει ειδική νομοθεσία που διέπει τη θρησκεία του αιτούντα;
- Ποια είναι η κατάσταση της θρησκευτικής ελευθερίας στη χώρα καταγωγής του αιτούντα; Υπάρχουν νόμοι που θίγουν τη θρησκευτική ελευθερία;
- Αν η θρησκεία του αιτούντα είναι μειονοτική θρησκεία, είναι επίσημα αναγνωρισμένη; Ποια είναι η θέση των γυναικών, των ανδρών και των παιδιών στη συγκεκριμένη θρησκεία; Ποια είναι η κατάσταση των παιδιών που γεννιούνται από μεικτούς γάμους;
- Διαφέρει η κρατική προστασία που παρέχεται στους άνδρες και στις γυναίκες που ανήκουν σε μια ορισμένη θρησκευτική ομάδα; Εάν ναι, από ποια άποψη και σε ποιο βαθμό;
- Ποιες είναι οι δημογραφικές τάσεις μιας συγκεκριμένης θρησκευτικής ομάδας στη χώρα καταγωγής (π.χ. έχουν υπάρξει σημαντικές εξελίξεις όπως μεταναστευτικά ρεύματα εξόδου από τη χώρα καταγωγής ή μια συγκεκριμένη περιοχή; Έχει μειωθεί ο αριθμός των μελών της συγκεκριμένης θρησκευτικής ομάδας;);

⁽⁴⁹⁾ EASO, Πρακτικός οδηγός για τη χρήση πληροφοριών της χώρας καταγωγής από τους υπευθύνους χειρισμού υποθέσεων κατά την εξέταση αιτήσεων χορήγησης ασύλου, Δεκέμβριος 2020.

Παραδείγματα σχετικών ερωτήσεων για τη διερεύνηση των ΠΧΚ

- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της θρησκείας του αιτούντα στη χώρα καταγωγής (διάρθρωση, χώροι λατρείας, διαιρέσεις και συνδέσεις, πεποιθήσεις, θρησκευτική εκπαίδευση, εορτές, γνωστές εκδηλώσεις, χρησιμοποιούμενη ορολογία, κ.λπ.);
- Πώς αντιλαμβάνεται το κράτος και/ή οι άλλες κυρίαρχες ομάδες το θρήσκευμα του αιτούντα στη χώρα καταγωγής του;
- Υπάρχουν αναφορές διακρίσεων κατά μελών της θρησκευτικής ομάδας ή αναφορές βίας ή άλλων μορφών κακομεταχείρισης;
- Οι πιστοί της θρησκευτικής ομάδας του αιτούντα λαμβάνουν προστασία από το κράτος;
- Όταν οι ΠΧΚ δείχνουν ότι τα μέλη μιας ορισμένης θρησκευτικής ομάδας στοχοποιούνται, ιδίως από μη κρατικούς φορείς, λόγω του θρησκεύματός τους, υπάρχει κάποιο μέρος της χώρας καταγωγής όπου να μπορούν να ζήσουν με ασφάλεια τα μέλη της εν λόγω θρησκευτικής ομάδας; Αποτελεί αυτό ένδειξη πιθανής εναλλακτικής δυνατότητας εγχώριας προστασίας (ΕΔΕΠ);

(α) Περιορισμοί των ΠΧΚ σε σχέση με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας

Παρά τη σημασία των ΠΧΚ για την εξέταση μιας αίτησης, πρέπει πάντα να λαμβάνετε υπόψη τους περιορισμούς τους. Οι ΠΧΚ σπάνια αποτελούν από μόνες τους αποδεικτικά στοιχεία για το βάσιμο μιας συγκεκριμένης αίτησης ασύλου, και συνήθως δεν μπορούν να καλύψουν όλες τις πτυχές μιας υπόθεσης.

Οι ΠΧΚ που διατίθενται σε εσάς για μια συγκεκριμένη υπόθεση μπορεί να μην αφορούν ειδικά μια χώρα, θρησκεία ή κοινότητα, ή μπορεί να είναι παρωχημένες, για παράδειγμα όταν η κατάσταση στη χώρα καταγωγής μεταβάλλεται γρήγορα κατά τη διάρκεια μιας σύγκρουσης. Πρέπει επίσης να λαμβάνετε υπόψη ότι ο φόβος δίωξης του αιτούντα μπορεί να αφορά ειδικά το συγκεκριμένο πρόσωπο και να μην αντικατοπτρίζει τη γενική κατάσταση της χώρας καταγωγής. Είναι επίσης σημαντικό να γνωρίζετε πόσο καλά τεκμηριώνονται οι πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο θέμα σε μια συγκεκριμένη χώρα καταγωγής. Οι περιορισμοί ή οι δυσκολίες αναφοράς στη χώρα καταγωγής ενδέχεται να περιορίζουν τη διαθεσιμότητα πληροφοριών σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα· επομένως, θα πρέπει αυτό να λαμβάνεται πάντοτε υπόψη. Τέλος, να θυμάστε πάντοτε ότι, ακόμα και όταν ορισμένα γεγονότα δεν αναφέρονται στις διαθέσιμες ΠΧΚ, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υφίστανται ή ότι δεν συνέβησαν.

(β) Πηγές σχετικές με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας

Γενικά, οι σχετικές ΠΧΚ μπορούν να ληφθούν από διάφορες πύλες/βάσεις δεδομένων, όπως αυτές των εθνικών μονάδων ΠΧΚ, την πύλη ΠΧΚ του EUAA ⁽⁵⁰⁾, το ευρωπαϊκό δίκτυο ΠΧΚ ⁽⁵¹⁾, το refworld ⁽⁵²⁾ και το reliefweb ⁽⁵³⁾.

Πολλές πηγές που ειδικεύονται στη θρησκευτική ελευθερία μπορούν να είναι χρήσιμες στην προετοιμασία, τη διερεύνηση και την αξιολόγηση των αιτήσεων ασύλου λόγω θρησκείας. Παρατίθεται μη εξαντλητικός κατάλογος των εν λόγω πηγών κατωτέρω.

⁽⁵⁰⁾ Πύλη ΠΧΚ του EUAA (<https://coi.euaa.europa.eu/>).

⁽⁵¹⁾ <https://www.ecoi.net/>

⁽⁵²⁾ Refworld (<https://www.refworld.org/>). Σημειώστε ότι η UNHCR δεν περιλαμβάνει πλέον ΠΧΚ στο refworld.

⁽⁵³⁾ Reliefweb (<https://reliefweb.int/>).

Ειδικός εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για την ελευθερία θρησκείας ή πεποιθήσεων: ο ειδικός εισηγητής είναι ανεξάρτητος εμπειρογνώμονας διορισμένος από το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών με εντολή να εντοπίζει εμπόδια στην άσκηση του δικαιώματος της ελευθερίας θρησκείας ή πεποιθήσεων, και να παρέχει συστάσεις στα κράτη μέλη και σε άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Για τον σκοπό αυτό, δημοσιεύονται ετήσιες εκθέσεις με διαφορετική θεματική εστίαση κάθε χρόνο ⁽⁵⁴⁾.

Εκθέσεις του υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ για τη διεθνή θρησκευτική ελευθερία: το υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ δημοσιεύει ετήσιες εκθέσεις ανά χώρα σχετικά με «την κατάσταση της θρησκευτικής ελευθερίας, τις κυβερνητικές πολιτικές που παραβιάζουν τις θρησκευτικές πεποιθήσεις και πρακτικές ομάδων, θρησκευτικών δογμάτων και προσώπων, και τις πολιτικές των ΗΠΑ για την προαγωγή της θρησκευτικής ελευθερίας σε σχεδόν κάθε χώρα και έδαφος ανά τον κόσμο» ⁽⁵⁵⁾.

Εκθέσεις ανά χώρα του υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ σχετικά με τις πρακτικές ανθρωπίνων δικαιωμάτων: το υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ δημοσιεύει ετήσιες εκθέσεις ανά χώρα σχετικά με τις πρακτικές ανθρωπίνων δικαιωμάτων που «καλύπτουν τα διεθνώς αναγνωρισμένα ατομικά, αστικά, πολιτικά και εργασιακά δικαιώματα, όπως καθορίζονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και σε άλλες διεθνείς συμβάσεις» ⁽⁵⁶⁾.

Human Rights Without Frontiers (Ανθρώπινα Δικαιώματα Χωρίς Σύνορα): αυτή η ανεξάρτητη μη κυβερνητική οργάνωση, η οποία δεν συνδέεται με καμία θρησκεία ή σύστημα πεποιθήσεων, δημοσιεύει έγγραφα υποστήριξης και εκθέσεις, μεταξύ άλλων σχετικά με την ελευθερία θρησκείας και πεποιθήσεων. Διαθέτει επίσης βάση δεδομένων με σχετικές ειδήσεις οργανωμένες ανά χώρα, η οποία συγκεντρώνει πληροφορίες από διάφορες εξωτερικές πηγές ⁽⁵⁷⁾.

Forum 18: αυτός ο χριστιανικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός παρέχει εξειδικευμένες ειδήσεις και περιοδικές εκθέσεις και σχόλια σχετικά με παραβιάσεις της ελευθερίας πεποιθήσεων στην Κεντρική Ασία, τη Ρωσία, τον Νότιο Καύκασο, τη Λευκορωσία και, περιστασιακά, στην Τουρκία ⁽⁵⁸⁾.

Open Doors (Ανοιχτές Πόρτες): χριστιανική οργάνωση με παραρτήματα σε διάφορες χώρες. Υποστηρίζει τους διωκόμενους χριστιανούς ανά τον κόσμο, παρέχοντας Βίβλους, επιμόρφωση, πρακτική υποστήριξη και προάσπιση ⁽⁵⁹⁾. Η Open Doors έχει επίσης ως στόχο την ευαισθητοποίηση όσον αφορά τη δίωξη των χριστιανών, και τηρεί «παγκόσμιο κατάλογο παρακολούθησης» στον οποίο παρουσιάζεται η «ετήσια κατάταξη των χωρών όπου οι χριστιανοί αντιμετωπίζουν τις περισσότερες διώξεις».

⁽⁵⁴⁾ Γραφείο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών, «Annual reports – Special Rapporteur on the freedom of religion or belief» (Ετήσιες εκθέσεις – Ειδικός εισηγητής για την ελευθερία θρησκείας ή πεποιθήσεων) (<https://www.ohchr.org/en/issues/freedomreligion/pages/annual.aspx>).

⁽⁵⁵⁾ Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ, «International religious freedom reports» (Εκθέσεις για τη διεθνή θρησκευτική ελευθερία) (<https://www.state.gov/international-religious-freedom-reports/>).

⁽⁵⁶⁾ Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ, «Country reports on human rights practices» (Εκθέσεις ανά χώρα σχετικά με τις πρακτικές ανθρωπίνων δικαιωμάτων) (<https://www.state.gov/reports-bureau-of-democracy-human-rights-and-labor/country-reports-on-human-rights-practices>).

⁽⁵⁷⁾ Human Rights Without Frontiers (<https://hrwf.eu/>).

⁽⁵⁸⁾ Forum 18 (<https://www.forum18.org/forum18.php>).

⁽⁵⁹⁾ Open Doors International (<https://www.opendoors.org>).

2.1.5. Πώς μπορεί να σας βοηθήσει η ειδική ανά χώρα καθοδήγηση

Η ειδική ανά χώρα καθοδήγηση μπορεί να σας βοηθήσει να κατευθύνετε την προσοχή σας στα βασικά ζητήματα και να προσαρμόσετε ανάλογα τη στρατηγική της συνέντευξης.

Εκτός από την οποιαδήποτε διαθέσιμη εθνική καθοδήγηση για συγκεκριμένες χώρες, ο χειριστής υποθέσεων πρέπει να συμβουλευέται τα διαθέσιμα έγγραφα καθοδήγησης ανά χώρα του EUAA ⁽⁶⁰⁾ για τις αντίστοιχες χώρες, όπως προβλέπεται στο άρθρο 11 παράγραφος 3 του κανονισμού EUAA. Με βάση την κοινή ανάλυση της κατάστασης σε μια δεδομένη χώρα καταγωγής από τους ανώτερους υπαλλήλους των χωρών της ΕΕ+, τα έγγραφα καθοδήγησης ανά χώρα παρέχουν καθοδήγηση για το πώς πρέπει να αξιολογούνται τα προφίλ που απαντώνται συνήθως (συμπεριλαμβανομένων των προφίλ που έχουν κάποια σύνδεση με τον λόγο της θρησκείας) όσον αφορά την χορήγηση διεθνούς προστασίας. Ανάλογα με τη χώρα, οι σχετικές ενότητες μπορεί να περιλαμβάνουν τα θέματα της βλασφημίας, της αποστασίας και της μεταστροφής, τα προφίλ συγκεκριμένων (εθνο)θρησκευτικών μειονοτήτων, και άλλα προφίλ που μπορεί να θεωρηθεί ότι έχουν βάσιμο φόβο δίωξης για θρησκευτικούς λόγους (συνχνά διασυνδεδεμένους με άλλους λόγους, π.χ. πολιτικές απόψεις). Η UNHCR ⁽⁶¹⁾ δημοσιεύει επίσης παρόμοιο υλικό καθοδήγησης ανά χώρα, όπως κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση της βασιμότητας χορήγησης διεθνούς προστασίας και ζητήματα διεθνούς προστασίας.

2.1.6. Πώς να προετοιμάσετε τον διερμηνέα

Η ειδική ορολογία που χρησιμοποιείται στις συνεντεύξεις για αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας μπορεί να δυσκολέψει τον διερμηνέα να μεταφράσει με ακρίβεια και αμεροληψία. Η επικοινωνία με τον διερμηνέα σχετικά με το θέμα της συνέντευξης τον βοηθά να προετοιμαστεί καλύτερα για τη συνέντευξη.

✓ Ενημερώστε εκ των προτέρων τον διερμηνέα για το θέμα της συνέντευξης.

Η γνωστοποίηση ορισμένων βασικών πληροφοριών σχετικά με τον αιτούντα και τον χαρακτήρα της αίτησής του, όπως η ηλικία του αιτούντα, η κατάσταση της υγείας του, το εικαζόμενο θρήσκευμα, ο τόπος καταγωγής και ο φόβος δίωξής του, πριν ξεκινήσει η προσωπική συνέντευξη, μπορεί να βοηθήσει τον διερμηνέα να προετοιμαστεί ψυχολογικά για το έργο του. Αυτό μπορεί να εξασφαλίσει ομαλότερη επικοινωνία και να αποτρέψει τις πιθανές παρανοήσεις μεταξύ του αιτούντα και του διερμηνέα κατά την προσωπική συνέντευξη. Μπορεί επίσης να συμβάλει στην πρόληψη ενδεχόμενων συγκρούσεων συμφερόντων, για παράδειγμα σε περίπτωση που ο αιτών και ο διερμηνέας γνωρίζονται επειδή είναι μέλη των ίδιων μειονοτικών θρησκευτικών οργανώσεων στη χώρα ασύλου.

✓ Εάν είναι εφικτό, δώστε εκ των προτέρων την ορολογία στον διερμηνέα.

Ένα άλλο πλεονέκτημα της ενημέρωσης του διερμηνέα για το θέμα της συνέντευξης πριν από τη συνέντευξη είναι ότι ο διερμηνέας θα έχει την ευκαιρία να προετοιμαστεί για τη συγκεκριμένη ορολογία. Αποτελεί ορθή πρακτική να παρέχεται στον διερμηνέα κατάλογος των συναφών όρων και ορισμών (στη γλώσσα του χειριστή της υπόθεσης που διενεργεί τη συνέντευξη ή, εάν είναι εφικτό, και στις δύο γλώσσες) που σχετίζονται με τη θρησκεία η οποία αποτελεί θέμα της συνέντευξης. Αυτό διασφαλίζει ότι ο διερμηνέας έχει πρόσβαση σε όλες τις σχετικές έννοιες που μπορεί να είναι χρήσιμες κατά τη συνέντευξη. Βλ. επίσης ενότητα 3.2 «Συστάσεις για τις διοικήσεις ασύλου». Για τις έννοιες που είναι σχετικές με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας, ανατρέξτε στην ενότητα 1.2 «Έννοιες σχετικές με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας».

⁽⁶⁰⁾ Καθοδήγηση ανά χώρα του EUAA (<https://euaa.europa.eu/asylum-knowledge/country-guidance>).

⁽⁶¹⁾ Εγχειρίδια και οδηγοί της UNHCR (<https://www.unhcr.org/search?comid=4a2789926&cid=49aea93ae2&tags=GIP>).

✓ Τονίστε τη σημασία της ουδέτερης γλώσσας.

Πρέπει να υπενθυμίζετε στον διερμηνέα τη σημασία της μετάφρασης των ερωτήσεων του χειριστή και τις απαντήσεις του αιτούντα όπως ακριβώς διατυπώνονται. Ο διερμηνέας πρέπει επίσης να φροντίζει να αποφεύγει τη χρήση λέξεων που μπορεί να είναι υποτιμητικές και να έχουν αρνητική συνδήλωση, όπως όρους που δεν χρησιμοποιεί συνήθως κανείς για να αυτοπροσδιοριστεί (π.χ. οι λέξεις «άθεος» ή «μεταστροφή» δεν θα πρέπει να μεταφράζονται ως «άπιστος» ή «αποστασία»). Ωστόσο, θα πρέπει να καταστεί σαφές στον διερμηνέα ότι, εάν ο αιτών χρησιμοποιήσει λέξη με αρνητική συνδήλωση, προφανώς ο όρος θα πρέπει να μεταφραστεί κατάλληλα.

2.2. Πώς να διεξαγάγετε τη συνέντευξη

Η παρούσα ενότητα εστιάζει στις πτυχές που αφορούν ιδίως τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας και θα πρέπει να διαβαστεί σε συνδυασμό με τον [Πρακτικό οδηγό: Προσωπική συνέντευξη](#) ⁽⁶²⁾, τον οποίο συμπληρώνει. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στα παιδιά και στους ευάλωτους αιτούντες (για περαιτέρω πληροφορίες, βλ. το εργαλείο για την αναγνώριση των ατόμων με ειδικές ανάγκες ⁽⁶³⁾ και τον Πρακτικό οδηγό σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου ⁽⁶⁴⁾).

✓ Αναπτύξτε σχέση με τον αιτούντα.

Η ανάπτυξη και διατήρηση σχέσης θεωρείται ο πλέον επιδραστικός παράγοντας για την εξασφάλιση παραγωγικών συνεντεύξεων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο πλαίσιο των συνεντεύξεων που σχετίζονται με τη θρησκεία. Προκειμένου να εξασφαλίσετε ανεμπόδιστη επικοινωνία, μπορεί να χρειαστεί να καταβάλετε επιπλέον προσπάθειες για να καθυστερήσετε τον αιτούντα.

Μπορεί να είναι απαραίτητο να τονίσετε την αρχή της εμπιστευτικότητας, όχι μόνο στην αρχική φάση αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια της συνέντευξης, σε ορισμένες υποθέσεις (π.χ. στις υποθέσεις που σχετίζονται με μεταστροφή). Ενδέχεται να είναι σημαντικό επίσης να υπογραμμίσετε την αρχή της ουδετερότητας ώστε να διευκρινίσετε ότι οι δικές σας προσωπικές απόψεις και (μη) θρησκευτικές πεποιθήσεις, καθώς και αυτές του διερμηνέα, δεν πρόκειται να επηρεάσουν καθ' οιονδήποτε τρόπο την αξιολόγηση του αιτήματος του αιτούντα.

Η παροχή πληροφοριών στον αιτούντα σχετικά με τη θρησκευτική ελευθερία μπορεί επίσης να είναι σημαντική. Πράγματι, οι αιτούντες μπορεί να φοβούνται πιθανές συνέπειες εάν μιλήσουν για το θρήσκευμά τους. Εάν ο αιτών δείχνει επιφυλακτικός να μιλήσει ανοιχτά για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις και εμπειρίες του, θα χρειαστεί ενδεχομένως να αναφερθείτε κατ' επανάληψη, καθ' όλη τη διάρκεια της συνέντευξης, στην αρχή του δικαιώματος στη θρησκευτική ελευθερία.

Παράδειγμα ενημέρωσης του αιτούντα σχετικά με το δικαίωμα έκφρασης των θρησκευτικών πεποιθήσεων

Μας είπατε ότι αιτηθήκατε διεθνή προστασία λόγω των (μη) θρησκευτικών πεποιθήσεών σας. Πριν σας ζητήσω να μου πείτε περισσότερα γι' αυτό, είναι σημαντικό να γνωρίζετε ότι, σε αυτήν τη χώρα, όλοι έχουν το δικαίωμα να μιλούν ανοιχτά για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις τους. Κανείς δεν πρέπει να υφίσταται διακρίσεις, απειλές ή κακοποίηση λόγω των πεποιθήσεών του. Αυτό σημαίνει ότι, κατά τη διάρκεια της σημερινής συνέντευξης, μπορείτε να μοιραστείτε ανοιχτά τις εμπειρίες, τις σκέψεις και τους προβληματισμούς σας.

⁽⁶²⁾ Η ενότητα 3 του Πρακτικού οδηγού: Προσωπική συνέντευξη είναι ιδιαίτερα σχετική με το θέμα.

⁽⁶³⁾ EASO, «Εργαλείο για την αναγνώριση των ατόμων με ειδικές ανάγκες».

⁽⁶⁴⁾ EASO, [Πρακτικός οδηγός σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου](#), 2019

✓ **Διευκρινίστε τη σημασία των λέξεων και των εννοιών.**

Είναι επίσης σημαντικό να έχετε υπόψη ότι οι ίδιες λέξεις μπορεί να έχουν διαφορετικές σημασίες σε διαφορετικές θρησκείες και/ή δόγματα, και μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τη θρησκευτική εμπειρία ενός ατόμου. Για παράδειγμα, ένα άτομο μπορεί να δηλώσει ότι έχει «μεταστραφεί στον χριστιανισμό» χωρίς κατ' ανάγκη να έχει επισήμως βαπτιστεί. Παρομοίως, θα πρέπει να διευκρινίζονται οι ενδεχομένως υποκειμενικές δηλώσεις. Για παράδειγμα, ένα άτομο μπορεί να αυτοαποκαλείται «μη θρησκευόμενο», αλλά στην πραγματικότητα να εννοεί ότι πιστεύει, αλλά απλώς δεν ασκεί ενεργά τα θρησκευτικά του καθήκοντα την παρούσα στιγμή. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να ενημερώνετε τον αιτούντα για το πόσο σημαντικό είναι να εξηγείται η σημασία των σχετικών λέξεων και εννοιών από την αρχή της συνέντευξης.

Παράδειγμα της σημασίας της εξήγησης των σχετικών λέξεων

Μπορεί να υπάρχουν λέξεις που χρησιμοποιείτε εσείς ή εγώ τις οποίες αντιλαμβανόμαστε με διαφορετικούς τρόπους. Συνεπώς, θα σας ζητώ μερικές φορές να εξηγείτε τι εννοείτε με ορισμένες λέξεις. Θα ήθελα επίσης να με ενημερώνετε αν χρησιμοποιώ λέξεις που δεν καταλαβαίνετε.

✓ **Χρησιμοποιήστε τα ίδια τα λόγια του αιτούντα ως «κλειδί» για να αποσπάσετε σχετικές πληροφορίες.**

Επιπλέον, θα πρέπει να φροντίσετε να αναφέρεστε στα θρησκευτικά θέματα με τρόπο που θα λειτουργήσει ως πραγματικό «κλειδί» το οποίο θα «ανοίξει» τον αιτούντα ώστε να σας δώσει σχετικές πληροφορίες. Οι ερωτήσεις σας πρέπει να διατυπώνονται με τρόπο που παροτρύνει τον αιτούντα να σας δώσει περισσότερες πληροφορίες για το θέμα. Η διατύπωση των ερωτήσεων κατά τρόπο που πλησιάζει αυτόν με τον οποίο εκφράζεται ο αιτών για τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις μπορεί να αποσπάσει παραγωγικότερες απαντήσεις από πλευράς του αιτούντα.

Ένας καλός τρόπος για να το κάνετε αυτό είναι να διατυπώνετε τις ερωτήσεις χρησιμοποιώντας ως αφετηρία τα λόγια του ίδιου του αιτούντα. Για παράδειγμα, εάν ο αιτών ανέφερε ότι «αγαπά τον Χριστό» μπορείτε να συνεχίσετε ρωτώντας «Τι σας έκανε να αγαπήσετε τον Χριστό;», αντί να πείτε «Παρακαλώ εξηγήστε μου τη σχέση σας με τον χριστιανισμό».

✓ **Χρησιμοποιήστε ανοιχτές ερωτήσεις, όπου είναι δυνατό.**

Κατά τη διερεύνηση των σχετικών θεμάτων όπως εντοπίζονται από την ελεύθερη αφήγηση του αιτούντα, θα πρέπει να έχετε υπόψη ότι αν ξεκινήσετε με ανοιχτές ερωτήσεις θα δώσετε στον αιτούντα την ευκαιρία να παράσχει πληροφορίες για τις προσωπικές του θρησκευτικές εμπειρίες ή πρακτικές, και να εξηγήσει τη σημασία της θρησκείας για τον ίδιο προσωπικά.

Παραδείγματα ανοιχτών ερωτήσεων

- Παρακαλώ περιγράψτε την πορεία σας προς το να γίνετε χριστιανός, από την πρώτη σκέψη σας ότι ήταν κάτι που θέλατε έως ότου αποφασίσατε να αλλάξετε θρησκεία.
- Περιγράψτε πώς βιώνετε το να είστε χριστιανός.
- Παρακαλώ πείτε μου τι σημαίνει για εσάς να είστε χριστιανός.
- Εξηγήστε ποιες είναι οι κύριες διαφορές μεταξύ χριστιανισμού και ισλάμ, κατά τη δική σας εμπειρία.

Όταν εντοπίζεται κάποιο ζήτημα αξιοπιστίας, αυτό θα πρέπει, καταρχάς, να χρησιμοποιείται ως ευκαιρία για περαιτέρω διερεύνηση και διευκρίνιση. Αυτό θα πρέπει να το κάνετε κατά

τρόπο που να ενθαρρύνει τους αιτούντες να πουν την αλήθεια, ενισχύοντας παράλληλα την ικανότητά σας να εντοπίζετε τις πληροφορίες που δεν είναι αξιόπιστες.

Παράδειγμα παροχής της ευκαιρίας στον αιτούντα να εξηγήσει ζητήματα αξιοπιστίας

Μου είπατε πως αποφασίσατε να μεταστραφείτε όταν φτάσατε σε αυτήν τη χώρα, και πως το ότι γίνετε χριστιανός σας άλλαξε τη ζωή. Σας ζήτησα να δώσετε περισσότερες πληροφορίες για τους λόγους που σας οδήγησαν σε αυτήν την απόφαση. Ωστόσο, μου έχετε πει ελάχιστα πράγματα για τα κίνητρα της μεταστροφής σας. Θα μπορούσατε να με βοηθήσετε να καταλάβω γιατί δεν μπορείτε να μου πείτε περισσότερα;

- ✓ Υπενθυμίζετε στον αιτούντα το δικαίωμα θρησκευτικής ελευθερίας στη χώρα υποδοχής στο τέλος της συνέντευξης

Καθώς η συνέντευξη φτάνει στο τέλος της, θα πρέπει να βεβαιώνετε ότι έχουν διερευνηθεί επαρκώς όλα τα σχετικά θέματα. Ρωτήστε τον αιτούντα εάν είχε την ευκαιρία να συμπεριλάβει όλες τις σχετικές πληροφορίες, και επαναλάβετε ενδεχομένως την πληροφορία σχετικά το δικαίωμα να μιλά κανείς ανοιχτά για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του. Πιθανόν να χρειάζεται να ενημερώσετε τον αιτούντα ότι, εάν αντιμετωπίζει διάκριση, απειλή ή βία στη χώρα κατοικίας, μπορεί να το αναφέρει αυτό στην αστυνομία ή στο κέντρο υποδοχής. Ενημερώστε τον για το τι πρόκειται να συμβεί στη συνέχεια και για τη δυνατότητα να υποβάλει (πρόσθετα) δικαιολογητικά έγγραφα σύμφωνα με την εθνική πρακτική, καθώς και για τη σχετική διαδικασία.

2.3. Τι πρέπει να διερευνάτε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης

Στην παρούσα ενότητα ανακεφαλαιώνονται τα στοιχεία που θα πρέπει να διερευνώνται γενικά στην προσωπική συνέντευξη, με εστίαση στο τι μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικό κατά τη διερεύνηση αιτήσεων ασύλου λόγω θρησκείας. Παρέχεται γενική καθοδήγηση για το περιεχόμενο της συνέντευξης, με παράθεση θεμάτων που αφορούν όλους τους τύπους αιτήσεων λόγω θρησκείας. Καθοδήγηση σχετικά με τα θέματα προς διερεύνηση για συγκεκριμένους τύπους αιτήσεων λόγω θρησκείας παρέχεται στο [κεφάλαιο 4 «Συνήθεις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας»](#).

Στα γκρίζα πλαίσια κατωτέρω παρουσιάζονται τα σχετικά στοιχεία που θα πρέπει να διερευνώνται κατά την αξιολόγηση της βασιμότητας χορήγησης διεθνούς προστασίας σε αιτούντα λόγω θρησκείας. Παρέχονται διάφορα παραδείγματα συναφών θεμάτων κάτω από κάθε στοιχείο. Σημειώστε ότι τα παρεχόμενα παραδείγματα δεν είναι εξαντλητικά. Επιπλέον, δεν σχετίζονται όλα τα προτεινόμενα θέματα με κάθε μεμονωμένη υπόθεση, και, όταν σχετίζονται, ο βαθμός στον οποίο πρέπει να διερευνηθούν διαφέρει σε κάθε υπόθεση.

Σχετικό εργαλείο του ΕΥΑΑ

Για γενική καθοδήγηση σχετικά με την αξιολόγηση της βασιμότητας χορήγησης διεθνούς προστασίας, βλ. τον *Πρακτικό οδηγό: Αναγνώριση προσώπων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας*, Απρίλιος 2018 ⁽⁶⁵⁾.

⁽⁶⁵⁾ EASO, *Πρακτικός οδηγός: Αναγνώριση προσώπων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας*, Απρίλιος 2018.

2.3.1. Διερεύνηση θρησκειύματος

Στις περισσότερες αιτήσεις λόγω θρησκείας, χρειάζεται να συγκεντρώσετε σχετικές πληροφορίες για να διαπιστώσετε το (τρέχον ή προηγούμενο) θρήσκευμα του αιτούντα. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν την θρησκευτική «πίστη», την «ταυτότητα» και τον «τρόπο ζωής» του αιτούντα, ανάλογα με το πώς σχετίζεται με τη θρησκεία του (βλ. [ενότητα 1.2 «Έννοιες σχετικές με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας»](#)).

Επισημαίνεται ότι οι ερωτήσεις σχετικά με τον χαρακτήρα των θρησκευτικών πεποιθήσεων του αιτούντα έχουν διαχωριστεί παρακάτω στις τρεις πτυχές της θρησκείας (θρησκευτική πίστη, ταυτότητα και τρόπος ζωής). Στην πράξη, ωστόσο, αυτές οι τρεις πτυχές μπορεί να αλληλεπικαλύπτονται. Επιπλέον, τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία του θρησκειύματος βοηθούν να διαπιστωθεί το θρήσκευμα κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης.

(α) Γνώση της θρησκείας

Αρχικά, θα πρέπει να διερευνήσετε πώς κατανοεί ο αιτών το θρήσκευμά του. Αυτό θα σας επιτρέψει να αντιληφθείτε τη σχέση του αιτούντα με τη θρησκεία του, δηλαδή να καταλάβετε ποια πτυχή ή ποιες πτυχές της θρησκείας (πίστη, ταυτότητα, τρόπος ζωής) είναι σημαντική(-ές) για τον αιτούντα. Αυτό θα ανοίξει τον δρόμο για τη διερεύνηση των θρησκευτικών πτυχών της ζωής του αιτούντα και θα σας βοηθήσει να αποφασίσετε ποια επιμέρους θέματα είναι περισσότερο συναφή για τη διαπίστωση του θρησκειύματος στη συγκεκριμένη υπόθεση.

Η θρησκεία ως πίστη

Κατά τη διερεύνηση του θρησκειύματος, οι θεωρητικές γνώσεις για το δόγμα και τα διδάγματα της θρησκείας μπορεί να είναι σημαντικές, ανάλογα με το προφίλ του αιτούντα. Έχετε υπόψη ότι το επίπεδο θεωρητικών γνώσεων μπορεί να διαφέρει σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με τον αιτούντα, και ότι μπορεί να υπάρχουν βάσιμοι λόγοι στους οποίους να οφείλεται η έλλειψη τέτοιων γνώσεων.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τη θρησκεία ως πίστη

- Η θρησκευτική πίστη της οποίας οπαδός είναι ο αιτών, οι πεποιθήσεις του και τι σημαίνουν/σήμαιναν για αυτόν.
- Οι θεωρητικές γνώσεις του αιτούντα σχετικά με τη θρησκεία του (θρησκευτικό δόγμα, συμπεριλαμβανομένων θρησκευτικών κανόνων και θεσμικής οργάνωσης).

Η θρησκεία ως τρόπος ζωής

Εκτός από τις θεωρητικές γνώσεις τους, οι αιτούντες μπορούν να ερωτηθούν για το πώς ασκούν τη θρησκεία τους (ή πώς ασκούσαν την προηγούμενη θρησκεία τους). Έχετε υπόψη ότι ο βαθμός στον οποίο ένας αιτών ήταν σε θέση να ασκεί τη θρησκεία του στη χώρα καταγωγής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την κατάσταση στη συγκεκριμένη χώρα και από τους κινδύνους που ενείχε αυτή η άσκηση.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τη θρησκεία ως τρόπο ζωής

- Η σημασία της θρησκείας για τον αιτούντα, για παράδειγμα τι σημαίνει ή τι σήμαινε για αυτόν, πόσο σημαντική είναι ή ήταν στην καθημερινή του ζωή, και εάν αυτό έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου.
- Η άσκηση της θρησκείας, για παράδειγμα ποιες πρακτικές ακολουθεί ή δεν ακολουθεί/ακολουθούσε ή δεν ακολουθούσε, και πώς ασκεί ή ασκούσε τη θρησκεία του, είτε σε ορισμένα θρησκευτικά ιδρύματα, ομάδες, μέσα στην οικογένεια ή ιδιωτικά.

Προσέχετε να μην αρκείστε στις τυχόν ετικέτες που χρησιμοποιεί ο αιτών. Προσπαθήστε να τις αποσαφηνίσετε, καθώς ορισμένοι όροι μπορεί να έχουν σχετική σημασία. Παραδείγματος χάριν, εάν ο αιτών ισχυρίζεται ότι είναι «θρησκευόμενος» ή, αντίθετα, δηλώνει ότι δεν είναι, θα πρέπει να τον ρωτήσετε για ποιους λόγους αυτοπροσδιορίζεται κατ' αυτόν τον τρόπο. Ενδεχομένως, μπορείτε να του ζητήσετε να επεξηγήσει τις δηλώσεις του με συγκεκριμένα παραδείγματα. Εν προκειμένω, μπορείτε επίσης να ρωτήσετε τον αιτούντα πώς συγκρίνεται/συγκρινόταν με τα άλλα μέλη της κοινότητάς του όσον αφορά την άσκηση της θρησκείας.

- Θρησκευτική εκπαίδευση, για παράδειγμα αν παρακολουθούσε θρησκευτικά μαθήματα είτε στο σχολείο είτε ως εξωσχολική δραστηριότητα, και τι θυμάται για αυτά τα μαθήματα.
- Μπορείτε να ρωτήσετε για τις θρησκευτικές πρακτικές, παραδόσεις και τελετουργίες, όπως βαπτίσεις, γάμους ή θρησκευτικές εορτές, καθώς και για τα συναισθήματα και τις μνήμες που έχει για αυτές.

Η θρησκεία ως ταυτότητα

Εκτός των θεωρητικών γνώσεων του αιτούντα για τη θρησκεία του και τις πρακτικές της, θα πρέπει να ρωτήσετε για τη θρησκευτική κοινότητά του, συμπεριλαμβανομένης της οικογένειας και της ευρύτερης κοινότητας στη χώρα καταγωγής και, κατά περίπτωση, στη χώρα ασύλου.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τη θρησκεία ως ταυτότητα

- Το θρησκευτικό υπόβαθρο του αιτούντα (π.χ. εάν προέρχεται από θρησκευόμενη ή μη θρησκευόμενη οικογένεια).
- Ο ρόλος, οι ευθύνες και οι δραστηριότητες του αιτούντα μέσα στη θρησκευτική του κοινότητα.
- Ο τρόπος που αυτοπροσδιορίζεται ο αιτών μέσα στη θρησκευτική του κοινότητα στη χώρα καταγωγής και/ή στη χώρα ασύλου.
- Η σύνθεση της τοπικής θρησκευτικής κοινότητας του αιτούντα (στη χώρα καταγωγής και/ή στη χώρα ασύλου).
- Οι γνώσεις για τη θρησκευτική του κοινότητα (όπως τα σημαντικά ιστορικά θρησκευτικά γεγονότα, οι ηγέτες της κοινότητας, η διαχρονική εξέλιξη της κατάστασης της κοινότητας, τα προηγούμενα περιστατικά στοχοποίησης της θρησκευτικής κοινότητας).

Παράγοντες που επηρεάζουν τις γνώσεις του αιτούντα σχετικά με τη θρησκεία του

Οι θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις του αιτούντα σχετικά με τη θρησκεία του μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό στοιχείο για την εξακρίβωση της αξιοπιστίας του προηγούμενου και του νέου θρησκευμάτος του. Γενικοί παράγοντες (π.χ. ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης) έχουν αντίκτυπο στην ικανότητα του αιτούντα να παράσχει πληροφορίες. Εκτός αυτού, οι ερωτήσεις γνώσεων που πρέπει να θέσετε, και η έκταση αυτών των ερωτήσεων, εξαρτώνται από το πώς ο αιτών έχει βιώσει τη θρησκεία του.

Παράγοντες που εξηγούν τις αποκλίσεις στις γνώσεις των αιτούντων σχετικά με τη θρησκεία τους

• Η σημασία της θρησκείας για τον αιτούντα.

Ένα άτομο που ανήκει σε συγκεκριμένη θρησκεία από τη γέννησή του, αλλά δεν έχει ποτέ ασκήσει αυτή τη θρησκεία, μπορεί να μην έχει κατ' ανάγκη εκτενείς γνώσεις για τη συγκεκριμένη θρησκεία. Αντίθετα, ένα άτομο που έχει μεγαλώσει σε θρησκευόμενη οικογένεια θα μπορεί να μιλήσει για τη θρησκεία διαφορετικά από κάποιον που μεγάλωσε σε μη θρησκευόμενη οικογένεια και αποφάσισε να στραφεί στη θρησκεία σε μεγαλύτερη ηλικία.

• Ο ρόλος του αιτούντα στη θρησκευτική κοινότητα.

Εάν ο αιτών ισχυριστεί ότι κατείχε κάποιον ηγετικό ρόλο ή άλλη επίσημη θέση στη θρησκευτική του κοινότητα (π.χ. ιερέας, πνευματικός καθοδηγητής, δάσκαλος, μοναχός) θα πρέπει να κληθεί να περιγράψει με μεγάλη λεπτομέρεια το δογματικό περιεχόμενο της θρησκείας του. Το ίδιο μπορεί να ισχύει και για τους αιτούντες που δηλώνουν ότι έχουν μελετήσει εκτενώς τη θρησκευτική θεωρία ή έχουν επιδείξει μεγάλο ενδιαφέρον για αυτήν ή έχουν εκτεθεί σε αυτήν με άλλον τρόπο. Μπορείτε να ρωτήσετε τον αιτούντα, μεταξύ άλλων, για τις βασικές αρχές της θρησκείας του. Μπορείτε επίσης να διερευνήσετε τις γνώσεις του σχετικά με θρησκευτικά κείμενα (π.χ. ιερά βιβλία), προσευχές και ιστορικά γεγονότα που αφορούν τη θρησκεία του.

• Η θρησκευτική εκπαίδευση του αιτούντα.

Ο αιτών μπορεί να έχει ελάχιστες γνώσεις για τη θρησκεία του επειδή ποτέ δεν έλαβε κατάλληλη θρησκευτική εκπαίδευση. Για παράδειγμα, ο αιτών μπορεί να προέρχεται από αγροτική περιοχή της χώρας καταγωγής του και να μην είχε πρόσβαση σε θρησκευτικά μαθήματα, σεμινάρια ή θρησκευτική διδασκαλία. Μπορεί να υπάρχουν πρακτικοί λόγοι για τους οποίους ο αιτών δεν μπόρεσε να λάβει θρησκευτική κατάρτιση, για παράδειγμα επειδή ζούσε σε μεγάλη απόσταση από τα μέρη όπου παρεχόταν τέτοιου είδους κατάρτιση. Επιπλέον, ο αιτών μπορεί να είναι αναλφάβητος και οι μόνες πληροφορίες σχετικά με τη θρησκεία του να προέρχονται από θρησκευτικές τελετές, εορτές, αργίες και περιστασιακές συζητήσεις με άλλα μέλη της θρησκευτικής κοινότητας. Επίσης, η θρησκευτική εκπαίδευση μπορεί να είναι απαγορευμένη ή και να εκθέτει σε μεγάλο κίνδυνο όσους συμμετέχουν σε αυτήν.

• Η αλληλεπίδραση μεταξύ θρησκεύματος και πολιτισμού.

Δεν θα πρέπει να υποθέσετε ότι όλα τα μέλη μιας ορισμένης θρησκείας γνωρίζουν όλες τις λεπτομέρειες της θρησκείας τους απλώς επειδή γεννήθηκαν μέσα σε αυτήν. Πολλές θρησκευτικές πρακτικές είναι αλληλένδετες με τις παραδοσιακές πρακτικές. Ορισμένα άτομα που θεωρούν το θρήσκευμά τους μέρος της πολιτισμικής ζωής και ταυτότητάς τους ενδέχεται να μην το ασκούν ενεργά, ωστόσο να μένουν πιστοί σε αυτό (και συνεπώς να υφίστανται διώξεις). Σε αυτήν την περίπτωση, οι ερωτήσεις σχετικά με τις θεωρητικές πτυχές της θρησκείας του αιτούντα θα πρέπει να παραμένουν σε βασικό επίπεδο και να μην καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος της διερεύνησης του θρησκεύματος. Θα πρέπει να δίνεται έμφαση στη σχέση του αιτούντα με τη θρησκεία ως αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής του ζωής (η θρησκεία ως τρόπος ζωής) και στον ρόλο της θρησκείας στην οικογένειά του και την ευρύτερη κοινότητα (η θρησκεία ως ταυτότητα).

• Η διάρκεια της νέας πίστης του αιτούντα.

Για τους αιτούντες που έχουν μεταστραφεί σε άλλη θρησκεία ή έχουν υιοθετήσει έναν μη θρησκευτικό τρόπο ζωής, η διάρκεια της νέας τους πίστης θα έχει αντίκτυπο στην ποσότητα των γνώσεων που μπορούν να επιδείξουν. Οι αιτούντες που βρίσκονται στα αρχικά στάδια της μεταστροφής θα έχουν λιγότερες γνώσεις για τη νέα τους πίστη από τους αιτούντες που είχαν επαρκή χρόνο να εμβαθύνουν σε αυτήν.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα ερωτήσεων που θα μπορούσατε να θέσετε σχετικά με τις γνώσεις ενός αιτούντα για τον χριστιανισμό.

- Ποια μέρη της Βίβλου θεωρείτε ότι σας ενδιαφέρουν περισσότερο;
- Παρακαλώ πείτε μου τι γνωρίζετε για τα σημαντικά στοιχεία του χριστιανισμού.
- Υπάρχουν στίχοι της Βίβλου που είναι σημαντικοί για εσάς;
- Παρακαλώ περιγράψτε μια χριστιανική γιορτή που είναι σημαντική για εσάς.

Έχετε υπόψη ότι, ακόμα και αν ο αιτών έχει παραθέσει λεπτομερώς θεωρητικές γνώσεις για τη θρησκεία του, αυτό δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι η πίστη του είναι ειλικρινής. Αντιστρόφως, ένα άτομο μπορεί να διώκεται λόγω της θρησκείας του ακόμα και αν έχει ελάχιστες γνώσεις ή και καμία γνώση σχετικά με αυτήν. Η έλλειψη γνώσεων μπορεί να εξηγηθεί από διάφορους παράγοντες, όπως περιγράφεται ανωτέρω. Ως εκ τούτου, θα πρέπει πάντοτε να δίνεται η ευκαιρία στον αιτούντα να διευκρινίζει τους λόγους της έλλειψης γνώσεων, των ασυνεπειών ή των αντιφάσεων του.

Διερεύνηση του αποδιδόμενου θρησκευάτος ή της αποδιδόμενης αποστασίας

Έχετε υπόψη ότι, ακόμα και αν το θρήσκευμα του αιτούντα δεν είναι εξακριβωμένο, ο διώκτης μπορεί να θεωρεί ότι ο αιτών έχει το συγκεκριμένο θρήσκευμα ή είναι αποστάτης. Συνεπώς, θα πρέπει επίσης να διερευνάτε τους πιθανούς λόγους για τους οποίους μπορεί να αποδίδεται στον αιτούντα ένα ορισμένο θρήσκευμα.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με το αποδιδόμενο θρήσκευμα

- Διερευνήστε ποιοι θεωρούν ότι ο αιτών ανήκει σε συγκεκριμένη θρησκευτική ομάδα ή ότι είναι αποστάτης, και εάν αυτό περιορίζεται σε κάποια πρόσωπα, στους φορείς της δίωξης, σε μια ορισμένη ομάδα, ή περιλαμβάνει ολόκληρο τμήμα της κοινωνίας.
- Οι περιστάσεις υπό τις οποίες ο αιτών πληροφορήθηκε για το αποδιδόμενο σε αυτόν θρήσκευμα.
- Οι εξηγήσεις του αιτούντα ως προς το γιατί θεωρείται ότι ανήκει σε συγκεκριμένη θρησκεία ή ότι είναι αποστάτης.
- Οποιοσδήποτε καταστάσεις στις οποίες ενεπλάκη ο αιτών οι οποίες οδήγησαν στο να θεωρείται συνδεδεμένος με μια ορισμένη θρησκεία, με αποστασία ή με κάποιο αθεϊστικό, αγνωστικιστικό ή μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων.
- Εάν ο αιτών γνωρίζει άτομα σε παρόμοιες καταστάσεις στα οποία επίσης είχαν αποδοθεί αυτές οι πεποιθήσεις, και ποιες συνέπειες είχε αυτό στη ζωή τους.
- Η αντίληψη της κοινωνίας ή του κράτους για τη θρησκευτική ομάδα στην οποία θεωρούν ότι ανήκει ο αιτών.

(β) Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία

Ο αιτών μπορεί να υποβάλει έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία που έχουν εκδοθεί από αρχές ή πρόσωπα στη χώρα καταγωγής, ή από θρησκευτικούς οργανισμούς ή πρόσωπα της θρησκευτικής κοινότητας στη χώρα ασύλου. Οι περιστάσεις υπό τις οποίες εκδόθηκαν τα έγγραφα, καθώς και το περιεχόμενο και ο σκοπός τους, αποτελούν πιθανά θέματα προς διερεύνηση κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Εκτός από το περιεχόμενο των ίδιων των εγγράφων, θα πρέπει να διερευνάται η γνώση του αιτούντα για αυτά τα θέματα και πώς αυτά σχετίζονται με τις δηλώσεις του. Κατά περίπτωση, μπορεί να διερευνηθεί επίσης η έλλειψη εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων και οι λόγοι αυτής. Αυτές οι πληροφορίες θα σας βοηθήσουν να αξιολογήσετε την αποδεικτική αξία των εγγράφων στη συγκεκριμένη υπόθεση.

Έγγραφα που έχουν εκδοθεί στη χώρα καταγωγής

Έγγραφα ταυτότητας, όπως διαβατήρια ή δελτία ταυτότητας, ή έγγραφα οικογενειακής κατάστασης, όπως πιστοποιητικά γάμου ή γέννησης, μπορεί να δείχνουν το (προηγούμενο) θρήσκευμα του αιτούντα. Επιπλέον, εάν ο αιτών έχει μεταστραφεί σε άλλη θρησκεία στη χώρα καταγωγής, τα πιστοποιητικά μεταστροφής από τη θρησκευτική του κοινότητα ενδέχεται να έχουν αποδεικτική αξία, εάν κριθούν γνήσια και αξιόπιστα.

Έγγραφα που έχουν εκδοθεί στη χώρα ασύλου

Οι αιτούντες μπορούν να υποβάλουν έγγραφα ή γραπτές μαρτυρίες που έχουν εκδοθεί από τη θρησκευτική τους κοινότητα ή από θρησκευτικά ιδρύματα στη χώρα ασύλου. Αυτά τα έγγραφα μπορούν να χρησιμεύσουν ως διαπιστευτήρια, καθώς βεβαιώνουν το θρήσκευμα ή ακόμα και τη θέση του αιτούντα σε μια θρησκευτική κοινότητα. Τα έγγραφα και οι δηλώσεις που υποβάλλονται από τρίτους συνιστούν πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία και θα πρέπει να διερευνώνται προκειμένου να εξακριβωθεί εάν μπορούν να επιβεβαιώσουν τις δηλώσεις του αιτούντα.

2.3.2. Διερεύνηση προηγούμενων διώξεων

Εάν ο αιτών έχει υποστεί διώξεις στο παρελθόν, θα πρέπει αρχικά να διερευνηθεί **τι** συνέβη, **πώς** συνέβη (και με ποιους τρόπους), **πότε** συνέβη (και πόσο συχνά), **πού** συνέβη, **ποιος** το έκανε (και με ποιων τη στήριξη), **γιατί** συνέβη (όσον αφορά την αιτία και τον σκοπό) και **ποιες συνέπειες** υπήρξαν (συμπεριλαμβανομένου του αντικτύπου στον αιτούντα). Στο πλαίσιο των διώξεων λόγω θρησκείας, είναι ιδιαίτερα χρήσιμο να εξετάζονται περαιτέρω τα παρακάτω θέματα.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις προηγούμενες διώξεις

- Εάν ο αιτών έχει αντιμετωπίσει επιβλαβείς πράξεις ή κακοποίηση λόγω της θρησκείας του.
- Εάν ο αιτών έχει αντιμετωπίσει διακρίσεις λόγω του θρησκειώματός του.
- Εάν ο αιτών έχει αντιμετωπίσει επιβεβλημένους περιορισμούς στην άσκηση της θρησκείας του, και πώς τον έχει επηρεάσει αυτό.
- Εάν ο αιτών έχει αντιμετωπίσει περιορισμούς λόγω των κανόνων που έχει επιβάλει μια θρησκευτική αρχή, και πώς τον έχει επηρεάσει αυτό.
- Εάν ο αιτών έχει αποκρύψει τη θρησκευτική του ταυτότητα, πεποίθηση ή τρόπο ζωής, ποιοι ήταν οι λόγοι αυτής της απόκρυψης, και ποιον αντίκτυπο είχε αυτό στον αιτούντα (π.χ. πώς τον έκανε να αισθάνεται).

2.3.3. Διερεύνηση του φόβου δίωξης σε περίπτωση επιστροφής

Θα πρέπει να διερευνήσετε τι φοβάται ο αιτών ότι μπορεί να συμβεί εάν επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του, καθώς και γιατί πιστεύει ότι θα συμβεί αυτό. Στο πλαίσιο της διερεύνησης των μελλοντικών κινδύνων, θα πρέπει επίσης να συλλέξετε πληροφορίες για το εάν ο αιτών θα ήταν σε θέση να ασκήσει τη θρησκεία του μετά την επιστροφή του, με βάση το τι είναι αναγκαίο για τον ίδιο ανάλογα με τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του.

Είναι σημαντικό να θυμάστε ότι δεν μπορεί να αναμένεται από τον αιτούντα να αποκρύψει τις θρησκευτικές ή μη θρησκευτικές πεποιθήσεις του προκειμένου να αποφύγει τη δίωξη εφόσον είναι αναγκαίο για τον ίδιο να ασκεί την πίστη του για να διατηρήσει τη θρησκευτική του ταυτότητα. Ομοίως, δεν μπορεί να αναμένεται από τον αιτούντα να συμμετέχει σε δραστηριότητες που συγκρούονται με τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις ⁽⁶⁶⁾.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σε σχέση με τον φόβο δίωξης σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής

- Οι θρησκευτικές πρακτικές που θεωρεί απαραίτητες ο αιτών με βάση τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του, μετά την επιστροφή του.
- Οι περιορισμοί στη δυνατότητα του αιτούντα να εκτελεί αυτές τις πρακτικές μετά την επιστροφή του.
- Ο αντίκτυπος της έλλειψης δυνατότητας να ασκεί ελεύθερα τη θρησκεία του.
- Οι κίνδυνοι που συνδέονται με τις προβλεπόμενες θρησκευτικές δραστηριότητες του αιτούντα (συμπεριλαμβανομένης της γνώσης του αιτούντα για τυχόν κυρώσεις και ποινές).
- Ο εξαναγκασμός του αιτούντα να προσαρμοστεί στην επικρατούσα θρησκεία στη χώρα καταγωγής του.
- Πώς μπορεί να επηρεάσει τον αιτούντα και την οικογένειά του ο εξαναγκασμός σε συμμόρφωση με την επικρατούσα θρησκεία.
- Οι κίνδυνοι που θα αντιμετωπίσει ο αιτών σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τους κανόνες της επικρατούσας θρησκείας.

Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις δίωξεις λόγω θρησκείας, βλ. [ενότητα 1.3 «Δίωξη λόγω θρησκείας»](#).

2.4. Διερεύνηση εάν η θρησκεία αποτελεί τον λόγο της δίωξης (συσχετισμός)

Είναι σημαντικό να διερευνηθεί εάν μπορεί να τεκμηριωθεί ο συσχετισμός μεταξύ της (φοβούμενης) δίωξης και του λόγου της θρησκείας. Πράξεις που δεν αφορούν ή δεν θίγουν άμεσα τη θρησκεία (π.χ. μια βίαιη εδαφική διαμάχη) μπορεί ωστόσο να βασίζονται σε θρησκευτικά κίνητρα. Όπως προαναφέρθηκε, νόμοι γενικής εφαρμογής που, εκ πρώτης όψης, μπορεί να μην φαίνεται ότι στοχεύουν ειδικά μια θρησκευτική ομάδα ενδέχεται, ωστόσο, να εισάγουν μέτρα που συνεπάγονται διακρίσεις κατά ορισμένων (μη) θρησκευτικών ομάδων ή πρακτικών. Συνεπώς, πρέπει να διερευνάτε εάν η δράση του φορέα δίωξης κατά ενός αιτούντα έχει ως κίνητρο το (πραγματικό ή εικαζόμενο) θρήσκευμα, τις πεποιθήσεις, την ταυτότητα ή τον τρόπο ζωής του αιτούντα.

Θα πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, ο συσχετισμός μεταξύ της φοβούμενης δίωξης και του λόγου της θρησκείας μπορεί να βασίζεται επίσης στις θρησκευτικές πεποιθήσεις του θύματος, ακόμα και αν οι ίδιοι οι διώκτες δεν δρουν ωθούμενοι από θρησκευτικά κίνητρα. Αυτό μπορεί να ισχύει στην περίπτωση της αντίρρησης συνείδησης στη στρατιωτική θητεία για λόγους θρησκείας, όταν ένα κράτος υποχρεώνει όλους τους πολίτες μιας συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας να υπηρετήσουν

⁽⁶⁶⁾ ΔΕΕ, 2012, [Υ και Ζ](#), ό.π. [υποσημείωση 16](#), σκέψεις 70 και 80.

στον στρατό χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις ισχυρές θρησκευτικές αντιρρήσεις ορισμένων ομάδων που αντιτίθενται στη χρήση όπλων, και δεν προσφέρει καμία εναλλακτική θητεία σε αυτές τις ομάδες προσώπων. Σε αυτήν την περίπτωση, θα μπορούσε να τεκμηριωθεί ο συσχετισμός μεταξύ της πράξης δίωξης (υποχρεωτική θητεία στον στρατό ενάντια στις πεποιθήσεις ενός ατόμου, ή αυστηρή ποινή σε περίπτωση άρνησης) και του λόγου της θρησκείας, καθώς το κράτος αγνοεί εσκεμμένα τις ανάγκες που απορρέουν από θρησκευτικές πεποιθήσεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το κράτος αρνείται στο θύμα την προστασία που, υπό κανονικές συνθήκες, θα μπορούσε να παράσχει, προσφέροντας για παράδειγμα εναλλακτικές λύσεις (βλ. [ενότητα 4.4 «Αντιρρήσεις συνείδησης στη στρατιωτική θητεία για λόγους θρησκείας»](#)).

Βασικά σημεία που πρέπει να λαμβάνετε υπόψη κατά τη διερεύνηση του συσχετισμού

- Δεν μπορεί να αναμένεται από τον αιτούντα να γνωρίζει τα ακριβή κίνητρα του διώκτη. Αρκεί να τεκμηριωθούν οι περιστάσεις που μπορούν να οδηγήσουν ένα πρόσωπο να φοβάται εύλογα τη δίωξη για λόγους θρησκείας.
- Οι διώξεις μπορεί να οφείλονται σε περισσότερους από έναν λόγους της Σύμβασης (π.χ. φυλή και θρησκεία) ή σε έναν λόγο της Σύμβασης και έναν λόγο άσχετο με αυτόν (π.χ. προσωπική έχθρα και θρησκεία). Το βασικό είναι να υπάρχει τουλάχιστον ένα σημαντικό κίνητρο του διώκτη που σχετίζεται με έναν λόγο της Σύμβασης. (Βλ. επίσης [ενότητα 1.4.3 «Αλληλεπικάλυψη με άλλους λόγους»](#))
- Μια δίωξη μπορεί να πυροδοτηθεί αρχικά από άλλους λόγους (που δεν περιλαμβάνονται στη σύμβαση), αλλά μπορεί να βασιστεί αργότερα στη θρησκεία (π.χ. ένα άτομο πέφτει θύμα ληστείας με καθαρά χρηματικά κίνητρα, αλλά κατόπιν υφίσταται άγριο ξυλοδαρμό όταν ο δράστης μαθαίνει τη θρησκεία του).
- Ο φορέας της δίωξης μπορεί να πιστεύει ότι δρα προς το συμφέρον του αιτούντα χωρίς να επιθυμεί να τον βλάψει ή να τον τιμωρήσει (π.χ. μια επιβλαβής παραδοσιακή πρακτική που επιβάλλεται στο όνομα της θρησκείας και «για το καλό» του αιτούντα).

Όταν ένας αιτών ισχυρίζεται ότι φοβάται δίωξη από μη κρατικούς φορείς για λόγους που δεν σχετίζονται με τη θρησκεία ή με οποιονδήποτε άλλο λόγο της σύμβασης (φυλή, εθνικότητα, ιδιότητα μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, πολιτικές απόψεις), η σύνδεση με τον λόγο της θρησκείας μπορεί να εξακριβωθεί εάν η έλλειψη προστασίας (π.χ. από τις κρατικές αρχές) συνδέεται με το (αποδιδόμενο) θρήσκευμα του αιτούντα. Παραδείγματος χάριν, ο αιτών είναι μέλος μιας θρησκευτικής μειονότητας και φοβάται τη δίωξη από μέλη της θρησκευτικής πλειονότητας λόγω εδαφικής διαμάχης. Εάν οι κρατικές αρχές αρνούνται να προστατεύσουν τον αιτούντα λόγω του θρησκεύματός του, μπορεί να τεκμηριωθεί συσχετισμός με τον λόγο της θρησκείας ⁽⁶⁷⁾.

⁽⁶⁷⁾ Στο άρθρο 9 παράγραφος 3 της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιατύπωση) αναφέρεται ότι πρέπει να υπάρχει συσχετισμός μεταξύ των λόγων και των πράξεων δίωξης, ή της έλλειψης προστασίας κατά των πράξεων αυτών.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τους λόγους ή τα κίνητρα που υποκινούν τη δίωξη

- Η άποψη του αιτούντα σχετικά με τους λόγους που υποκινούν τις πράξεις δίωξης, και τα συγκεκριμένα γεγονότα στα οποία βασίζει την άποψή του (π.χ. επίσημοι λόγοι που προβάλλει ο διώκτης στον αιτούντα για να εξηγήσει τη στοχοποίησή του και οποιαδήποτε ρητορική συνοδεύει τις πράξεις δίωξης).
- Οποιοσδήποτε δηλώσεις του διώκτη όσον αφορά το θρήσκευμα του αιτούντα.
- Η μεταχείριση των άλλων μελών της ίδιας θρησκευτικής κοινότητας από τους φορείς δίωξης.
- Οποιοιδήποτε άλλοι πιθανώς βάσιμοι λόγοι θα μπορούσαν να εξηγήσουν τις πράξεις του εικαζόμενου διώκτη (ιδίως όταν περιορίζονται ή απαγορεύονται θρησκευτικές πρακτικές).

2.5. Διερεύνηση της παρεχόμενης προστασίας στη χώρα καταγωγής

Στις περιπτώσεις που το κράτος ή τα όργανα του κράτους είναι οι φορείς της δίωξης, τεκμαίρεται ότι δεν παρέχεται ουσιαστική προστασία στον αιτούντα. Σύμφωνα με το άρθρο 7 της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιατύπωση), στην περίπτωση μη κρατικών φορέων δίωξης, θα πρέπει να διερευνάτε εάν οι εθνικές αρχές ή οι ομάδες/οργανώσεις που ελέγχουν σημαντικό μέρος της χώρας επιθυμούν και είναι σε θέση να παράσχουν προστασία στον αιτούντα. Η παρεχόμενη προστασία πρέπει να είναι αποτελεσματική, μη προσωρινή, και προσβάσιμη.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με την προστασία στη χώρα καταγωγής

- Εάν ο αιτών έχει ζητήσει προστασία από αρμόδιες αρχές και ποιο ήταν το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας.
- Οι λόγοι που ο αιτών δεν ζητά προστασία από τις εθνικές αρχές του (πιθανά εμπόδια, άποψη του αιτούντα για το τι θα συνέβαινε εάν το έκανε).
- Εάν ο αιτών γνωρίζει άλλα μέλη της θρησκευτικής ομάδας του που ζήτησαν προστασία από τις αρχές, και ποιο ήταν το αποτέλεσμα.
- Η γνώση του αιτούντα για το πώς οι αρμόδιες αρχές χειρίζονται συνήθως τις αναφορές διώξεων λόγω θρησκείας (τις εγκρίνουν ή τις ανέχονται;)
- Εάν ο αιτών έχει συγκεκριμένα παραδείγματα αδράνειας των αρχών όταν τους έχει ζητηθεί προστασία.

2.6. Διερεύνηση της πιθανότητας εναλλακτικής δυνατότητας εγχώριας προστασίας

Ανάλογα με την εθνική πρακτική, διερευνήστε εάν ο αιτών μπορεί να αποφύγει τη δίωξη με την εγκατάστασή του σε άλλο μέρος της χώρας καταγωγής ⁽⁶⁸⁾. Λάβετε ωστόσο υπόψη ότι μια εναλλακτική δυνατότητα εγχώριας προστασίας (ΕΔΕΠ) μπορεί να μην είναι εφαρμόσιμη όταν ο φορέας της δίωξης είναι το κράτος. Ωστόσο, θα μπορούσε να εφαρμοστεί ΕΔΕΠ στην περίπτωση που η ικανότητα δίωξης του κράτους είναι για κάποιον λόγο περιορισμένη ή ανύπαρκτη στην τοποθεσία ΕΔΕΠ ⁽⁶⁹⁾. Επιπλέον, η αξιολόγηση πρέπει να εστιάζει στον χρόνο που λαμβάνεται η απόφαση επί της αίτησης ασύλου.

Κατά τον προσδιορισμό της τοποθεσίας όπου θα μπορούσε ενδεχομένως να παρασχεθεί εναλλακτική εγχώρια προστασία σε έναν αιτούντα που έχει υποβάλει αίτηση ασύλου λόγω θρησκείας, μια περιοχή όπου ζουν με ασφάλεια μέλη της ίδιας θρησκευτικής κοινότητας θα μπορούσε να αποτελέσει αφετηρία. Η παρουσία μιας τέτοιας θρησκευτικής κοινότητας μπορεί επίσης να επηρεάσει τη δυνατότητα του αιτούντα να εγκατασταθεί εύλογα εκεί (π.χ. μπορεί να διευκολύνει την πρόσβαση σε μέσα βιοπορισμού ή στην εύρεση κατοικίας).

Η δυνατότητα εφαρμογής ΕΔΕΠ σε μια συγκεκριμένη υπόθεση εξαρτάται από το αποτέλεσμα της εξατομικευμένης αξιολόγησης. Αυτή η αξιολόγηση πρέπει να διασφαλίσει όχι μόνο ότι πληρούται το κριτήριο της ασφάλειας, αλλά και ότι ο αιτών μπορεί να ταξιδέψει και να γίνει δεκτός στην καθορισμένη τοποθεσία. Θα πρέπει επίσης να αξιολογηθεί εάν είναι εύλογο να εγκατασταθεί εκεί. Καθένα από αυτά τα κριτήρια θα πρέπει να διερευνηθεί λεπτομερώς εάν εξετάζεται το ενδεχόμενο ΕΔΕΠ σε μια συγκεκριμένη υπόθεση.

Σχετικό εργαλείο του ΕΥΑΑ

Για λεπτομερέστερη καθοδήγηση, βλ. [Πρακτικός οδηγός για την εφαρμογή της εναλλακτικής δυνατότητας εγχώριας προστασίας](#), Μάιος 2021.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με ΕΔΕΠ για αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας

- Η δημογραφική κατανομή της θρησκευτικής ομάδας του αιτούντα στη χώρα καταγωγής.
- Η κατάσταση των μελών της ίδιας θρησκευτικής ομάδας στις διαφορετικές περιφέρειες της χώρας καταγωγής.
- Εάν η παρουσία άλλων μελών της θρησκευτικής ομάδας του αιτούντα είναι απαραίτητη για να ασκεί ο αιτών τη θρησκεία του.
- Εάν τα άλλα μέλη της θρησκευτικής ομάδας του αιτούντα θα μπορούσαν να βοηθήσουν τον αιτούντα να εγκατασταθεί στην περιοχή ΕΔΕΠ (στέγαση, απασχόληση, κ.λπ.).
- Εάν τα μέλη συγκεκριμένων θρησκευτικών ομάδων αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο εάν ταξιδέψουν σε συγκεκριμένη περιοχή για να φτάσουν στην προτεινόμενη τοποθεσία ΕΔΕΠ, και εάν επιβάλλονται στην εν λόγω ομάδα περιορισμοί όσον αφορά την πρόσβαση και στην εγκατάσταση στη συγκεκριμένη περιοχή.

⁽⁶⁸⁾ Άρθρο 8 της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιατύπωση).

⁽⁶⁹⁾ Βλ. επίσης UNHCR, [Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 4: «Η δυνατότητα εγκατάστασης σε άλλη περιοχή της χώρας καταγωγής» στο πλαίσιο του άρθρου 1 Α \(2\) της Σύμβασης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων](#), 23 Ιουλίου 2003, HCR/GIP/03/04, παράγραφοι 13-14.

Κεφάλαιο 2: βασικά σημεία που πρέπει να θυμάστε

1. Προετοιμασία της συνέντευξης.

- Δημιουργήστε ένα ασφαλές (πραγματικό ή εικονικό) περιβάλλον συνέντευξης, απαλλαγμένο από θρησκευτικά ή ιδεολογικά σύμβολα, και διασφαλίστε την εμπιστευτικότητα.
- Εφόσον είναι δυνατό, ικανοποιήστε το αίτημα για διερμηνέα του ίδιου φύλου, εάν σε αντίθετη περίπτωση θα δυσκολευόταν ο αιτών να παρουσιάσει την αίτησή του.
- Για άλλου είδους αιτήματα που αφορούν τους διερμηνείς, διαβεβαιώστε τον αιτούντα ότι ο διερμηνέας είναι ουδέτερος και καθήκον του είναι μόνο η ακριβής μετάφραση των δηλώσεών του.
- Προετοιμαστείτε ψυχολογικά:
 - λάβετε υπόψη τη δική σας πολιτισμική και (μη) θρησκευτική οπτική·
 - λάβετε υπόψη τη θρησκευτική πολυμορφία και πολυπλοκότητα·
 - λάβετε υπόψη τις θρησκευτικές προκαταλήψεις·
 - έχετε λογικές προσδοκίες για τις θεωρητικές γνώσεις του αιτούντα σχετικά με την πίστη του.
- Μελετήστε τον φάκελο της υπόθεσης προσέχοντας επίσης τις έμμεσες ενδείξεις για τη θρησκεία του αιτούντα.
- Διαβάστε τις ΠΧΚ χρησιμοποιώντας τις ειδικές ανά θρησκεία πηγές ΠΧΚ και έχοντας υπόψη τους περιορισμούς τους.
- Βρείτε πληροφορίες σχετικές με τη θρησκεία στις εκθέσεις καθοδήγησης ανά χώρα, για παράδειγμα από τον ΕΥΑΑ και την UNHCR.
- Προετοιμάστε τον διερμηνέα ενημερώνοντάς τον και, αν είναι εφικτό, παρέχοντάς του εκ των προτέρων την ειδική ορολογία για τη θρησκεία.

2. Έναρξη της συνέντευξης.

- Αναπτύξτε σχέση με τον αιτούντα.
- Ενημερώστε τον αιτούντα σχετικά με το δικαίωμά του να εκφράζει τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του.
- Ενημερώστε τον αιτούντα σχετικά με τη σημασία της εξήγησης λέξεων και εννοιών.

3. Διεξαγωγή της συνέντευξης.

- Χρησιμοποιήστε τα ίδια τα λόγια του αιτούντα για να συλλέξετε πληροφορίες.
- Χρησιμοποιήστε ανοιχτές ερωτήσεις, όπου είναι δυνατό.

Κεφάλαιο 2: βασικά σημεία που πρέπει να θυμάστε

4. Ουσία της αίτησης.

- Διερευνήστε το (αποδιδόμενο) θρήσκευμα με βάση τα ακόλουθα.
 - Οι γνώσεις του αιτούντα για τη θρησκεία του ως πίστη, ως τρόπο ζωής και ως ταυτότητα. Λάβετε υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες που μπορεί να εξηγούν τις αποκλίσεις στις γνώσεις του αιτούντα σχετικά με τη θρησκεία του:
 - τη σημασία της θρησκείας για τον αιτούντα.
 - ο ρόλος του αιτούντα στη θρησκευτική κοινότητα.
 - τη θρησκευτική εκπαίδευση του αιτούντα.
 - η αλληλεπίδραση μεταξύ θρησκευάτος και πολιτισμού.
 - η διάρκεια της νέας πίστης του αιτούντα.
 - Τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία.
- Διερευνήστε τις προηγούμενες διώξεις (τι συνέβη, πώς, πότε, πού, γιατί, ποιος το έκανε, και ποιες ήταν οι συνέπειες).
- Διερευνήστε τον φόβο δίωξης σε περίπτωση επιστροφής.
- Διερευνήστε τον συσχετισμό με τη θρησκεία, έχοντας υπόψη τα εξής:
 - δεν μπορεί να αναμένεται από τον αιτούντα να γνωρίζει τα ακριβή κίνητρα του διώκτη.
 - η δίωξη μπορεί να σχετίζεται με πολλαπλούς λόγους της σύμβασης.
 - η δίωξη μπορεί να αρχίσει για άλλο λόγο και να βασιστεί στη θρησκεία αργότερα.
 - ο φορέας της δίωξης μπορεί να πιστεύει ότι δρα προς το συμφέρον του αιτούντα.
 - η έλλειψη προστασίας από το κράτος μπορεί να συνδέεται με τη θρησκεία του αιτούντα.
- Ρωτήστε εάν παρέχεται προστασία στη χώρα καταγωγής.
- Κατά περίπτωση, ρωτήστε εάν υπάρχει ΕΔΕΠ.

5. Ολοκλήρωση της συνέντευξης.

- Ελέγξτε εάν ο αιτών είχε την ευκαιρία να δώσει επαρκείς πληροφορίες σχετικά με την αίτησή του.

3. Συστάσεις για αποτελεσματική συνέντευξη

Η εξέταση των αιτήσεων ασύλου λόγω θρησκείας είναι συχνά απαιτητική ως προς τους πόρους. Μπορεί να χρειαστούν πολλαπλές συνεντεύξεις και πολύς χρόνος για να συνταχθεί μια απόφαση. Η παρατεταμένη διαδικασία εξέτασης μπορεί να έχει αρνητική επίπτωση στους αιτούντες, οι οποίοι παραμένουν σε μια κατάσταση αβεβαιότητας και δεν μπορούν να συνεχίσουν τη νέα ζωή τους στη χώρα ασύλου. Η πίεση που ασκείται στους πόρους και η επακόλουθη συσσώρευση υποθέσεων δεν ευνοεί εξάλλου ούτε τις αρχές ασύλου.

3.1. Συστάσεις για τους χειριστές υποθέσεων

3.1.1. Τι πρέπει να κάνετε

- ✓ **Επιλέγετε μόνο τα θέματα που είναι συναφή με τη συγκεκριμένη υπόθεση.**

Κατά τη διερεύνηση των θεμάτων στο πλαίσιο της συνέντευξης (π.χ. αυτά που παρατίθενται στο [κεφάλαιο 4](#)), δεν είναι αναγκαίο να καλύπτετε συστηματικά κάθε θέμα. Εάν είστε ενημερωμένος για τις διαφορές πτυχές και τα θέματα που μπορούν να διερευνηθούν κατά τη διαχείριση αιτήσεων λόγω θρησκείας θα σας βοηθήσει να είστε ευέλικτος κατά τη διάρκεια της συνέντευξης και να μην εστιάζετε σε ένα θέμα που δεν αντιστοιχεί στο προφίλ του αιτούντα. Εστιάζετε μόνο στα θέματα που είναι συναφή με τη συγκεκριμένη υπόθεση του αιτούντα, με βάση το προφίλ και την αφήγησή του.

Θα πρέπει επίσης να γνωρίζετε πότε να σταματάτε αφού έχετε διερευνήσει επαρκώς ένα θέμα. Για παράδειγμα, εάν σύμφωνα με την εθνική σας καθοδήγηση τα μέλη μιας θρησκευτικής ομάδας από μια ορισμένη χώρα καταγωγής θεωρείται γενικά ότι διατρέχουν κίνδυνο δίωξης, δεν χρειάζεται να διερευνήσετε εκτενώς τον κίνδυνο σε περίπτωση επιστροφής. Αντίθετα, θα πρέπει να επικεντρώσετε τη συνέντευξη στη διερεύνηση του θρησκευάτος του αιτούντα.

- ✓ **Λάβετε υπόψη όλους τους δείκτες αξιοπιστίας κατά τη συνέντευξη.**

Στις πολύπλοκες υποθέσεις, όπως οι αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας, ειδικά όταν δεν υπάρχουν ΠΧΚ, οι χειριστές υποθέσεων συνήθως βασίζονται στην ποσότητα των λεπτομερειών που παρέχει ο αιτών ως μοναδικό κριτήριο αξιοπιστίας. Αυτό καταλήγει σε μια χρονοβόρα διαδικασία υποβολής ερωτήσεων σχετικά με τις λεπτομέρειες της αφήγησης του αιτούντα. Να θυμάστε ότι η επάρκεια των λεπτομερειών δεν αποτελεί τον μόνο δείκτη αξιοπιστίας που έχει αντίκτυπο στην αξιολόγηση αξιοπιστίας. Άλλοι σημαντικοί δείκτες αξιοπιστίας είναι ο συγκεκριμένος χαρακτήρας (τα προσωπικά, ιδιαίτερα και μοναδικά χαρακτηριστικά της αφήγησης του αιτούντα), η εσωτερική συνοχή και συνέπεια, η ευλογοφάνεια και η συνέπεια με άλλα αποδεικτικά στοιχεία.

Παρότι το υψηλό επίπεδο λεπτομέρειας συνιστά, γενικά, δείκτη αξιοπιστίας, έχετε υπόψη ότι η έλλειψη λεπτομερειών δεν επηρεάζει την αξιοπιστία σε όλες τις καταστάσεις. Εξαρτάται από τις προσωπικές περιστάσεις του αιτούντα.

Να θυμάστε ότι τα κριτήρια αξιοπιστίας έχουν και εκείνα τα όριά τους. Ο ρόλος τους είναι να σας βοηθούν να συμπεραίνετε, στα πλαίσια του λογικού, εάν ένα ορισμένο πραγματικό περιστατικό μπορεί να γίνει αποδεκτό ή όχι, αλλά όχι κατ' ανάγκη να εξακριβώνετε την αλήθεια πέραν πάσης αμφιβολίας. Ειδικότερα, υπάρχουν όρια στον βαθμό που μπορεί να εξακριβωθεί η γνησιότητα των πεποιθήσεων.

✓ **Ενημερωθείτε για την δηλούμενη τρέχουσα και προηγούμενη θρησκεία του αιτούντα**

Ως χειριστής υποθέσεων, είναι καθήκον σας να προετοιμάζεστε κατάλληλα και να αποκτάτε το απαραίτητο γνωστικό υπόβαθρο σχετικά με την υπόθεση πριν από τη συνέντευξη. Στις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας, η προετοιμασία περιλαμβάνει εξοικείωση με τη σχετική ορολογία, τις έννοιες, τους θεσμούς και τις πρακτικές, κατά περίπτωση και για τη χώρα όπου υποβλήθηκε η αίτηση διεθνούς προστασίας (δηλαδή επιτόπου αλλαγή θρησκείας). Οι θρησκείες και ο τρόπος που βιώνονται και ασκούνται διαφέρουν σε τέτοιο βαθμό ώστε το ίδιο ή ένα παρόμοιο σύνολο ερωτήσεων μπορεί να είναι συναφές με ένα είδος θρησκείας ή δόγματος, αλλά όχι με κάποιο άλλο. Η κατάλληλη γνώση της σχετικής θρησκείας/θρησκειών θα σας βοηθήσει να αποφύγετε να θέσετε άσχετες ερωτήσεις.

✓ **Συγκεντρώστε τις απαραίτητες πληροφορίες για την εκτίμηση κινδύνου.**

Βεβαιωθείτε ότι, κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, δίνετε επαρκή έμφαση στη συλλογή πληροφοριών στις οποίες θα βασίσετε τελικά την εκτίμηση κινδύνου σας. Αυτό σημαίνει ότι η αφετηρία της εξέτασης είναι οι φόβοι ή οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει ο αιτών σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής του. Ρωτήστε τον αιτούντα πώς θα τον επηρέαζε η επιστροφή του στη χώρα καταγωγής του από πλευράς θρησκευτικής πρακτικής και πίστης, πώς θα αντιμετώπιζε τους πιθανούς περιορισμούς και ποιες συνέπειες θα είχε αυτό για τον ίδιο προσωπικά. Υπενθυμίζεται ότι πρέπει να διερευνήσετε επαρκώς την αντίληψη του φορέα δίωξης πριν αξιολογήσετε την ειλικρίνεια των θρησκευτικών πεποιθήσεων του αιτούντα. Εάν προσανατολιστείτε σε μια τέτοια μελλοντοστραφής εκτίμηση κινδύνου κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, αντί να υπεραναλύετε, για παράδειγμα, τις γνώσεις του αιτούντα για την θρησκεία του ή τη συμπεριφορά του στη χώρα ασύλου, θα εξοικονομήσετε χρόνο στη συνέντευξη.

✓ **Χρησιμοποιήστε τεχνικές παραγωγικών ερωτήσεων.**

Εάν ο αιτών δεν δίνει ικανοποιητική απάντηση σε μια ερώτηση, μην επιμένετε να επαναλαμβάνετε την ίδια ερώτηση πολλές φορές. Αντ' αυτού, φροντίστε εξ αρχής να κατανοήσει ο αιτών γιατί θέτετε μια συγκεκριμένη ερώτηση και τι αναμένετε από αυτόν (από πλευράς λεπτομέρειας, συγκεκριμένου χαρακτήρα, κ.λπ.). Εάν, παρά αυτές τις προκαταρκτικές εξηγήσεις, ο αιτών δεν μπορεί να απαντήσει ικανοποιητικά σε μια ερώτηση, πείτε του γιατί βρίσκετε ανεπαρκείς τις δηλώσεις του (π.χ. πολύ ασαφείς, πολύ συνοπτικές) και ρωτήστε τον εάν υπάρχει κάποιος λόγος για αυτήν την ανεπάρκεια. Αυτό δίνει στον αιτούντα μια πραγματική ευκαιρία να παράσχει την καταλληλότερη δυνατή απάντηση ή μια εξήγηση για την αδυναμία του να το κάνει.

3.1.2. Τι δεν πρέπει να κάνετε

× **Μην εστιάζετε εκτενώς στις θεωρητικές/θεολογικές γνώσεις.**

Αναμένεται από τον αιτούντα να έχει τουλάχιστον βασικές θεωρητικές γνώσεις του δόγματος της θρησκείας του. Ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης του αιτούντα και με άλλους παράγοντες (π.χ. εάν ισχυρίζεται ότι έχει λάβει θρησκευτική εκπαίδευση ή έχει ασχοληθεί με τη θρησκευτική θεωρία με άλλον τρόπο, ή πώς βιώνει τη θρησκεία του), ενδέχεται να αναμένονται πιο προχωρημένες γνώσεις. Ωστόσο, η προσωπική συνέντευξη δεν θα πρέπει ποτέ να αποτελεί «τεστ γνώσεων» σχετικά με τη θρησκεία. Θα πρέπει να έχετε ρεαλιστικές προσδοκίες για το επίπεδο γνώσεων του αιτούντα και να μην δίνετε δυσανάλογη προσοχή στις θεωρητικές γνώσεις εις βάρος άλλων στοιχείων πιο σημαντικών για την αξιολόγηση της αίτησης. Έχετε υπόψη ότι η θρησκεία δεν έχει να κάνει μόνο με όσα γνωρίζει ο αιτών για το θρησκευτικό δόγμα του (η θρησκεία ως πίστη), αλλά και με το πώς το άτομο ταυτίζεται με τη θρησκευτική κοινότητα (η θρησκεία ως ταυτότητα) και με το πώς ασκεί τη θρησκεία στην καθημερινή ζωή του (η θρησκεία ως τρόπος ζωής). Ο βαθμός συνάφειας καθεμιάς από αυτές τις πτυχές εξαρτάται από την προσωπική εμπειρία του αιτούντα.

× **Μην δαπανάτε πολύ χρόνο διερευνώντας την επίσημη αλλαγή θρησκείας.**

Στις περιπτώσεις όπου έχει πραγματοποιηθεί επίσημη τελετουργία αλλαγής θρησκείας (π.χ. βάπτισμα), μην δαπανάτε πολύ χρόνο θέτοντας ερωτήσεις για το γεγονός. Συχνά, το γεγονός, για παράδειγμα, ότι ένα άτομο έχει βαπτιστεί δεν αποτελεί τον κύριο καθοριστικό παράγοντα για την εκτίμηση του κινδύνου μετά την επιστροφή. Θα πρέπει να αφιερώνετε αρκετό χρόνο στη συνέντευξη για να εστιάσετε στην ειλικρίνεια της νέας πίστης και στις επακόλουθες αλλαγές της ζωής. Εστιάζοντας σε αυτές τις πτυχές, αντί στην αξιοπιστία της επίσημης πράξης μεταστροφής, θα μπορέσετε να συλλέξετε πληροφορίες που είναι σημαντικές για την εκτίμηση κινδύνου και χρησιμότερες για τη σύνταξη της απόφασης.

× **Μην εστιάζετε υπερβολικά στη διερεύνηση αξιόπιστων και σχετικών έγγραφων αποδεικτικών στοιχείων.**

Ορισμένες φορές, είναι εμφανές εξ αρχής ότι τα έγγραφα που προσκομίζει ο αιτών (π.χ. αυθεντικά πιστοποιητικά βάπτισης ή συμμετοχής σε κοινότητα από θρησκευτικά ιδρύματα) είναι αξιόπιστα και συναφή. Σε αυτήν την περίπτωση, αποφεύγοντας να θέσετε πολλές ερωτήσεις για αυτά τα έγγραφα κατά τη διάρκεια της προσωπικής συνέντευξης, μπορείτε να εξοικονομήσετε πολύ χρόνο.

3.2. Συστάσεις για τις διοικήσεις ασύλου

Εκτός των συμβουλών για τους χειριστές υποθέσεων, έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες ορθές πρακτικές για τις διοικήσεις ασύλου.

✓ **Παρέχετε ειδική ανά θρησκεία ορολογία στους διερμηνείς.**

Η ορολογία που χρησιμοποιείται μπορεί να είναι πολύ εξειδικευμένη, ιδίως στις υποθέσεις αλλαγής θρησκείας, και μπορεί να υπερβαίνει την ικανότητα πολλών διερμηνέων, ανεξάρτητα από τη γλωσσική τους επάρκεια. Για αυτές τις υποθέσεις, η αποφαινόμενη αρχή μπορεί να βοηθά τους διερμηνείς παρέχοντάς τους κατάλογο όρων και τη μετάφρασή τους στις κοινώς χρησιμοποιούμενες γλώσσες, για παράδειγμα όρους σχετικούς με τον χριστιανισμό στην αραβική. Αυτό θα βελτιώνει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της προσωπικής συνέντευξης, καθώς θα αποφεύγονταν οι διακοπές προκειμένου ο διερμηνέας να αναζητήσει την κατάλληλη μετάφραση.

✓ **Παρέχετε ειδική ανά χώρα καθοδήγηση σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας.**

Η ειδική ανά χώρα καθοδήγηση βασίζεται σε κοινή ανάλυση των ΠΧΚ. Κατευθύνει την προσοχή του υπευθύνου χειρισμού υποθέσεων στις βασικές ερωτήσεις που πρέπει να απαντηθούν κατά την ατομική εξέταση. Παραδείγματος χάριν, εάν σύμφωνα με την ειδική ανά χώρα καθοδήγηση τα μέλη μιας ορισμένης θρησκευτικής κοινότητας σε μια δεδομένη χώρα υπόκεινται σε ομαδική δίωξη, η προσωπική συνέντευξη θα πρέπει να επικεντρωθεί κυρίως στο θρήσκευμα του αιτούντα, και δεν θα ήταν τόσο αναγκαίο να διερευνηθούν εκτενώς οι προηγούμενες και οι φοβούμενες διώξεις.

✓ **Επικοινωνήστε με τα θρησκευτικά ιδρύματα και τις θρησκευτικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο για να βελτιώσετε την ποιότητα και τη συνάφεια των εγγράφων που εκδίδουν.**

Τα θρησκευτικά ιδρύματα και οι θρησκευτικές οργανώσεις συχνά βοηθούν τους αιτούντες που υποβάλλουν αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας. Η συνεργασία με αυτές τις οντότητες μπορεί, επομένως, να οδηγήσει στην έκδοση περισσότερο αξιόπιστων εγγράφων τα οποία να παρέχουν πληροφορίες συναφείς με την αίτηση ασύλου (π.χ. χρόνος και τόπος τελετής βάπτισης, χρόνος και διάρκεια ληφθείσας θρησκευτικής

εκπαίδευσης, σχέση μεταξύ του εκδότη του εγγράφου και του αιτούντα, ρόλος και δραστηριότητες του αιτούντα στη θρησκευτική κοινότητα, θέση του προσώπου που υπέγραψε ή εξέδωσε το έγγραφο).

- ✓ Συνεργαστείτε με τα θρησκευτικά ιδρύματα και τις θρησκευτικές οργανώσεις για να ζητήσετε την ανατροφοδότησή τους όσον αφορά την εθνική καθοδήγηση σχετικά με τη θρησκεία.

Τα θρησκευτικά ιδρύματα θα μπορούσαν να συμβουλεύσουν τις αρχές ασύλου πώς να αποφύγουν τις μη ρεαλιστικές προσδοκίες ή τις υπερβολικά περίπλοκες ή αφηρημένες ερωτήσεις. Αντιστρόφως, οι αρχές ασύλου θα μπορούσαν να εξηγήσουν τη διαδικασία ασύλου στα θρησκευτικά ιδρύματα ούτως ώστε η πιθανή τους αλληλεπίδραση με τους αιτούντες να βασίζεται σε ορθή πληροφόρηση. Αυτή η αμφίδρομη συνεργασία θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας των εσωτερικών κατευθυντηρίων γραμμών και των στρατηγικών συνέντευξης.

4. Συνήθειες ισχυρισμοί σε αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας

Σε αυτό το κεφάλαιο παρέχεται καθοδήγηση για τις συνεντεύξεις με αιτούντες στο πλαίσιο των πέντε συνηθέστερων αιτήσεων ασύλου που σχετίζονται με τη θρησκεία ως λόγο δίωξης:

- Μεταστροφή σε άλλη θρησκεία ([ενότητα 4.1](#)).
- Εγκατάλειψη μιας θρησκείας για προσχώρηση σε αθεϊστικό, αγνωστικιστικό ή μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων ([ενότητα 4.2](#)).
- Θρησκευτικές μειονότητες ([ενότητα 4.3](#)).
- Αντιρρησίες συνείδησης στη στρατιωτική θητεία για λόγους θρησκείας ([ενότητα 4.4](#)).
- Θρησκευτικές διώξεις που σχετίζονται με το φύλο ([ενότητα 4.5](#)).

Για κάθε τύπο αίτησης, παρέχεται καθοδήγηση για τα σχετικά θέματα προς διερεύνηση κατά την προσωπική συνέντευξη και για τον τρόπο διερεύνησης. Τα θέματα προς διερεύνηση επικεντρώνονται στις ειδικές πτυχές κάθε τύπου αίτησης λόγω θρησκείας και συμπληρώνουν την καθοδήγηση που παρέχεται στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Όσον αφορά τα θέματα προς διερεύνηση, τα οποία αναλύονται παρακάτω για κάθε τύπο αίτησης, έχετε υπόψη τα εξής.

- ✓ Τα θέματα προς διερεύνηση δεν υποκαθιστούν την ελεύθερη αφήγηση.

Η διερεύνηση των θεμάτων που καλύπτονται σε κάθε είδος αίτησης δεν θα πρέπει ποτέ να υποκαθιστά την ελεύθερη αφήγηση, η οποία πρέπει πάντοτε να θεωρείται το βασικό στοιχείο της συνέντευξης.

- ✓ Δεν χρειάζεται να διερευνώνται όλα τα θέματα σε όλες τις υποθέσεις.

Δεν χρειάζεται να εξετάζονται όλα τα θέματα που αναφέρονται παρακάτω στις ενότητες που καλύπτουν τις διάφορες αιτήσεις ασύλου κατά την προσωπική συνέντευξη με αιτούντα του οποίου η αίτηση ασύλου εμπίπτει στην αντίστοιχη κατηγορία. Τα θέματα που είναι σκόπιμο να διερευνηθούν διαφέρουν από υπόθεση σε υπόθεση και πρέπει να προσαρμόζονται ανάλογα με την αφήγηση του αιτούντα και την κατάσταση στη χώρα καταγωγής.

- ✓ Η αφήγηση του αιτούντα θα πρέπει να αποτελεί τη βάση για την επιλογή των θεμάτων προς διερεύνηση.

Πρέπει να λαμβάνετε την αφήγηση του αιτούντα ως βάση για να αποφασίζετε ποια θέματα είναι σκόπιμο να διερευνηθούν περαιτέρω. Ο κατάλογος των θεμάτων που παρουσιάζονται παρακάτω δεν είναι εξαντλητικός, και η σειρά με την οποία παρουσιάζονται δεν αποτελεί ένδειξη της σειράς που θα πρέπει να ακολουθείτε κατά τη συνέντευξη.

4.1. Μεταστροφή σε άλλη θρησκεία

Η παρούσα ενότητα εστιάζει στη συνέντευξη με αιτούντες που οικειοθελώς μεταστράφηκαν σε μια νέα θρησκεία. Η «μεταστροφή» στον αθεϊσμό, τον αγνωστικισμό ή σε κάποιο μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων καλύπτεται από την [ενότητα 4.2 «Εγκατάλειψη μιας θρησκείας για προσχώρηση σε αθεϊστικό, αγνωστικιστικό ή μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων»](#).

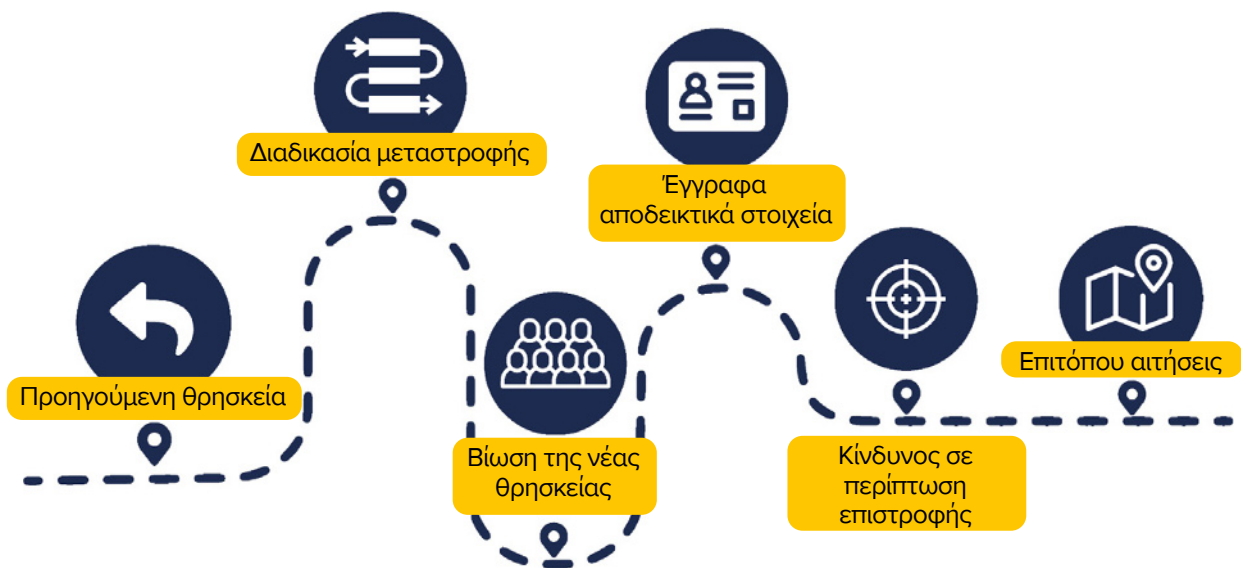

Οι περιστάσεις στις οποίες έλαβε χώρα η μεταστροφή του αιτούντα μπορεί να διαφέρουν σημαντικά. Τα θέματα προς διερεύνηση που παρατίθενται κατωτέρω θα σας καθοδηγήσουν να προσεγγίζετε τη μεταστροφή απροκατάληπτα και να είστε δεκτικοί στην πολυμορφία. Έχετε επίσης υπόψη ότι η διαδικασία μεταστροφής μπορεί να πραγματοποιήθηκε εξ ολοκλήρου στη χώρα καταγωγής, ή μπορεί να άρχισε στη χώρα καταγωγής και να ολοκληρώθηκε στη χώρα ασύλου, ή μπορεί να πραγματοποιήθηκε εξ ολοκλήρου στη χώρα ασύλου ⁽⁷⁰⁾.

Τα θέματα προς διερεύνηση είναι τα εξής:

- Η προηγούμενη θρησκεία ή πίστη ([ενότητα 4.1.1](#)).
- Η διαδικασία της μεταστροφής ([ενότητα 4.1.2](#)).
- Βίωση της νέας θρησκείας ([ενότητα 4.1.3](#)).
- Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία ([ενότητα 4.1.4](#)).
- Κίνδυνος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής ([ενότητα 4.1.5](#)).
- *Επί τόπου αιτήσεις* ([ενότητα 4.1.6](#)).

Διάγραμμα 6. Μεταστροφή σε άλλη θρησκεία

Τα πρακτικά παραδείγματα που παρέχονται στις κατωτέρω ενότητες εστιάζουν ως επί το πλείστον στη μεταστροφή στον χριστιανισμό, επειδή αυτό το θέμα μεταστροφής απαντάται συνήθως στις αιτήσεις ασύλου στις χώρες ΕΕ+. Ωστόσο, αυτά τα θέματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διερεύνηση της μεταστροφής σε οποιαδήποτε θρησκεία.

4.1.1. Η προηγούμενη θρησκεία ή πίστη

Η παρούσα ενότητα σχετίζεται με τις [ενότητες 4.1 «Μεταστροφή σε άλλη θρησκεία» και 4.2 «Εγκατάλειψη μιας θρησκείας για προσχώρηση σε αθεϊστικό, αγνωστικιστικό ή μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων».](#)

⁽⁷⁰⁾ Για σχετική καθοδήγηση της UNHCR, βλ. UNHCR, [Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 6](#), 2004, ό.π. [υποσημείωση 12](#).

Οι πληροφορίες που συλλέγονται για την προηγούμενη θρησκεία ή πίστη θα είναι χρήσιμες για τη διερεύνηση του κινήτρου της μεταστροφής. Οι πληροφορίες αυτές θέτουν την αίτηση ασύλου λόγω μεταστροφής στο σωστό της πλαίσιο και παρέχουν τις πληροφορίες ιστορικού που είναι αναγκαίες για την κατανόηση της διαδικασίας μεταστροφής.

(α) Ο ρόλος της θρησκείας στο παρελθόν του αιτούντα

Ο ρόλος που διαδραμάτιζε η θρησκεία στην ανατροφή, την οικογένεια και το κοινωνικό περιβάλλον του αιτούντα πριν αυτός αλλάξει θρησκεία έχει αντίκτυπο στο πώς βιώνει σήμερα τη νέα θρησκεία. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο να διερευνηθεί η σημασία που απέδιδε ο αιτών στην πίστη του, πώς ταυτιζόταν μαζί της ή σε ποιο βαθμό η θρησκεία αποτελούσε τρόπο ζωής για τον αιτούντα. Οι απαντήσεις του αιτούντα στις ερωτήσεις σας για αυτά τα θέματα θα σας βοηθήσουν να κατανοήσετε την προσωπική διαδρομή μεταστροφής του και θα σας επιτρέψουν να εστιάσετε σε σχετικές ερωτήσεις και να εντοπίσετε πιθανές ασυνέπειες.

Λάβετε υπόψη ότι είναι σύνηθες όσοι αλλάζουν θρησκεία να είναι πολύ περισσότερο ενεργοί ή αφοσιωμένοι στην τρέχουσα θρησκεία τους από ό,τι ήταν στην προηγούμενη. Μια τέτοια αλλαγή στην αφοσίωση στις θρησκευτικές πρακτικές μπορεί να εξηγηθεί με βάση τον αντίκτυπο που έχει στη ζωή του αιτούντα η τρέχουσα θρησκεία του και δεν θα πρέπει να θεωρείται απ' εαυτής ως ασυνέπεια.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τον ρόλο της θρησκείας στο παρελθόν του αιτούντα

Η θρησκεία του αιτούντα ως πίστη

- Η σχέση του αιτούντα με την προηγούμενη θρησκεία του και ο ρόλος της θρησκείας στη διαμόρφωση της οπτικής του για τον κόσμο πριν από τη μεταστροφή.
- Οι πιθανές ερωτήσεις ή αμφιβολίες του αιτούντα για την προηγούμενη θρησκεία του.
- Οι αντιδράσεις της οικογένειας ή των σχετικών ιδρυμάτων (σχολεία, χώροι λατρείας, κ.λπ.) στις αμφιβολίες του αιτούντα.
- Η απάντηση ή τα συναισθήματα του αιτούντα προς αυτές τις αντιδράσεις.

Η θρησκεία του αιτούντα ως ταυτότητα

- Η ζωή του αιτούντα μέσα στη θρησκευτική κοινότητα και η κοινωνική συνοχή μεταξύ των μελών της· εάν ο αιτών θυμάται συγκεκριμένες καταστάσεις όπου βίωσε αυτήν την κοινωνική συνοχή, είτε θετική είτε αρνητική.

Η θρησκεία του αιτούντα ως τρόπος ζωής

- Ο τρόπος με τον οποίο ασκούσαν τη θρησκεία στην καθημερινή ζωή η οικογένεια του αιτούντα και τα μέλη της κοινότητας.
- Οποιοσδήποτε ιδιαίτερες εμπειρίες που αφορούσαν τη θρησκεία στην οικογένεια του αιτούντα.
- Ο εορτασμός ιδιαίτερων θρησκευτικών εορτών, θρησκευτικών εκδηλώσεων και τελετουργιών, και πώς ο αιτών θυμάται να αισθάνεται σε αυτές τις περιστάσεις. Για παράδειγμα, ορισμένες θρησκευτικές πρακτικές μπορεί να έχουν αφήσει στον αιτούντα αναμνήσεις ανάμεικτων συναισθημάτων.

(β) Η τρέχουσα άποψη του αιτούντα για την προηγούμενη θρησκεία του

Διερευνήστε την τρέχουσα άποψη του αιτούντα για την προηγούμενη θρησκεία του, λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν θα πρέπει να αναμένεται από τους αιτούντες να εκφράζουν αποκλειστικά αρνητικά συναισθήματα για την προηγούμενη θρησκεία τους. Δεν είναι ασυνήθιστο οι αιτούντες να έχουν θετικά συναισθήματα τουλάχιστον για κάποιες πτυχές της προηγούμενης θρησκείας τους.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με την τρέχουσα άποψη του αιτούντα για την προηγούμενη θρησκεία του

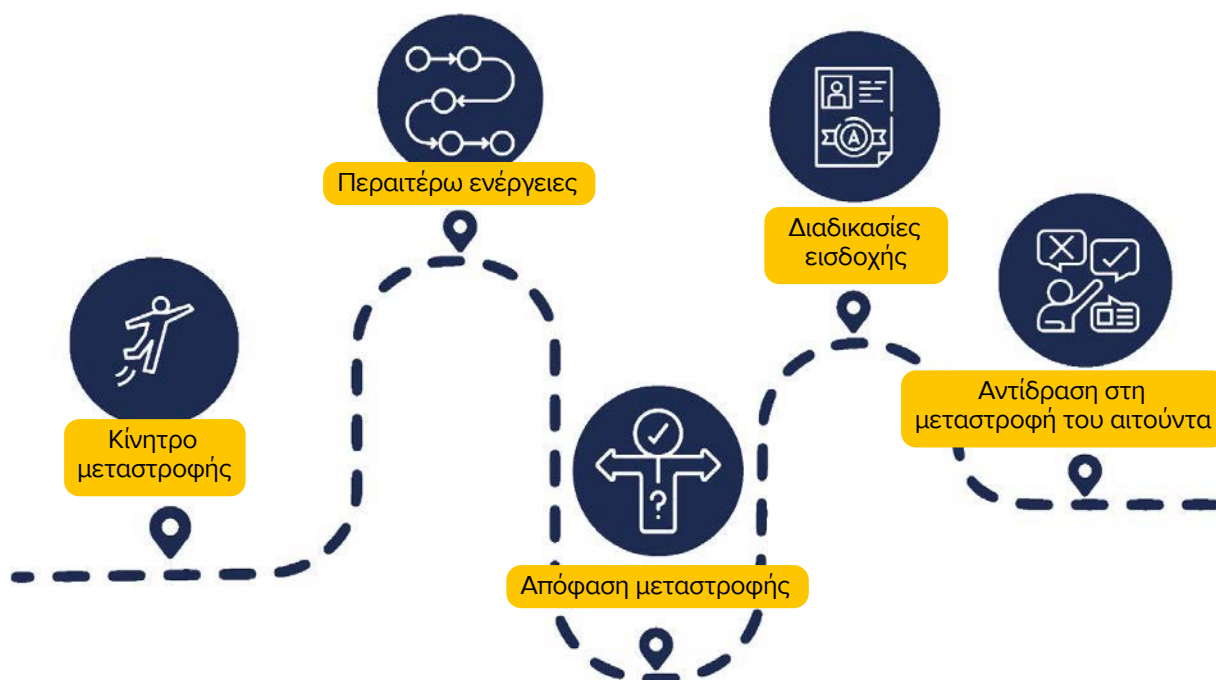
- Εάν η στάση του αιτούντα προς την προηγούμενη θρησκεία του έχει αλλάξει.
- Εάν ναι, με ποιον τρόπο έχει αλλάξει, ειδικά εάν ο αιτών πλέον θεωρεί ορισμένες πτυχές της προηγούμενης θρησκείας του ως δύσκολες ή και προβληματικές.
- Τα συναισθήματα του αιτούντα για τις παραδόσεις και τις κοινωνικές επαφές που σχετίζονται με την προηγούμενη θρησκεία του, για παράδειγμα εάν του λείπουν ορισμένες πτυχές της, και, εάν ναι, πώς αντιμετωπίζει αυτήν την απώλεια.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αιτούντες που άλλαξαν θρησκεία ή υιοθέτησαν έναν μη θρησκευτικό τρόπο ζωής είχαν ισχυρή σύνδεση με την προηγούμενη θρησκεία τους. Μπορεί να ήταν θρησκευτικοί ηγέτες, μελετητές ή να ασκούσαν καθημερινά την προηγούμενη θρησκεία τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις, είναι χρήσιμο να διερευνάτε ενδελεχώς τι οδήγησε τον αιτούντα να εγκαταλείψει την προηγούμενη θρησκεία του. Θα αναμενόταν, γενικά, από τον αιτούντα να μπορεί να παράσχει επαρκείς, συνεπείς, ευλογοφανείς και λεπτομερείς πληροφορίες για το πώς και γιατί εγκατέλειψε την προηγούμενη θρησκεία του, λαμβανομένων επίσης υπόψη των παραγόντων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την ικανότητα ενός ατόμου να παράσχει τις απαραίτητες λεπτομέρειες.

4.1.2. Η διαδικασία της μεταστροφής

Η θρησκευτική μεταστροφή αποτελεί μια εξαιρετικά προσωπική και ιδιαίτερη διαδικασία. Δεν υπάρχει καθορισμένο μοντέλο για το πώς πρέπει να γίνει μια μεταστροφή. Συνιστάται να εστιάζετε στις εμπειρίες, τις σκέψεις και τα συναισθήματα που οδήγησαν τον αιτούντα να αλλάξει θρησκεία, αντί στις γνώσεις του για τη νέα του θρησκεία. Ο χρόνος που μπορεί να χρειαστεί ο αιτών για να αλλάξει θρησκεία μπορεί να διαφέρει σημαντικά: μερικές φορές η μεταστροφή μπορεί να συμβεί πολύ γρήγορα· μερικές φορές μπορεί να είναι αποτέλεσμα μιας πιο μακρόχρονης διανοητικής και συναισθηματικής διαδικασίας εγκατάλειψης της προηγούμενης θρησκείας ή μη θρησκευτικής πίστης, και υιοθέτησης μιας νέας πίστης. Όταν διερευνάτε τα συναισθήματα του αιτούντα κατά τη διαδικασία μεταστροφής, έχετε υπόψη ότι, ανάλογα με το πολιτισμικό τους υπόβαθρο, ορισμένοι αιτούντες μπορεί να μην είναι συνηθισμένοι να μιλούν για τα συναισθήματά τους.

Παρότι δεν υπάρχει καθορισμένο μοντέλο για τη διαδικασία μεταστροφής, οι διαδικασίες μεταστροφής συνήθως περιλαμβάνουν, σε αδρές γραμμές, τα στοιχεία που περιγράφονται στο ακόλουθο διάγραμμα.

Διάγραμμα 7. Συνήθη στοιχεία της διαδικασίας μεταστροφής**(α) Κίνητρο μεταστροφής**

Μεταστροφή μπορεί να πραγματοποιηθεί με διάφορους τρόπους και για διάφορους λόγους, όπως διανοητικούς, μυστικιστικούς, πειραματικούς, συναισθηματικούς και ευαγγελιστικούς λόγους ⁽⁷¹⁾. Το στοιχείο που πυροδότησε τη διαδικασία μεταστροφής πρέπει να διερευνηθεί με ανοιχτό μυαλό, ανεξαρτήτως του πόσο περίεργη μπορεί να φαίνεται η αφήγηση σε εσάς προσωπικά.

Το κίνητρο της μεταστροφής μπορεί να δημιουργήθηκε ενεργητικά ή παθητικά, ή και με τους δύο τρόπους.

- **Ενεργητικό έναυσμα.**

Στις περιπτώσεις που η μεταστροφή ξεκινά από ένα ενεργητικό έναυσμα ο αιτών αναζητά μια άλλη θρησκεία. Αυτή η διαδικασία μπορεί να πάρει περισσότερο χρόνο και μπορεί να έχει περισσότερο βαθμιαία συναισθηματική επίδραση από το παθητικό έναυσμα, το οποίο μπορεί να βιωθεί περισσότερο ως αποκάλυψη. Η διερεύνηση αυτών των πτυχών στη συνέντευξη μπορεί να πάρει περισσότερο χρόνο, αλλά είναι πιθανό οι δηλώσεις του αιτούντα να εκφραστούν με πιο λογικούς όρους.

- **Παθητικό έναυσμα.**

Η παθητική μεταστροφή μπορεί, μεταξύ άλλων, να πυροδοτηθεί από ένα όνειρο, ένα όραμα ή μια κατάσταση που βιώνεται ως θαύμα ή αποκάλυψη. Συχνά συμβαίνει μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα και έχει ισχυρή συναισθηματική επίδραση. Επιπλέον, μπορεί να συμβεί χωρίς ο αιτών να είχε προηγουμένως οποιοδήποτε ενδιαφέρον για την άλλη θρησκεία.

⁽⁷¹⁾ Kéri, S. και Sleiman, C., «Religious conversion to Christianity in Muslim refugees in Europe» (Θρησκευτική μεταστροφή στον χριστιανισμό των μουσουλμάνων προσφύγων στην Ευρώπη), *Archive for the Psychology of Religion*, 2017, τόμος 39, σ. 283-294.

Επίσης, η διαδικασία μεταστροφής μπορεί να ξεκινήσει από παράγοντες «απώθησης» και «προσέλκυσης».

- Οι **παράγοντες «απώθησης»** οδηγούν τον αιτούντα μακριά από την προηγούμενη πίστη του. Για παράδειγμα, ο αιτών ανακαλύπτει κάποιες ανακολουθίες στην προηγούμενη θρησκεία του, όπως μη συμμόρφωση των θρησκευτικών ηγετών με τους κανόνες ή τις τελετουργίες. Ο αιτών μπορεί να επιχειρήσει να θέσει ερωτήσεις, αλλά να αρνήθηκαν να του απαντήσουν και να τον προειδοποίησαν να μην κάνει τέτοιες ερωτήσεις. Απογοητευμένος, ο αιτών άρχισε να απομακρύνεται από την προηγούμενη θρησκεία του.
- Οι **παράγοντες «προσέλκυσης»** προσελκύουν τον αιτούντα στη νέα θρησκεία. Για παράδειγμα, στη νέα του θρησκεία βρήκε μια έννοια της αγάπης του θεού και της συγχώρεσης των αμαρτιών η οποία τον ικανοποιεί. Ο αιτών μπορεί επίσης να βρήκε το δόγμα και τη διδασκαλία της νέας θρησκείας ενδιαφέροντα σε διανοητικό επίπεδο. Αυτές οι πτυχές γοήτευσαν τον αιτούντα, ο οποίος αισθάνθηκε να ελκύεται προς τη νέα θρησκεία. Εξάλλου, πολλές μεταστροφές συμβαίνουν στο πλαίσιο ενός γάμου, όπου ο ένας σύντροφος μεταστρέφεται στη θρησκεία του άλλου ως προαπαιτούμενο για να πραγματοποιηθεί ο γάμος (βλ. επίσης [ενότητα 4.5.3 «Μεικτές σχέσεις/γάμοι»](#)). Ένας άλλος παράγοντας προσέλκυσης μπορεί να είναι το φιλανθρωπικό έργο που επιτελούν τα θρησκευτικά ιδρύματα, καθώς ο αιτών μπορεί να λαμβάνει φροντίδα από τη θρησκευτική κοινότητα και να αισθάνεται ότι ανήκει εκεί.

Η διαδικασία μεταστροφής του αιτούντα θα πρέπει να διερευνάται πλήρως κατά την προσωπική συνέντευξη.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με το κίνητρο της μεταστροφής.

- Η προέλευση της μεταστροφής του αιτούντα (ιδιαίτερες καταστάσεις, περιστατικά, εμπειρίες ή περιστάσεις που οδήγησαν τον αιτούντα να ξεκινήσει τη διαδρομή της μεταστροφής) θα πρέπει να ερωτάται λεπτομερώς.
- Οποιοσδήποτε καθοριστικές στιγμές στη διαδρομή μεταστροφής του αιτούντα (π.χ. αφού διάβασε για τον χριστιανισμό στο διαδίκτυο, αποφάσισε να προσεγγίσει έναν χριστιανό φίλο για να τον ρωτήσει για τη θρησκεία του, και αργότερα μπήκε για πρώτη φορά σε εκκλησία).
- Οι εμπειρίες, οι σκέψεις και τα συναισθήματα του αιτούντα καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας (ανησυχίες, εσωτερικές συγκρούσεις, αμφιβολίες, ενθουσιασμός για ορισμένες πτυχές, κ.λπ.).
- Άλλα πρόσωπα που διαδραμάτισαν ρόλο στη διαδικασία μεταστροφής του (κατά περίπτωση).
 - η σχέση του αιτούντα με αυτά τα πρόσωπα.
 - πώς επηρέασαν αυτά τα πρόσωπα την απόφαση του αιτούντα να αλλάξει θρησκεία.
- Κατά περίπτωση, εάν υπήρχαν ιδιαίτεροι λόγοι που οδήγησαν τον αιτούντα να επιλέξει ένα ορισμένο δόγμα αντί για κάποιο άλλο.

(β) Περαιτέρω ενέργειες

Ανεξαρτήτως του τι προκάλεσε τη διαδικασία μεταστροφής και πώς αυτή συνέβη, πρέπει να έθεσε τον αιτούντα σε πνευματική κίνηση. Ποιες ήταν οι συγκεκριμένες ενέργειες στις οποίες προέβη ο αιτών σε συνέχεια του κινήτρου μεταστροφής;

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις περαιτέρω ενέργειες

- Η αντίδραση του αιτούντα στα εναύσματα που πυροδότησαν τη μεταστροφή.
- Ο τρόπος με τον οποίο ο αιτών αναζήτησε και βρήκε περισσότερες πληροφορίες για τη νέα θρησκεία, και τα είδη πηγών που χρησιμοποίησε (π.χ. φυλλάδια, βιβλία, διαδικτυακές πηγές όπως βίντεο στο YouTube ή podcast, ραδιόφωνο, DVD, τηλεόραση, κ.λπ.).
- Εάν κατέβαλε προσπάθειες να έρθει σε επαφή με μέλη της νέας θρησκευτικής του κοινότητας:
 - εάν ναι, πώς ήρθε σε επαφή μαζί τους.
 - εάν όχι, τι τον εμπόδισε να το κάνει.
- Εάν ο αιτών έχει διαβάσει ή μελετήσει τα ιερά κείμενα της νέας θρησκείας. Εάν ναι:
 - ποια από όλα.
 - πώς τα βρήκε ο αιτών.
- Η συμμετοχή του αιτούντα σε συναθροίσεις, θρησκευτικές τελετές ή μαθήματα μελέτης της πίστης, κατά περίπτωση:
 - οι αναμνήσεις του αιτούντα σχετικά με το πώς έγινε δεκτός από τα μέλη της κοινότητας.
 - οι αναμνήσεις του αιτούντα σχετικά με οτιδήποτε ιδιαίτερο συνέβη στην εν λόγω περίπτωση.
 - εάν ο αιτών αντιμετώπισε οποιονδήποτε γλωσσικό φραγμό και, εάν ναι, πώς κατόρθωσε να τον υπερβεί.
- Εάν η μεταστροφή πραγματοποιήθηκε στη χώρα καταγωγής:
 - εάν ο αιτών συμμετείχε σε οποιοδήποτε παράνομες ή μη επιτρεπόμενες θρησκευτικές δραστηριότητες.
 - εάν εφαρμόζονταν οποιαδήποτε μέτρα ασφαλείας για την αποφυγή του εντοπισμού.
- Εάν υπήρχαν πτυχές της νέας θρησκείας για τις οποίες ο αιτών είχε αμφιβολίες:
 - πώς τις διαχειρίστηκε ο αιτών.
 - βοήθησε κάποιος τον αιτούντα να λάβει απαντήσεις.
- Οι σκέψεις ή ανησυχίες του αιτούντα κατά την εν λόγω περίοδο, πριν αποφασίσει τελικά να αλλάξει θρησκεία.

(γ) Απόφαση μεταστροφής

Αφού διερευνήσετε τη διαδικασία μεταστροφής του αιτούντα, θα πρέπει να εστιάσετε στην τελική του απόφαση να μεταστραφεί στη νέα θρησκεία. Η παρακάτω καθοδήγηση θα σας βοηθήσει στη διερεύνηση αυτού του στοιχείου. Λάβετε υπόψη ότι η απόφαση μεταστροφής μπορεί να μην είναι πολύ σαφώς προσδιορισμένη για τον αιτούντα, και ότι δεν είναι αφύσικο όσοι αλλάζουν θρησκεία να εξακολουθούν να έχουν σοβαρές αμφιβολίες για τη μεταστροφή τους, ακόμα και αφού αυτή έχει πραγματοποιηθεί. Αυτό δεν καθιστά τη μεταστροφή λιγότερο γνήσια. Δεν είναι ασυνήθιστο οι θρησκευτικές πεποιθήσεις να συνοδεύονται από πολλές αμφιβολίες.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με την απόφαση μεταστροφής.

- Η τελική δέσμευση του αιτούντα ως προς τη νέα θρησκεία (συμπεριλαμβανομένου του χρόνου και των περιστάσεων).
- Εάν ο αιτών μοιράστηκε εκ των προτέρων με κάποιον τις σκέψεις του να αλλάξει θρησκεία, και ποιες αντιδράσεις έλαβε.
- Εάν αναλογίστηκε τις συνέπειες της μεταστροφής του για τη μελλοντική ζωή του.
- Οι σκέψεις του αιτούντα για την αντιμετώπιση των επακόλουθων κινδύνων.

(δ) Διαδικασίες εισδοχής

Η νέα θρησκεία μπορεί να απαιτεί από τον αιτούντα να υποβληθεί σε μια ορισμένη επίσημη διαδικασία, τελετή ή τελετουργία εισδοχής, όπως η βάπτισμα για τη μεταστροφή στον χριστιανισμό ή η απαγγελία της δήλωσης πίστης για το ισλάμ. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει πάντα. Ορισμένες θρησκείες δεν απαιτούν καμία ειδική διατύπωση για τη μεταστροφή.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τη διαδικασία εισδοχής

- Εάν υπήρξε διαδικασία εισδοχής (εάν ναι, χρόνος και τόπος).
- Περιγραφή της διαδικασίας εισδοχής, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας (π.χ. σεμινάρια).
- Ο τρόπος με τον οποίο ο αιτών βίωσε τη διαδικασία και τι σήμαινε αυτή για αυτόν προσωπικά (παρατηρήσεις, εντυπώσεις, σκέψεις).
- Πρακτικές πτυχές, όπως:
 - υλικοτεχνικές διευθετήσεις·
 - μέτρα που ελήφθησαν για την αποφυγή του εντοπισμού από τις αρχές, ανάλογα με τη χώρα όπου πραγματοποιήθηκε η διαδικασία εισδοχής.
- Εάν ο αιτών δεν έχει υποβληθεί ακόμα στη διαδικασία εισδοχής, ποιοι είναι οι λόγοι για αυτό και ποια τα μελλοντικά σχέδια να υποβληθεί σε αυτή τη διαδικασία στο μέλλον.

(ε) Αντιδράσεις στη μεταστροφή του αιτούντα

Όταν γίνεται γνωστή η μεταστροφή του αιτούντα σε άλλη θρησκεία, η οικογένεια και/ή το κοινωνικό περιβάλλον του αιτούντα συνήθως αντιδρούν στα νέα, ειδικά εάν ο αιτών προέρχεται από χώρα ή οικογένεια όπου η νέα θρησκεία είναι απαγορευμένη ή μη αποδεκτή.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις αντιδράσεις στη μεταστροφή του αιτούντα

- Εάν γνωρίζουν κάποιοι τη μεταστροφή του αιτούντα:
 - ο τρόπος με τον οποίο έμαθαν ότι ο αιτών άλλαξε θρησκεία·
 - ο τρόπος με τον οποίο έμαθε ο αιτών ότι η μεταστροφή του αποκαλύφθηκε.
- Η αντίληψη και οι πιθανές αντιδράσεις της οικογένειας και/ή του κοινωνικού περιβάλλοντος του αιτούντα για τη μεταστροφή του:
 - εάν η σχέση του αιτούντα με τα μέλη της οικογένειάς του άλλαξε όταν πληροφορήθηκαν τη μεταστροφή του·
 - εάν ναι, πώς άλλαξε η σχέση, και εάν η οικογένεια ή άλλα πρόσωπα στήριξαν την απόφαση του αιτούντα να αλλάξει θρησκεία.
- Άλλα συμβάντα που μπορεί να έλαβαν χώρα ως αποτέλεσμα της μεταστροφής.
- Εάν η οικογένεια και/ή το κοινωνικό περιβάλλον του αιτούντα δεν γνωρίζουν για τη μεταστροφή του, ποιοι είναι οι λόγοι για αυτό.
- Εάν ο αιτών σκόπευε να αποκρύψει τη μεταστροφή του:
 - λόγοι της απόκρυψης, για παράδειγμα εάν ο αιτών προέβλεπε αρνητικές αντιδράσεις και τι τον έκανε να πιστεύει ότι θα υπήρχαν τέτοιες αντιδράσεις·
 - μέτρα που έλαβε ο αιτών για να αποκρύψει τη μεταστροφή, για παράδειγμα συμμετοχή σε τελετουργίες και εορτές της προηγούμενης θρησκείας του προκειμένου να μην εγείρει υποψίες·
 - εάν τα μέτρα που έλαβε απέκρυψαν επιτυχώς τη μεταστροφή του αιτούντα·
 - εσωτερικές διαδικασίες, εμπειρίες, σκέψεις και συναισθήματα του αιτούντα όσο απέκρυπτε την απόφασή του να αλλάξει θρησκεία από τα μέλη της οικογένειας και/ή το κοινωνικό περιβάλλον του.

4.1.3. Βίωση της νέας θρησκείας

Ένα άλλο κρίσιμο μέρος της διερεύνησης των αιτήσεων λόγω μεταστροφής είναι η ζωή του αιτούντα μετά τη μεταστροφή του. Μπορείτε απλώς να ζητήσετε από τον αιτούντα να συγκρίνει τη ζωή του πριν και μετά τη μεταστροφή. Οι πληροφορίες που παρέχει ο αιτών σχετικά με αυτό είναι σημαντικές για την εκτίμηση κινδύνου. Θα σας δώσουν μια εικόνα της σημασίας της νέας θρησκείας του αιτούντα για την ταυτότητα ή τον τρόπο ζωής του, υπογραμμίζοντας οποιεσδήποτε αλλαγές συμπεριφοράς και πώς αυτό θα μπορούσε να επηρεάσει τη ζωή του σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής.

(α) Αντίκτυπος της μεταστροφής στη ζωή του αιτούντα

Οι αλλαγές στη ζωή του αιτούντα μετά τη μεταστροφή θα πρέπει να διερευνηθούν πλήρως, με εστίαση στις αλλαγές που βιώνει τόσο με θετικό όσο και με αρνητικό τρόπο. Θα πρέπει να έχετε υπόψη ότι οι αιτούντες μπορεί να είναι απρόθυμοι να μιλήσουν για οποιεσδήποτε αλλαγές βιώνουν με αρνητικό τρόπο, από φόβο ότι μπορεί η μεταστροφή τους να μη θεωρηθεί γνήσια. Συνεπώς, ίσως είναι χρήσιμο να υπενθυμιστεί στον αιτούντα ότι το γεγονός ότι εκφράζει αμφιβολίες ή οτιδήποτε αρνητικό για τη νέα του θρησκεία δεν θα εκληφθεί από μόνο του ως ένδειξη μη ειλικρίνειας.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις επιπτώσεις και τις αλλαγές

- Οι εμπειρίες του αιτούντα μετά τη μεταστροφή του σε νέα θρησκεία.
- Οι αλλαγές, τόσο αρνητικές όσο και θετικές, που έχει βιώσει.
 - Για παράδειγμα, ο αιτών μπορεί να αισθάνεται εντονότερη επαφή με το θείο στη νέα του θρησκεία, ενώ προηγουμένως προσευχόταν μηχανικά. Ωστόσο, ο αιτών μπορεί επίσης να αισθάνεται άβολα κατά τη διάρκεια ορισμένων τελετουργιών της νέας του θρησκείας.
- Οι σκέψεις και τα συναισθήματα του αιτούντα για αυτές τις αλλαγές.
- Πώς έχει διαμορφωθεί η ιδιωτική ζωή του αιτούντα από τη νέα του θρησκεία. Για παράδειγμα, όσοι έχουν μεταστραφεί στον χριστιανισμό μπορεί να αφιερώνουν χρόνο σε προσευχή, ανάγνωση της Βίβλου, κ.λπ.

(β) Γνώσεις

Η διερεύνηση της μεταστροφής του αιτούντα δεν θα πρέπει να εστιάζεται μόνο στις ερωτήσεις γνώσεων σχετικά με το δόγμα της θρησκείας. Ο βαθμός στον οποίο αυτό το θέμα πρέπει να διερευνηθεί εξαρτάται από τις ιδιαίτερες περιστάσεις του αιτούντα και τον τρόπο που βιώνει τη θρησκεία του. Επιπλέον, το επίπεδο γνώσεων του αιτούντα εξαρτάται από τη θρησκευτική εκπαίδευση που ενδεχομένως έχει λάβει και από τις γνωστικές απαιτήσεις της νέας θρησκείας. Ενώ ορισμένες θρησκευτικές ομάδες, όπως κάποια εβραϊκά δόγματα, απαιτούν μια μακρά πορεία μάθησης πριν από τη μεταστροφή και δίνουν μεγάλη έμφαση στις γνώσεις πριν από τη μεταστροφή, άλλες θρησκείες δεν έχουν τέτοιες απαιτήσεις (για περισσότερη καθοδήγηση σχετικά με το θέμα αυτό, βλ. [ενότητα 2.3.1 «Διερεύνηση θρησκευάματος»](#)).

Υψηλό επίπεδο γνώσεων θα αναμενόταν από έναν αιτούντα που έχει αρχίσει ενεργά τη διαδικασία μεταστροφής, διαβάζοντας και μελετώντας πολλά βιβλία και άρθρα από διάφορες πηγές (π.χ. μέσα κοινωνικής δικτύωσης, διαδίκτυο) και συλλέγοντας πληροφορίες για διάφορες πτυχές της νέας θρησκείας πριν αποφασίσει τελικά να στραφεί σε αυτήν. Ωστόσο, εάν οι γνώσεις του αιτούντα είναι ελλιπείς σε σημείο ώστε να μην μπορεί να περιγράψει τις θεμελιώδεις αρχές

της νέας του θρησκείας, χρειάζεται ενδελεχής διερεύνηση για να διευκρινιστούν οι λόγοι αυτής της έλλειψης. Θα πρέπει επίσης να έχετε υπόψη ότι οι θρησκευτικές πρακτικές, πεποιθήσεις και θεσμοί διαφέρουν σημαντικά εντός των διαφορετικών θρησκειών. Σε περίπτωση μεταστροφής στον χριστιανισμό, για παράδειγμα, υπάρχουν πολλές διαφορές μεταξύ εκκλησιών, συνάξεων και δογμάτων. Ωστόσο, η διερεύνηση των γνώσεων του αιτούντα δεν σημαίνει ότι η προσωπική συνέντευξη θα πρέπει να λάβει τη μορφή τεστ ή εξέτασης για το θρησκευτικό δόγμα. Η σημασία της νέας θρησκείας για τον αιτούντα, αυτά που σκέφτεται, αισθάνεται και κατανοεί σχετικά με αυτήν είναι σημαντικότερα για τη διερεύνηση της αίτησης από οποιεσδήποτε πληροφορίες που μπορεί να έχει αποστηθίσει ο αιτών.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις γνώσεις

- Απόκτηση γνώσεων για τη νέα θρησκεία:
 - εάν ο αιτών έχει λάβει οποιαδήποτε θεωρητική εκπαίδευση για τη νέα θρησκεία·
 - εάν ναι, πώς και από ποιον διδάχθηκε ο αιτών·
 - τι έκανε ο αιτών για να αποκτήσει περισσότερες γνώσεις.
- Η προσωπική σημασία του θρησκευτικού δόγματος για τον αιτούντα (πχ. εάν θεωρεί σημαντικό κάποιο τμήμα ιερού κειμένου, και γιατί).
- Τελετουργίες της νέας θρησκείας:
 - περιγραφή ορισμένων τελετουργιών όπως τελούνται στη νέα θρησκευτική κοινότητα του αιτούντα·
 - τι αντιπροσωπεύουν αυτές οι τελετουργίες·
 - τι σημαίνουν για τον ίδιο τον αιτούντα προσωπικά.

(γ) Δραστηριότητες με την κοινότητα

Οι νέες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις που αποτελούν μέρος της θρησκευτικής κοινότητας, είτε στη χώρα καταγωγής είτε στη χώρα ασύλου είτε και στις δύο, μπορεί να αποτελούν σημαντικό μέρος της νέας ζωής του αιτούντα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αιτούντες δεν συμμετέχουν σε θρησκευτικές δραστηριότητες και μπορεί να έχουν βάσιμες εξηγήσεις για αυτό.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις δραστηριότητες και την κοινότητα

- Δραστηριότητες στην κοινότητα.
 - Θρησκευτικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της θρησκευτικής κοινότητας του αιτούντα (σε περίπτωση μεταστροφής στον χριστιανισμό, αυτές μπορεί να είναι, για παράδειγμα, εκκλησιασμός, ιερά κοινωνία, συμμετοχή σε συναθροίσεις, ομάδες μελέτης της Βίβλου, κοινωνικές σχέσεις με άλλα μέλη της θρησκευτικής κοινότητας).
 - Θέση ή καθήκοντα στη σύναξή του.
 - Πρωτοβουλίες που έχει λάβει ο αιτών για να διαδώσει σε άλλους τη νέα θρησκεία του (συμπεριλαμβανομένων λεπτομερειών σχετικά με τις ειδικές περιστάσεις). Για παράδειγμα, ο αιτών μπορεί να μοιράζει φυλλάδια ή να συμμετέχει σε συζητήσεις σχετικά με τη νέα του θρησκεία, μιλώντας π.χ. στους ομοεθνείς του στο κέντρο υποδοχής για τη νέα του πίστη και καλώντας τους να τον ακολουθήσουν στις θρησκευτικές λειτουργίες.
 - Σημασία αυτών των δραστηριοτήτων για τον αιτούντα.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις δραστηριότητες και την κοινότητα

- Έλλειψη δραστηριοτήτων.
 - Λόγοι για τους οποίους δεν είναι σημαντικό για τον αιτούντα να ενταχθεί σε μια θρησκευτική κοινότητα ή να εκτελέσει θρησκευτικές δραστηριότητες.
 - Ποιες άλλες πτυχές της νέας του θρησκείας θεωρεί σημαντικές και πώς τις εκδηλώνει;
 - Εάν ο αιτών επιθυμεί να εκτελέσει οποιοσδήποτε θρησκευτικές δραστηριότητες στο μέλλον και, εάν ναι, τι είδους δραστηριότητες.
 - Πιθανοί λόγοι για τους οποίους δεν συμμετέχει σε δραστηριότητες της κοινότητας. Μπορεί να υπάρχει, για παράδειγμα, γλωσσικός φραγμός.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ένας αιτών μπορεί να έχει μεταστραφεί σε μια νέα θρησκεία χωρίς να έχει παραστεί σε θρησκευτική τελετή και χωρίς να είναι μέλος της τοπικής θρησκευτικής κοινότητας (βλ. επίσης [ενότητα 1.2.1 «Η θρησκεία ως ευρεία έννοια»](#)). Για παράδειγμα, ένας αιτών μπορεί να εντόπισε κάποιο χριστιανικό τηλεοπτικό κανάλι ή ιστότοπο που του κέντρισε το ενδιαφέρον. Μπορεί επομένως να άρχισε να αναζητά περισσότερες πληροφορίες, για παράδειγμα τηλεφωνώντας στο τηλεοπτικό κανάλι ή ψάχνοντας στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μπορεί αυτό τελικά να τον οδήγησε να μεταστραφεί στον χριστιανισμό. Σε αυτήν την περίπτωση, θα είναι σημαντικό να εστιάσετε περισσότερο στο έναυσμα, στο κίνητρο και στα βήματα που οδήγησαν τον αιτούντα στην απόφαση μεταστροφής.

4.1.4. Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία

Προκειμένου να υποστηρίξουν τους λόγους και τη διαδικασία της μεταστροφής, καθώς και τις γνώσεις και τις δραστηριότητές τους, όσοι αλλάζουν θρησκεία συχνά προσκομίζουν έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία.

Εάν ο αιτών δεν προσκομίσει κανένα ή προσκομίσει ελάχιστα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία προς υποστήριξη της μεταστροφής του, μπορεί να θέλετε να διερευνήσετε σε τι οφείλεται αυτό. Έχετε υπόψη, ωστόσο, ότι σε ορισμένες θρησκείες, δεν συνηθίζεται να πιστοποιείται η ιδιότητα του πιστού ή η εισδοχή, ιδίως σε καταστάσεις όπου η ιδιότητα του ακόλουθου μιας θρησκείας μπορεί να προκαλέσει διώξεις.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία

- Οι γνώσεις του αιτούντα για το περιεχόμενο των εγγράφων που υποβάλλει.
- Ο τρόπος με τον οποίο ο αιτών απέκτησε το έγγραφο, εάν το ζήτησε ενεργά ή του δόθηκε χωρίς να το ζητήσει.
- Ο εκδότης του εγγράφου, ο ρόλος του στη θρησκευτική κοινότητα και η σχέση του αιτούντα μαζί του.
- Ο σκοπός της υποβολής του εγγράφου, δηλαδή οι λόγοι για τους οποίους ο αιτών παρουσίασε το έγγραφο και ο εκδότης έκρινε αναγκαίο να συντάξει τέτοια έγγραφα.
- Οι περιστάσεις υπό τις οποίες εκδόθηκε το έγγραφο, για παράδειγμα εάν τυχόν υπήρχαν απαιτήσεις για λήψη του εγγράφου και, εάν ναι, ποιες ήταν αυτές.
- Στην περίπτωση που υποβάλλονται φωτογραφίες, οι περιστάσεις υπό τις οποίες ελήφθησαν οι φωτογραφίες (π.χ. τοποθεσία, χρόνος, σκοπός).

Μπορείτε να κάνετε διάκριση μεταξύ τριών ειδών εγγράφων: επίσημα έγγραφα, ανεπίσημα έγγραφα και πηγές μέσω κοινωνικής δικτύωσης και διαδικτύου.

(α) Επίσημα έγγραφα

Παραδείγματα επίσημων εγγράφων είναι:

- πιστοποιητικά εισδοχής (π.χ. πιστοποιητικά βάπτισης στην περίπτωση του χριστιανισμού).
- πιστοποιητικά ιδιότητας μέλους.
- κλητεύσεις, κλήσεις σε ανάκριση από τις αρχές πιθανώς συνδεόμενες με τη μεταστροφή του αιτούντα.

Ένα απλό πιστοποιητικό επίσημης μεταστροφής μπορεί να μην αρκεί για να εκτιμηθεί ο κίνδυνος δίωξης σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής. Προκειμένου να εκτιμήσετε τον κίνδυνο σε περίπτωση επιστροφής, χρειάζεστε επίσης αξιόπιστες δηλώσεις στην προσωπική συνέντευξη σχετικά με τις αλλαγές στη ζωή του αιτούντα μετά τη μεταστροφή του, και σχετικά με τη σημασία της νέας θρησκείας για την ταυτότητά του.

(β) Ανεπίσημα έγγραφα

Τα ανεπίσημα έγγραφα μπορεί να περιλαμβάνουν:

- φωτογραφίες βάπτισης ή ιεραποστολικές δραστηριότητες.
- συστατικές επιστολές από πνευματικούς ηγέτες.
- προσωπικές επιστολές από θρησκευτικούς ηγέτες και άλλα μέλη της θρησκευτικής κοινότητας.
- διαπιστευτήρια από άλλες πηγές (π.χ. άλλο άτομο που έχει μεταστραφεί στην ίδια θρησκεία).

Αυτά τα έγγραφα μπορούν να χρησιμεύσουν ως διαπιστευτήρια επειδή βεβαιώνουν την αφοσίωση και τη θέση του ενδιαφερόμενου στη νέα του θρησκευτική ομάδα. Μπορούν να βοηθήσουν στην αξιολόγηση της αξιοπιστίας των ριζικών μεταβολών στη ζωή του ατόμου ως αποτέλεσμα της μεταστροφής.

Σε περίπτωση αμφιβολίας για τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν στη συνέντευξη, οι δηλώσεις από τρίτους μπορούν να είναι χρήσιμες εάν παρουσιάζουν πρόσθετες πληροφορίες. Εάν οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν στη συνέντευξη δεν θεωρούνται αξιόπιστες, μια δήλωση από τρίτο η οποία δεν προσθέτει νέα στοιχεία ή δεν παρουσιάζει νέες πληροφορίες είναι απίθανο να επηρεάσει την αξιολόγηση της συνέντευξης ⁽⁷²⁾.

⁽⁷²⁾ Σε αυτό το πλαίσιο, αξίζει να σημειωθεί ότι, στη Γερμανία, όταν η μεταστροφή τεκμηριώνεται από έγκυρα πιστοποιητικά, οι αποφαινόμενες αρχές και τα διοικητικά δικαστήρια «πρέπει να θεωρούν ως γεγονός την ιδιότητα μέλους εκκλησίας και να τη χρησιμοποιούν ως βάση για την εξέτασή τους: δεν δύνανται να αμφισβητούν ούτε την εγκυρότητα μιας βάπτισης ούτε την αντίληψη που έχουν οι θρησκευτικές κοινότητες για τις ίδιες» (Γερμανικό Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο – 2 BvR 1838/15 από την 3η Απριλίου 2020). Η αποφαινόμενη αρχή μπορεί ωστόσο να διερευνήσει την ειλικρίνεια της μεταστροφής προκειμένου να εκτιμήσει τον μελλοντικό κίνδυνο δίωξης χωρίς να αμφισβητεί την αξιοπιστία της ίδιας της μεταστροφής.

(γ) Πηγές μέσω κοινωνικής δικτύωσης και διαδικτύου

Ελεύθερα προσβάσιμες πηγές που τεκμηριώνουν τη μεταστροφή του αιτούντα και τη νέα του θρησκευτική ζωή, και επικριτικά σχόλια για την προηγούμενη θρησκεία του μπορούν να εντοπιστούν με μια διαδικτυακή αναζήτηση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αιτούντες μπορούν επίσης να υποβάλουν αποδεικτικά στοιχεία για τη δραστηριότητά τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Όταν παρουσιάζονται τέτοια έγγραφα κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, συνιστάται να επαληθεύετε το προφίλ, την ημερομηνία και ώρα της διαδικτυακής δραστηριότητας και τις αντιδράσεις άλλων χρηστών προκειμένου να αξιολογήσετε εάν αυτά συμφωνούν με τις δηλώσεις του αιτούντα. Σε περίπτωση ασυνεπειών, πρέπει να δίνεται στον αιτούντα η ευκαιρία να τις εξηγήσει.

Εάν ο αιτών ισχυριστεί ότι οι πεποιθήσεις του είναι γνωστές στη χώρα καταγωγής λόγω των δραστηριοτήτων του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή σε άλλους διαύλους, τα ακόλουθα θέματα μπορούν να εξεταστούν κατά την προσωπική συνέντευξη.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε διαδικτυακές πηγές

- Επιβεβαίωση των δεδομένων του αιτούντα σε ελεύθερα προσβάσιμες πηγές. Πώς μπορεί να αναγνωριστεί ο αιτών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για παράδειγμα εάν χρησιμοποιεί το πραγματικό του όνομα ή ψευδώνυμο, εάν υπάρχουν φωτογραφίες ή βίντεο του αιτούντα, ποιοι είναι οι λόγοι για αυτό.
- Ο χαρακτήρας των δημοσιευμένων πληροφοριών, για παράδειγμα εάν αναδημοσιεύει ή κοινοποιεί τις απόψεις άλλων, ή κάνει επίσης προσωπικές αναρτήσεις.
- Ο βαθμός έκθεσης, για παράδειγμα ενδεικτικός αριθμός αναρτήσεων· εάν οι αναρτήσεις είναι δημόσιες ή περιορίζονται σε συγκεκριμένη ομάδα ατόμων ή σε συγκεκριμένα άτομα που είναι γνωστά στον αιτούντα· εάν οι αναρτήσεις είναι ακόμα ενεργές ή έχουν διαγραφεί, γιατί ή γιατί όχι ⁽⁷³⁾· φίλοι/ακόλουθοι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης· επισημάνσεις «μου αρέσει».
- Οι αντιδράσεις στις αναρτημένες πληροφορίες, για παράδειγμα εάν κάποιος αντέδρασαν στην ανάρτηση του αιτούντα και εάν ο αιτών απάντησε στις αντιδράσεις. Εάν ναι, ποιες είναι οι απόψεις του αιτούντα για αυτές τις αντιδράσεις.
- Οι απόψεις του αιτούντα για τους πιθανούς κινδύνους που συνδέονται με τη διαδικτυακή δραστηριότητα σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής.
- Οι απόψεις του αιτούντα για τη μελλοντική δραστηριότητα στο διαδίκτυο σε σχέση με την πίστη του, για παράδειγμα εάν η συνέχιση των δραστηριοτήτων του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μετά την επιστροφή του θα ήταν σημαντική για αυτόν. Σε αυτό το πλαίσιο, έχετε πάντοτε υπόψη ότι δεν μπορεί να αναμένεται από τον αιτούντα να απέχει από θρησκευτικά καθήκοντα που είναι αναγκαία για αυτόν με βάση τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του ⁽⁷⁴⁾.
- Εάν ο αιτών ισχυριστεί ότι θα συνεχίσει τις δραστηριότητές του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μετά την επιστροφή του, διερευνήστε πώς σκοπεύει να το κάνει αυτό, για παράδειγμα τι είδους πληροφορίες θα δημοσίευε· πού θα αναζητούσε πληροφορίες· πού θα αναρτούσε πληροφορίες· και ποια μέτρα ασφαλείας θα εφαρμόζε, εάν θα εφαρμόζε τέτοια μέτρα.

⁽⁷³⁾ Λάβετε ως τόσο υπόψη ότι τα ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία αφήνουν αποτύπωμα στον κυβερνοχώρο και μπορεί να έχουν απεριόριστη διάρκεια ζωής, γεγονός που επιτρέπει σε εσάς –ή στον διώκτη– να βρείτε ή να ανακτήσετε τις δημοσιεύσεις ακόμα και μετά τη διαγραφή τους από τον συντάκτη.

⁽⁷⁴⁾ ΔΕΕ, 2012, *Υ και Ζ*, ό.π. υποσημείωση 16, σκέψεις 71 και 80. Βλ. επίσης ενότητα 1.3.2 «Παραβιάσεις του δικαιώματος της θρησκευτικής ελευθερίας ως πράξη δίωξης» για λεπτομερέστερη ανάλυση του θέματος.

4.1.5. Κίνδυνος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής

Η παρούσα ενότητα σχετίζεται με τις ενότητες 4.1 «Μεταστροφή σε άλλη θρησκεία» και 4.2 «Εγκατάλειψη μιας θρησκείας για προσχώρηση σε αθεϊστικό, αγνωστικιστικό ή μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων».

Προκειμένου να διερευνήσετε τον κίνδυνο που διατρέχει ο αιτών σε περίπτωση επιστροφής του στη χώρα καταγωγής, θα πρέπει να διερευνήσετε τόσο την τρέχουσα όσο και τη μελλοντική γνωστοποίηση της μεταστροφής του.

(α) Προηγούμενη και τρέχουσα γνωστοποίηση της μεταστροφής του αιτούντα στους φορείς της δίωξης

Σε περίπτωση δραστηριοτήτων μεταστροφής στη χώρα καταγωγής πριν από την αναχώρηση, και ειδικά όταν ο αιτών δηλώνει ότι η μεταστροφή του είναι ήδη γνωστή στη χώρα καταγωγής του, πρέπει να εξετάζονται τα ακόλουθα θέματα κατά τη συνέντευξη.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με την προηγούμενη και την τρέχουσα γνωστοποίηση της μεταστροφής του αιτούντα

- Πώς ο αιτών άσκησε τη νέα πίστη του στη χώρα καταγωγής.
- Οι δυσκολίες που συνάντησε και πώς τις αντιμετώπισε.
- Ο αθμός γνωστοποίησης, για παράδειγμα ποιοι γνωρίζουν για τις πεποιθήσεις του αιτούντα, πώς αυτά τα πρόσωπα ή το κράτος έμαθαν για αυτές, και πώς το πληροφορήθηκε αυτό ο αιτών.
- Αντιδράσεις στη μεταστροφή του αιτούντα.
- Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία της γνωστοποίησης, για παράδειγμα γραπτή επικοινωνία μεταξύ του αιτούντα και των προσώπων που έμαθαν για τη μεταστροφή του, κλήσεις, μηνύματα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Οι δραστηριότητες του αιτούντα στη χώρα ασύλου.

(β) Μελλοντική γνωστοποίηση της μεταστροφής του αιτούντα στους φορείς της δίωξης

Οι δηλώσεις του αιτούντα για το πώς φαντάζεται ότι θα ζήσει και πώς επιθυμεί να ζήσει τη νέα του ζωή έχοντας αλλάξει θρησκεία αποτελούν ένα ακόμα στοιχείο που πρέπει να διερευνηθεί για να αξιολογηθεί ο κίνδυνος σε περίπτωση επιστροφής. Ουσιαστικά, ο χειριστής της υπόθεσης θα χρειαστεί να αξιολογήσει, μετά τη συνέντευξη, σε ποιον βαθμό ο αιτών θα μπορεί να ασκήσει τη νέα του πίστη κατά τον τρόπο που θεωρεί ο ίδιος αναγκαίο, χωρίς να εκτεθεί σε διώξεις. Οι ερωτήσεις προς κάποιον που έχει γίνει χριστιανός μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, εάν επιθυμεί και εάν μπορεί να μιλά ανοιχτά για τη χριστιανική του πίστη, να διαβάσει τη Βίβλο στο σπίτι ή να ενταχθεί σε θρησκευτική κοινότητα χωρίς να υποστεί διώξεις. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντικό να είστε απροκατάληπτοι όσον αφορά τους διάφορους τρόπους εκδήλωσης της θρησκείας. Ορισμένοι έχουν ισχυρότερη τάση να υπερασπίζονται τις πεποιθήσεις τους από άλλους.

Εάν οι σκοπούμενες μελλοντικές δραστηριότητες του αιτούντα στη χώρα καταγωγής διαφέρουν από τις τρέχουσες δραστηριότητές του στη χώρα ασύλου, η απόκλιση αυτή θα πρέπει να εξεταστεί στη συνέντευξη. Εάν ο αιτών δεν εκφράζει τις πεποιθήσεις του στη χώρα ασύλου, αλλά θα τις εξέφραζε σε περίπτωση επιστροφής, θα πρέπει να διερευνήσετε γιατί συμβαίνει αυτό.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τη μελλοντική γνωστοποίηση των πεποιθήσεων του αιτούντα

- Η ζωή του αιτούντα ως ακόλουθου της νέας του θρησκείας μετά την επιστροφή στη χώρα καταγωγής, για παράδειγμα πώς φαντάζεται ο αιτών ότι θα συνεχίσει τη νέα του ζωή έχοντας αλλάξει θρησκεία αφού επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του.
- Πώς θα εκδηλώσει ο αιτών την πίστη του στη χώρα καταγωγής, μεταξύ άλλων τι ενδέχεται να αναγκαστεί να απαρνηθεί και πώς αισθάνεται για αυτό.
- Πώς θα γίνει αντιληπτή και πώς θα κριθεί από τον έξω κόσμο η συνέχιση της ζωής του ως πιστού της νέας θρησκείας.
- Οι μελλοντικές σχέσεις του αιτούντα με την παλαιά κοινότητα, για παράδειγμα ποια θα ήταν η σχέση του με την παλαιά πίστη και την κοινότητά του, και πώς σκοπεύει να το διαχειριστεί αυτό ο αιτών.
- Οι δραστηριότητες στις οποίες σκοπεύει να επιδοθεί, για παράδειγμα συμμετοχή σε ορισμένες ομάδες ή οργανώσεις στην περιοχή του.
- Οι δραστηριότητες που ο αιτών σκοπεύει να αποφύγει, για παράδειγμα να μην παρίσταται σε τελετές της παλαιάς θρησκείας του και ποιες θα είναι οι συνέπειες αυτού.
- Εάν ο αιτών δηλώσει ότι θα αναλάβει ιεραποστολικά καθήκοντα σε περίπτωση επιστροφής, θα πρέπει να διερευνήσετε εάν το κήρυγμα και ο προσηλυτισμός είναι θεμελιώδεις δραστηριότητες που επιτάσσει το νέο του θρήσκευμα. Μπορείτε να ζητήσετε από τον αιτούντα να εξηγήσει γιατί είναι απαραίτητη για αυτόν αυτή η δραστηριότητα, πώς θα προχωρούσε και ποιους θα προσπαθούσε να πείσει. Αυτό είναι ένα κρίσιμο σημείο που πρέπει να διερευνηθεί διότι, σε ορισμένες χώρες, όσοι αλλάζουν θρησκεία επιτρέπεται να ασκούν τη νέα τους θρησκεία εφόσον δεν επιδίδονται ενεργά σε κήρυγμα ή προσηλυτισμό.
- Οποιοσδήποτε αποκλίσεις μεταξύ των δραστηριοτήτων στη χώρα ασύλου και των σκοπούμενων δραστηριοτήτων στη χώρα καταγωγής μετά την επιστροφή.

(γ) Συνέπειες της γνωστοποίησης της μεταστροφής

Τέλος, ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει να διερευνήσει τι υποθέτει ο αιτών ότι θα συμβεί σε περίπτωση επιστροφής του στη χώρα καταγωγής ως συνέπεια της συνέχισης της ζωής του ως πιστού της νέας θρησκείας. Διερευνήστε γιατί φοβάται, ποιους φοβάται και ποιες συγκεκριμένες ενδείξεις τον κάνουν να υποθέτει ότι ο φόβος του πιθανώς θα πραγματοποιηθεί.

Οι προηγούμενες διώξεις στη χώρα καταγωγής μπορεί να αποτελούν ένδειξη ότι ο αιτών θα υποστεί ξανά διώξεις σε περίπτωση επιστροφής. Συνεπώς, είναι σημαντικό να διερευνηθεί εάν ο αιτών έχει διωχθεί για τις πεποιθήσεις του στο παρελθόν (βλ. επίσης [ενότητα 2.3.3 «Διερεύνηση του φόβου διώξης σε περίπτωση επιστροφής»](#)).

Έχετε επίσης υπόψη ότι, εάν ο αιτών είχε υποστεί προηγούμενες διώξεις για άλλους λόγους, αυτό μπορεί να αυξάνει τον κίνδυνο διώξης λόγω του (αποδιδόμενου) θρησκευμάτος του. Οι αιτούντες που έχουν τεθεί υπό παρακολούθηση ή εκφοβιστεί από τον φορέα διώξης για άλλους λόγους ενδέχεται να διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο να εκτεθεί το θρήσκευμά τους. Ως εκ τούτου, ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει να διερευνήσει κάθε προηγούμενη διώξη και εκφοβισμό.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τον φόβο δίωξης

- Οι μελλοντικοί κίνδυνοι, για παράδειγμα, τι μπορεί να συμβεί εάν εξακολουθήσει ο αιτών να ασκεί τη νέα του πίστη κατά τον ίδιο τρόπο μετά την επιστροφή του. Για παράδειγμα, ένας αιτών μπορεί να αντιμετωπίσει εμπόδια στη λήψη (ανώτατης) εκπαίδευσης ή στην πρόσληψη σε συγκεκριμένη εργασία, όπως δημόσιες υπηρεσίες, επειδή η θρησκεία του δεν είναι αυτή που απαιτείται από τις εθνικές αρχές. Οι μελλοντικοί κίνδυνοι μπορεί επίσης να αφορούν τη σύζυγο και τα παιδιά του αιτούντα.
- Ποια προστασία παρέχεται από τυχόν μελλοντικούς κινδύνους.
- Οι λόγοι στους οποίους οφείλονται οι κίνδυνοι, για παράδειγμα η γνώση του αιτούντα για τη νομοθεσία σχετικά με την αλλαγή θρησκείας ή την εγκατάλειψη της κρατικής θρησκείας της χώρας καταγωγής, εάν αυτή τιμωρείται, εάν η τιμωρία πράγματι επιβάλλεται, και εάν υπάρχουν παρόμοιες περιπτώσεις ατόμων που εγκατέλειψαν την κρατική θρησκεία και τιμωρήθηκαν.
- Ανάλογα με το ποιοι είναι οι φορείς δίωξης και ποιες είναι οι ιδιαίτερες περιστάσεις του αιτούντα, η δυνατότητα ΕΔΕΠ.

4.1.6. Επί τόπου αιτήσεις

Η παρούσα ενότητα σχετίζεται με τις ενότητες 4.1 «Μεταστροφή σε άλλη θρησκεία» και 4.2 «Εγκατάλειψη μιας θρησκείας για προσχώρηση σε αθεϊστικό, αγνωστικιστικό ή μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων».

Πολλές μεταστροφές σε άλλη θρησκεία πραγματοποιούνται *επί τόπου*, στη χώρα ασύλου, αφού ο αιτών έχει φύγει από τη χώρα καταγωγής. Συνεπώς, είναι αναγκαίο να επισημανθούν οι εγγενείς ιδιαιτερότητες σε αυτόν τον τύπο μεταστροφής. Οι αιτήσεις λόγω μεταστροφής που επήλθε *επί τόπου* μπορούν να υποβληθούν ως πρώτη αίτηση για διεθνή προστασία (π.χ. ο αιτών ήρθε στη χώρα ασύλου ως σπουδαστής και αιτείται άσυλο αφού άλλαξε θρησκεία κατά τη διάρκεια των σπουδών του) ή ως μεταγενέστερη αίτηση, μετά την απόρριψη προηγούμενης αίτησης ασύλου που βασιζόταν σε άλλο λόγο ⁽⁷⁵⁾.

(α) Αιτήσεις που υποβάλλονται για πρώτη φορά λόγω *επί τόπου* μεταστροφής

Καταρχήν, θα πρέπει να διερευνώνται τα ίδια θέματα τόσο για τη μεταστροφή στη χώρα καταγωγής όσο και για τη μεταστροφή στη χώρα ασύλου. Ένα σημείο που διακρίνει τη συνέντευξη ενός αιτούντα άσυλο λόγω *επί τόπου* μεταστροφής από αυτήν ενός αιτούντα που έχει αλλάξει θρησκεία στη χώρα καταγωγής του είναι ότι, στην πρώτη περίπτωση, ο αιτών καλείται να προβάλει τον εαυτό του σε μια άγνωστη κατάσταση που δεν έχει ζήσει προσωπικά ποτέ πριν, δηλαδή στη ζωή του πιστού μιας νέας θρησκείας στη χώρα καταγωγής του.

Ωστόσο, ο αιτών μπορεί να έχει συναντήσει δυσκολίες λόγω της μεταστροφής του στη χώρα ασύλου. Υπάρχουν αναφορές για άτομα που άλλαξαν θρησκεία και δέχθηκαν επιθέσεις από ομοεθνείς τους λόγω της μεταστροφής τους. Αν τεθούν υπόψη σας τέτοιου είδους πληροφορίες, ενημερώστε τον αιτούντα για τα δικαιώματά του όσον αφορά τη θρησκευτική ελευθερία στη χώρα σας και ενθαρρύνετε τον να αναφέρει αυτά τα περιστατικά στις αρχές επιβολής του νόμου.

⁽⁷⁵⁾ Σημειώστε ότι αιτήσεις ασύλου για λόγους που ανακύπτουν *επί τόπου* μπορεί επίσης να υποβληθούν μετά από αλλαγές που επέρχονται στη χώρα καταγωγής.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις αιτήσεις ασύλου που υποβάλλονται για πρώτη φορά λόγω *επί τόπου* μεταστροφής

- Πώς αντέδρασαν τα άτομα του στενού περιβάλλοντος του αιτούντα στη χώρα ασύλου στο ενδιαφέρον του αιτούντα για άλλη θρησκεία. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τους συμπατριώτες ή τους πιστούς της παλαιάς θρησκείας που ζουν στο ίδιο κέντρο υποδοχής με τον αιτούντα.
- Πώς πληροφορήθηκαν αυτά τα άτομα τις δραστηριότητες μεταστροφής ή τη διαδικασία εγκατάλειψης της θρησκείας.
- Εάν θα μπορούσαν αυτά τα περιστατικά να έχουν συνέπειες για τον αιτούντα σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής.

(β) Μεταγενέστερες αιτήσεις ασύλου λόγω *επί τόπου* μεταστροφής

Ορισμένες *επί τόπου* μεταστροφές μπορεί να προκύψουν στο πλαίσιο μεταγενέστερης αίτησης. Οποιαδήποτε μεταγενέστερη αίτηση θα πρέπει να υποβληθεί σε προκαταρκτική αξιολόγηση για το εάν υπάρχουν νέα στοιχεία ή ευρήματα που αυξάνουν σημαντικά την πιθανότητα χορήγησης διεθνούς προστασίας.

Σχετικό εργαλείο του ΕΥΑΑ

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το θέμα αυτό, βλ. [Πρακτικός οδηγός για τις μεταγενέστερες αιτήσεις](#), Δεκέμβριος 2021.

Η μεταστροφή μπορεί να αποτελέσει λόγο μεταγενέστερης αίτησης σε δύο διαφορετικά σενάρια:

- η μεταστροφή σε άλλη θρησκεία αποτελούσε τη βάση της προηγούμενης αίτησης για διεθνή προστασία, η οποία υποβάλλεται εκ νέου με νέα στοιχεία·
- η μεταστροφή σε άλλη θρησκεία αποτελεί νέο λόγο στη μεταγενέστερη αίτηση.

Στο πρώτο σενάριο, ο αιτών είχε ήδη υποβάλει αίτηση βασιζόμενη στο φόβο δίωξης λόγω της μεταστροφής του. Η αίτηση απορρίφθηκε, πιθανώς λόγω έλλειψης αξιοπιστίας όσον αφορά τη μεταστροφή, αλλά ο αιτών συγκεντρώνει νέα στοιχεία, όπως νέες δηλώσεις, ευρήματα ή έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία που δικαιολογούν μεταγενέστερη αίτηση. Μπορεί να υπάρχουν βάσιμοι λόγοι για την καθυστερημένη υποβολή αποδεικτικών στοιχείων. Για παράδειγμα, ο αιτών μπορεί να βρισκόταν σε πολύ αρχικό στάδιο της διαδικασίας μεταστροφής στη χώρα ασύλου. Μπορεί επίσης ο αιτών να μην είχε ενταχθεί ακόμα σε θρησκευτική κοινότητα ή να μην είχε επισήμως αλλάξει θρησκεία ώστε να μπορεί να υποβάλει έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία. Ενδέχεται ακόμα ο αιτών, ο οποίος δεν ασκούσε ενεργά τη νέα του θρησκεία, με την πάροδο του χρόνου να έγινε περισσότερο ενεργός στη θρησκευτική του κοινότητα ή σε κάποια μη θρησκευτική οργάνωση, ή να άρχισε να προσηλυτίζει.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις μεταγενέστερες αιτήσεις ασύλου λόγω επί τόπου μεταστροφής

- Πώς μπόρεσε ο αιτών να συγκεντρώσει τα νέα στοιχεία.
- Γιατί ο αιτών δεν μπόρεσε να παρουσιάσει τα νέα στοιχεία στην προηγούμενη αίτηση.
- Πώς συνέβη η αλλαγή του σε ενεργότερο μέλος της κοινότητας.
- Γιατί συνέβη αυτή η αλλαγή μετά την τελευταία απόρριψη.
- Ανάλογα με τον χρόνο που παρήλθε από την πρώτη αίτηση, πόσο σύντομα μπόρεσε ο αιτών να παρουσιάσει νέα στοιχεία.

Στο δεύτερο σενάριο, ο αιτών εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής του για λόγο διαφορετικό από αυτόν τη μεταστροφής. Δεν πληρούσε τα κριτήρια για χορήγηση διεθνούς προστασίας και υπέβαλε μεταγενέστερη αίτηση βασιζόμενη στον λόγο της μεταστροφής. Αυτός ο νέος λόγος θα πρέπει να διερευνηθεί ενδελεχώς, όπως προαναφέρθηκε. Μπορεί να υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο αιτών έχει μεταστραφεί σε άλλη θρησκεία μετά την τελευταία αίτηση. Σε άλλες περιπτώσεις, ο αιτών μπορεί να βρισκόταν σε διαδικασία μεταστροφής, αλλά να μην το είχε αναφέρει στην προηγούμενη αίτηση. Στην τελευταία περίπτωση, θα πρέπει να διερευνηθούν οι πιθανοί λόγοι της καθυστερημένης γνωστοποίησης. Ο αιτών μπορεί να δίσταζε να αποκαλύψει την αλλαγή θρησκείας του φοβούμενος πιθανές επιπτώσεις. Ενδέχεται επίσης να μην ήταν αρχικά σαφής σε αυτόν ο κίνδυνος μετά την επιστροφή του λόγω της αλλαγής θρησκείας. Επιπλέον, ο αιτών μπορεί να βρισκόταν σε αρχικό στάδιο της μεταστροφής και να μην επιθυμούσε ακόμα να δηλώσει τη νέα του πίστη ⁽⁷⁶⁾.

4.2. Εγκατάλειψη μιας θρησκείας για προσχώρηση σε αθεϊστικό, αγνωστικιστικό ή μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων

Η παρούσα ενότητα εστιάζει στη συνέντευξη με αιτούντες που ισχυρίζονται ότι φοβούνται διώξεις στη χώρα καταγωγής επειδή έχουν υιοθετήσει ένα αθεϊστικό, αγνωστικιστικό ή μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων (για ορισμούς αυτών των όρων βλ. [ενότητα 1.2 «Έννοιες σχετικές με τις αιτήσεις ασύλου λόγω θρησκείας»](#)).

Η συνέντευξη με αιτούντα που έχει υποβάλλει αυτόν τον τύπο αίτησης ασύλου είναι παρόμοια, σε ορισμένες πτυχές, με τη συνέντευξη με αιτούντα που έχει μεταστραφεί σε άλλη θρησκεία. Ωστόσο, υπάρχουν συχνά κάποιες διαφορές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

- Σε σύγκριση με όσους έχουν μεταστραφεί σε άλλη θρησκεία, οι οποίοι συνήθως εντάσσονται σε θρησκευτικές κοινότητες (π.χ. εκκλησιαστική σύναξη), η **σύνδεση** με κοσμικές ομάδες, οργανώσεις ή ιδρύματα (π.χ. ανθρωπιστική οργάνωση, ομάδα προάσπισης του αθεϊσμού) είναι πολύ λιγότερο συνηθισμένη για τους αιτούντες που έχουν εγκαταλείψει τη θρησκεία τους.
- Οι αιτούντες που ισχυρίζονται ότι έχουν εγκαταλείψει τη θρησκεία τους συνήθως προσκομίζουν ελάχιστα ή καθόλου **έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία** των δηλούμενων πεποιθήσεων προκειμένου να τις υποστηρίξουν.

⁽⁷⁶⁾ Σημειώστε ότι εκκρεμούσε αίτηση προδικαστικής απόφασης κατά τον χρόνο της έκδοσης [Νοέμβριος 2022] σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 5 παράγραφος 3 της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιατύπωση), υπόθεση C 222-22 (<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=261689&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1901672>).

- Σε αντίθεση με τις γνώσεις για τα θρησκευτικά δόγματα στις περισσότερες αιτήσεις μεταστροφής, οι **γνώσεις** όσον αφορά τις θεωρητικές έννοιες/σχολές σκέψης που συνδέονται με τον αγνωστικισμό ή τον αθεϊσμό σπάνια αποτελούν σημαντικό στοιχείο στις συνεντεύξεις με αιτούντες που ισχυρίζονται ότι έχουν εγκαταλείψει τη θρησκεία τους.
- Η εγκατάλειψη μιας θρησκείας μπορεί να οφείλεται σε άλλους λόγους πέραν της ίδιας της θρησκείας: ορισμένοι αιτούντες μπορεί να εγκατέλειψαν τη θρησκεία τους για πολιτικούς λόγους ή λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου τους. Συνεπώς, μπορεί να υπάρχουν **πολλαπλοί λόγοι δίωξης**.

Ο προσδιορισμός του αιτούντα ως άθεου, αγνωστικιστή ή μη θρησκευόμενου προσώπου θα εξαρτηθεί από τις δικές του δηλώσεις για το θέμα. Οι χειριστές υποθέσεων δεν πρέπει να αναμένουν από τους αιτούντες να γνωρίζουν τους ακριβείς ορισμούς και τις διαφορές μεταξύ αυτών των όρων. Αυτό που μετράει είναι η προσωπική σημασία που αποδίδουν σε αυτούς τους όρους. Είναι επομένως σημαντικό κατά την προσωπική συνέντευξη να διευκρινιστεί τι εννοεί ο αιτών δηλώνοντας άθεος, αγνωστικιστής, κ.λπ. Για παράδειγμα, μπορεί να χαρακτηρίζει τον εαυτό του άθεο ενώ εννοεί ότι δεν ασκεί καμία θρησκεία, χωρίς να υπονοεί ότι δεν πιστεύει σε κάποιον θεό. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται σημαντική διαφορά για την εκτίμηση κινδύνου.

Η παρούσα ενότητα παρέχει ειδική καθοδήγηση για τον τρόπο διερεύνησης ορισμένων θεμάτων που αφορούν τους αιτούντες οι οποίοι έχουν εγκαταλείψει τη θρησκεία. Τα θέματα της προηγούμενης θρησκείας, του κινδύνου σε περίπτωση επιστροφής και της επιτόπου μεταστροφής είναι κοινά και για τις δύο κατηγορίες αιτούντων, και για όσους εγκαταλείπουν τη θρησκεία και για όσους μεταστρέφονται σε άλλη θρησκεία.

Ο παρακάτω κατάλογος θεμάτων προς διερεύνηση είναι μη εξαντλητικός. Για επισκόπηση των στοιχείων που θα πρέπει να διερευνώνται γενικά κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, βλ. [ενότητα 2.3 «Τι πρέπει να διερευνάτε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης»](#):

- Η προηγούμενη θρησκεία ([ενότητα 4.2.1](#)).
- Η διαδικασία εγκατάλειψης της θρησκείας ([ενότητα 4.2.2](#)).
- Νέος τρόπος ζωής μετά την εγκατάλειψη της θρησκείας ([ενότητα 4.2.3](#)).
- Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία ([ενότητα 4.2.4](#)).
- Κίνδυνος σε περίπτωση επιστροφής στη ([ενότητα 4.2.5](#)).
- *Επί τόπου αιτήσεις* ([ενότητα 4.2.6](#)).

4.2.1. Η προηγούμενη θρησκεία

Για καθοδήγηση σχετικά με το πώς πρέπει να διερευνάται το θέμα της προηγούμενης θρησκείας ενός αιτούντα που ισχυρίζεται ότι έχει εγκαταλείψει τη θρησκεία του, βλ. [ενότητα 4.1.1 «Η προηγούμενη θρησκεία ή πίστη»](#).

4.2.2. Η διαδικασία εγκατάλειψης της θρησκείας

Κάθε αιτών περνά από μια μοναδική διαδικασία εγκατάλειψης της προηγούμενης θρησκείας του και υιοθέτησης ενός μη θρησκευτικού τρόπου ζωής. Διαφορετικοί παράγοντες απώθησης και προσέλκυσης μπορεί να καθορίσουν την απόφαση για εγκατάλειψη της

θρησκείας. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να είναι προσωπικοί, συναισθηματικοί, κοινωνικοί, γνωστικοί ή πολιτισμικοί. Οι περισσότεροι παράγοντες απώθησης (δηλαδή οι παράγοντες που σχετίζονται με τη δυσαρέσκεια του αιτούντα για την προηγούμενη θρησκεία του) πιθανώς να είναι παρόμοιοι με αυτούς που αφορούν όσους μεταστρέφονται σε κάποια νέα θρησκεία 4.1.2(a) «Κίνητρο μεταστροφής»).

Για τα άτομα που προέρχονται από κοινωνία στην οποία η θρησκεία είναι ένα εμφανώς ορατό μέρος της καθημερινής ζωής, η εγκατάλειψη της θρησκείας μπορεί να είναι ένα δραστικότερο βήμα από τη μεταστροφή σε κάποια άλλη θρησκεία. Αυτή η δραστικότερη αλλαγή στο μοντέλο πεποιθήσεων θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω στη συνέντευξη. Η διαδικασία έχει ομοιότητες με τη διαδικασία μεταστροφής σε άλλη θρησκεία, δηλαδή κίνητρο για εγκατάλειψη της θρησκείας, περαιτέρω ενέργειες, απόφαση για εγκατάλειψη της θρησκείας και πιθανές αντιδράσεις στην αλλαγή πεποιθήσεων του αιτούντα. Σε αντίθεση με τους αιτούντες που μεταστρέφονται σε άλλη θρησκεία, οι αιτούντες που υιοθετούν μη θρησκευτικές πεποιθήσεις κατά κανόνα δεν υποβάλλονται σε διαδικασία εισδοχής για να δηλώσουν επισήμως τη νέα τους πίστη.

Διάγραμμα 8. Συνήθη στοιχεία της διαδικασίας εγκατάλειψης της θρησκείας

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τη διαδικασία εγκατάλειψης της θρησκείας

Κίνητρο εγκατάλειψης της θρησκείας

- Οι περιστάσεις υπό τις οποίες ο αιτών άρχισε να αποστασιοποιείται από την πρώτη θρησκεία του (συμβάντα, καταστάσεις, συναντήσεις, διαδικασίες εσωτερικής σκέψης, εμπλεκόμενα πρόσωπα, κ.λπ.)
- Ανάλογα με τους λόγους για τους οποίους ο αιτών εγκατέλειψε τη θρησκεία του (π.χ. εάν ένας αιτών απορρίπτει μόνο τις συγκεκριμένες τελετουργίες ενός ορισμένου δόγματος μιας θρησκείας), εάν σκέφτηκε ποτέ να μεταστραφεί σε άλλο δόγμα ή θρησκεία, αντί να εγκαταλείψει εντελώς το θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων.

Περαιτέρω ενέργειες

- Πώς ο αιτών ήρθε σε επαφή με τις τρέχουσες αθεϊστικές, αγνωστικιστικές ή μη θρησκευτικές ιδέες του· ποιες πηγές χρησιμοποίησε για να μάθει περισσότερα σχετικά με τις τρέχουσες πεποιθήσεις του.
- Σκέψεις και αμφιβολίες του αιτούντα σε αυτό το χρονικό διάστημα.

Απόφαση εγκατάλειψης της θρησκείας

- Πότε και πώς έλαβε την απόφαση να εγκαταλείψει τη θρησκεία του.
- Εάν μοιράστηκε με κάποιον εκ των προτέρων τις σκέψεις του για εγκατάλειψη της θρησκείας και, εάν ναι, ποιες επιπτώσεις είχε αυτό.
- Διάρκεια της διαδικασίας, εμπλεκόμενα πρόσωπα και διαδικασίες εσωτερικής σκέψης που τη συνόδευαν.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τη διαδικασία εγκατάλειψης της θρησκείας**Αντιδράσεις στην αλλαγή πεποιθήσεων του αιτούντα**

- Ενημερότητα των άλλων για τις νέες, μη θρησκευτικές πεποιθήσεις του αιτούντα:
 - πώς μπορεί να τις πληροφορήθηκαν·
 - πώς αποκαλύφθηκαν οι νέες πεποιθήσεις·
 - εάν ο αιτών απέκρυψε τις νέες του πεποιθήσεις, οι λόγοι αυτής της απόκρυψης, τα μέτρα που έλαβε για αυτόν τον σκοπό και ο αντίκτυπός τους στον ίδιο.
- Επιπτώσεις της διαδικασίας μεταστροφής στον αιτούντα:
 - οι προσπάθειες του αιτούντα να μοιραστεί τις νέες ιδέες του με το κοινωνικό του περιβάλλον.
 - εγκατάλειψη παραδόσεων και ενδεχομένως κοινωνικών επαφών· πώς συνέβη αυτό (σταδιακή ή απότομη εγκατάλειψη, κ.λπ.).
- Πώς αντιμετώπισε ο αιτών τις αναμενόμενες επιπτώσεις της μεταστροφής του, για παράδειγμα την πιθανή απόρριψη από φίλους και συγγενείς.

4.2.3. Νέος τρόπος ζωής μετά την εγκατάλειψη της θρησκείας

Όπως και στις περιπτώσεις αλλαγής θρησκείας, ο μετασχηματισμός που βίωσε ο αιτών ως αποτέλεσμα της εγκατάλειψης της θρησκείας, και πώς αυτή η αλλαγή επηρέασε την τρέχουσα ζωή του, είναι βασικό στοιχείο για την αίτηση και θα πρέπει να διερευνηθεί ενδελεχώς.

(α) Επιπτώσεις και αλλαγές

Ο αντίκτυπος της απόφασης του αιτούντα να εγκαταλείψει τη θρησκεία μπορεί να διερευνηθεί εάν κληθεί ο αιτών να συγκρίνει τη ζωή του πριν και μετά την εγκατάλειψη της θρησκείας. Μπορεί να ζητηθεί από τον αιτούντα να αναλύσει τι διακρίνει τις τρέχουσες πεποιθήσεις του από το πρώην θρησκευμά του, και πώς βλέπει σήμερα αυτό το θρήσκευμα.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τον νέο τρόπο ζωής μετά την εγκατάλειψη της θρησκείας**«Ουσιώδεις» αλλαγές στη ζωή του αιτούντα**

- Η εγκατάλειψη θρησκευτικών εθίμων και παραδόσεων από τον αιτούντα και ο αντίκτυπος αυτής στον οικογενειακό και κοινωνικό κύκλο του.
- Εάν ο αιτών εξακολουθεί να συμμετέχει σε ορισμένες θρησκευτικές παραδόσεις, πώς έχει αλλάξει η αντίληψη και η εμπειρία αυτών των παραδόσεων καθώς τις βλέπει ως τρίτος. Οι νέες συνήθειες και δραστηριότητές του (π.χ. ο αιτών επιτρέπει τώρα στον εαυτό του να συμμετέχει σε ορισμένες δραστηριότητες με τις οποίες προηγουμένως δεν αισθανόταν άνετα, ή μπορεί να μην αποφεύγει πλέον ορισμένα μέρη ή πρόσωπα).

Πολλές θρησκευτικές παραδόσεις και τελετουργίες συχνά δεν είναι αποκλειστικά θρησκευτικές. Είναι πιθανό να υπάρχουν κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις σε μια συγκεκριμένη κοινότητα οι οποίες να παραμένουν σημαντικές στη ζωή του αιτούντα από πολιτισμικής άποψης. Συνεπώς, ενδέχεται ένας αιτών να εξακολουθεί να συμμετέχει σε ορισμένες εκδηλώσεις ακόμα και αφού εγκαταλείψει τη θρησκευτική πίστη που συνδέεται με αυτές (π.χ. ο αιτών μπορεί να παραστεί σε έναν θρησκευτικό γάμο). Αυτό δεν θα πρέπει να ερμηνευτεί ως ένδειξη ότι ο αιτών δεν έχει πραγματικά εγκαταλείψει τη θρησκεία του. Ωστόσο, ο νέος τρόπος με τον οποίο βιώνει πλέον ο αιτών αυτές τις παραδόσεις θα πρέπει να διερευνηθεί ειδικά κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τον νέο τρόπο ζωής μετά την εγκατάλειψη της θρησκείας**«Εσωτερικές αλλαγές» στη ζωή του αιτούντα**

- Για παράδειγμα, οι τρέχουσες απόψεις του για υπαρξιακά ζητήματα όπως το νόημα της ζωής και τι συμβαίνει μετά τον θάνατο, ή για ηθικά ζητήματα όπως το καλό και το κακό.

(β) Γνώσεις

Γενικά, δεν μπορεί να αναμένεται από έναν άθεο ή αγνωστικιστή να έχει βαθιά ουσιαστική και θεωρητική γνώση του αθεϊσμού ή του αγνωστικισμού.

Ανάλογα με το προφίλ του αιτούντα, την προσωπική του αφήγηση και τις περιστάσεις που οδήγησαν στην απόφαση να εγκαταλείψει τη θρησκεία, μπορούν να τεθούν ερωτήσεις γνώσεων. Παραδείγματος χάριν, εάν ο αιτών είναι ένας ακαδημαϊκός που ισχυρίζεται ότι υιοθέτησε ένα αθεϊστικό σύστημα πεποιθήσεων αφού μελέτησε εκτενώς το θέμα, θα ήταν σκόπιμο να διερευνηθούν οι γνώσεις του αιτούντα. Για άλλους αιτούντες που εγκατέλειψαν την πρώην θρησκεία τους αποκλειστικά λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος, οι ερωτήσεις γνώσεων μπορεί να μην είναι συναφείς.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις γνώσεις (κατά περίπτωση)

- Οι στοχαστές, οι σχολές σκέψης, η βιβλιογραφία, οι ιστότοποι ή τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με τα οποία είναι εξοικειωμένος ο αιτών.
- Οι απόψεις του αιτούντος για στοχαστές ή περιεχόμενα, για παράδειγμα η διαφωνία/ συμφωνία με, ή η προτίμηση για ορισμένους στοχαστές, περιεχόμενα.
- Η γνώση των οργανώσεων ή προσωπικοτήτων που εκπροσωπούν ή προασπίζονται το σχετικό σύστημα πεποιθήσεων, το ιστορικό υπόβαθρο του αθεϊσμού, αγνωστικισμού.

(γ) Δραστηριότητες και κοινότητα

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο αιτών μπορεί να έχει μετατρέψει την αλλαγή των πεποιθήσεών του σε κοινωνικό ακτιβισμό και/ή να έχει έρθει σε επαφή με ομοϊδεάτες που ενδέχεται να τον έχουν επηρεάσει. Αυτές οι πτυχές θα πρέπει να εξεταστούν και, κατά περίπτωση, να διερευνηθούν κατά τη συνέντευξη.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις δραστηριότητες και την κοινότητα

- Ένταξη σε οργανώσεις ή κινήματα (π.χ. ανθρωπιστικές οργανώσεις, ομάδες προάσπισης του αθεϊσμού) και συμμετοχή στις δραστηριότητές τους.
- Κίνητρο του αιτούντα να στηρίζει αυτές τις οργανώσεις και να διαδίδει τις πεποιθήσεις τους.
- Συμμετοχή στις δραστηριότητες της οργάνωσης και η σημασία τους για τον αιτούντα.
- Ρόλος του αιτούντα σε αυτές τις οργανώσεις και προβολή των δραστηριοτήτων τους (π.χ. δημιουργία διαθέσιμου στο κοινό περιεχομένου, όπως άρθρων ή συνεντεύξεων).
- Πρόσωπα που έχει συναντήσει ο αιτών μέσω αυτών των οργανώσεων και η σχέση του μαζί τους.

4.2.4. Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία

Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία είναι λιγότερο σύνηθες να προσκομίζονται στις αιτήσεις προσώπων που έχουν εγκαταλείψει τη θρησκεία τους. Είναι παρόλα αυτά δυνατό να υποβληθούν τέτοιου είδους στοιχεία. Όπως οι αιτούντες που έχουν μεταστραφεί σε άλλη θρησκεία, οι αιτούντες που έχουν υποβάλει αίτηση λόγω εγκατάλειψης της θρησκείας μπορούν να προσκομίσουν τρία είδη εγγράφων: επίσημα έγγραφα που πιστοποιούν την ιδιότητα του μη πιστού, ανεπίσημα έγγραφα όπως φωτογραφίες που βεβαιώνουν τη διαδικασία μεταστροφής τους σε μη θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων, ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία που αφορούν τη δραστηριότητα του αιτούντα στο διαδίκτυο.

Τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία θα πρέπει να προσεγγίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως στην περίπτωση των αιτούντων που έχουν μεταστραφεί σε άλλη θρησκεία. Για λεπτομερή καθοδήγηση, βλ. [ενότητα 4.1.4 «Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία»](#).

(α) Επίσημα έγγραφα

Παραδείγματα επίσημων εγγράφων είναι:

- πιστοποιητικά ιδιότητας μέλους που έχουν εκδοθεί από σχετικές οργανώσεις όπως ομάδες άθεων.
- έγγραφα που έχουν εκδοθεί από θρησκευτικά ιδρύματα, όπως διατάγματα αφορισμού ή εντολές αποπομπής, όπου δηλώνεται ότι ο αιτών δεν ανήκει πλέον στην εν λόγω θρησκεία, ή επίσημο αίτημα από τον αιτούντα να διαγραφεί από το θρησκευτικό ίδρυμα.
- κλητεύσεις, κλήσεις σε ανάκριση από τις (θρησκευτικές) αρχές πιθανώς συνδεόμενες με τη μεταστροφή του αιτούντα σε μη θρησκευτικές πεποιθήσεις.

(β) Ανεπίσημα έγγραφα

Όταν ο αιτών επιδίδεται σε κοινωνικό ακτιβισμό για να προωθήσει ή να υπερασπιστεί το νέο του σύστημα πεποιθήσεων στο πλαίσιο σχετικών οργανώσεων, μπορεί να υποβάλει τα ακόλουθα έγγραφα:

- φωτογραφίες του αιτούντα κατά τη συμμετοχή του σε δραστηριότητες (π.χ. δημόσιες διαμαρτυρίες).
- μαρτυρίες από το προσωπικό και/ή άλλα μέλη των σχετικών οργανώσεων.

(γ) Έγγραφα από διαδικτυακές πηγές

Οι ακόλουθες διαδικτυακές πηγές μπορεί επίσης να είναι συναφείς:

- περιεχόμενο που έχει δημιουργηθεί από τον αιτούντα (π.χ. άρθρα και αναρτήσεις σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης που έχει συντάξει ο αιτών).
- αποδεικτικά στοιχεία για τη δραστηριότητα του αιτούντα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης [περιεχόμενο που έχει κοινοποιήσει (αλλά δεν έχει συντάξει) ο αιτών, ομάδες και αναρτήσεις που έχει εγκρίνει ο αιτών, επικριτικά σχόλια, επικοινωνία με λογαριασμούς ομοϊδεατών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κ.λπ.].

Για λεπτομερή καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης των εγγράφων από διαδικτυακές πηγές κατά την προσωπική συνέντευξη, βλ. [ενότητα 4.1.4\(γ\) «Πηγές μέσω κοινωνικής δικτύωσης και διαδικτύου»](#).

4.2.5. Κίνδυνος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής

Για καθοδήγηση σχετικά με το πώς πρέπει να διερευνάται το θέμα του κινδύνου σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής για έναν αιτούντα που ισχυρίζεται ότι έχει εγκαταλείψει τη θρησκεία του, βλ. [ενότητα 4.1.5 «Κίνδυνος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής»](#).

4.2.6. Επί τόπου αιτήσεις

Για καθοδήγηση σχετικά με το πώς πρέπει να διερευνάται το θέμα των αιτήσεων ασύλου λόγω επιτόπου μεταστροφής ενός αιτούντα που ισχυρίζεται ότι έχει εγκαταλείψει τη θρησκεία του, βλ. [ενότητα 4.1.6 «Επί τόπου αιτήσεις»](#).

4.3. Θρησκευτικές μειονότητες

Οι θρησκευτικές μειονότητες είναι κοινότητες πιστών μιας θρησκείας διαφορετικής από την επικρατούσα θρησκεία σε μια δεδομένη χώρα ή περιφέρεια. Η επικρατούσα θρησκεία μπορεί να είναι αυτή που ακολουθεί η πλειονότητα της κοινωνίας στη χώρα καταγωγής συνολικά ή στην περιοχή καταγωγής του αιτούντα. Ωστόσο, μπορεί να είναι επίσης η θρησκεία στην οποία πιστεύουν οι ομάδες που έχουν την κυριαρχία στις σχετικές δομές εξουσίας, παρότι ενδεχομένως δεν εκπροσωπούν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Συνεπώς, ο όρος «θρησκευτικές μειονότητες» δεν πρέπει να εκλαμβάνεται κατ' ανάγκη με τη δημογραφική έννοια. Μπορεί επίσης να προσδιορίζει μια θρησκευτική ομάδα η οποία είναι υποταγμένη σε μια άλλη, υπερισχύουσα θρησκευτική ομάδα.

Για τον σκοπό της παρούσας ενότητας, ως μέλη θρησκευτικών μειονοτήτων νοούνται τα άτομα που έχουν ανατραφεί με τη συγκεκριμένη πίστη. Για τους αιτούντες που έχουν μεταστραφεί σε μειονοτική θρησκεία της χώρας καταγωγής τους, βλ. [ενότητα 4.1 «Μεταστροφή σε άλλη θρησκεία»](#).

Ανάλογα με τη χώρα καταγωγής, οι θρησκευτικές μειονότητες ενδέχεται να αποτελούν στόχο διακρίσεων και διώξεων. Μπορεί να μην προστατεύονται από το κράτος, ή η θρησκεία τους να απαγορεύεται εντελώς. Στο πλαίσιο των αιτήσεων ασύλου, τα μέλη θρησκευτικών μειονοτήτων μπορεί να ισχυριστούν ότι έχουν διωχθεί από κρατικές αρχές και/ή μη κρατικούς φορείς (π.χ. γείτονες, μέλη της θρησκευτικής πλειονότητας ή άλλους ιδιώτες).

Στις επόμενες ενότητες, θα λάβετε καθοδήγηση για το πώς πρέπει να διερευνάτε τα εξής θέματα:

- Μέλος θρησκευτικής μειονότητας ([ενότητα 4.3.1](#)).
- Κίνδυνος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής ([ενότητα 4.3.2](#)).

4.3.1. Μέλος θρησκευτικής μειονότητας

Η αξιολόγηση του εάν ένα πρόσωπο ανήκει σε θρησκευτική μειονότητα είναι καίριας σημασίας για την αξιολόγηση των αιτήσεων αιτούντων που ισχυρίζονται ότι είναι μέλη μιας τέτοιας μειονοτικής θρησκευτικής ομάδας. Θα πρέπει να διερευνώνται τόσο οι δηλώσεις του αιτούντα σχετικά με το θρήσκευμά του όσο και οποιαδήποτε αποδεικτικά στοιχεία έχει υποβάλει.

(α) Γνώση της θρησκείας

Κατά τη διερεύνηση των γνώσεων του αιτούντα για τη θρησκεία του, να θυμάστε ότι οι γνώσεις δεν περιλαμβάνουν μόνο τις θεωρητικές γνώσεις για το δόγμα, αλλά και τις πρακτικές γνώσεις. Είναι σκόπιμο να λαμβάνετε υπόψη πώς ζει και πώς βιώνει ο αιτών τη θρησκεία του, ως πίστη σε ένα δόγμα, ως μέρος της ταυτότητάς του και ως τρόπο ζωής του. Βλ. επίσης [ενότητα 2.3.1 «Διερεύνηση θρησκεύματος»](#).

- Η τοπική κοινότητα του αιτούντα

Για τους αιτούντες που ανήκουν σε θρησκευτικές μειονότητες, η πτυχή της θρησκείας ως «ταυτότητα» (δηλαδή η ένταξη σε μια κοινότητα) συχνά διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αντίληψη του αιτούντα για το θρήσκευμά του, οπότε θα πρέπει να διερευνάται ενδελεχώς.

Εάν ο αιτών δηλώσει ότι παρευρισκόταν τακτικά σε οργανωμένες συνάξεις (ενορίες, ναούς, τεμένη, κ.λπ.), ζητήστε του να σας μιλήσει για την τοπική θρησκευτική κοινότητα. Ο αιτών μπορεί να κληθεί να μοιραστεί πληροφορίες για το μέγεθος και τον χαρακτήρα της τοπικής κοινότητας, για παράδειγμα εάν αυτή περιλάμβανε διάφορες θρησκευτικές υποομάδες ή διάφορες εθνικότητες. Μπορείτε επίσης να τον ρωτήσετε από ποιες περιοχές έρχονταν οι πιστοί (π.χ. ποια γειτονικά χωριά, κωμοπόλεις) και/ή σε ποιες περιστάσεις (π.χ. η τακτική λειτουργία μπορεί να τελούνταν σε εκκλησία της πόλης, αλλά τα γειτονικά χωριά να οργανώνουν ορισμένες θρησκευτικές εορτές).

Θα πρέπει επίσης να ζητήσετε από τον αιτούντα να περιγράψει πώς ήταν οργανωμένη η κοινότητά του, ειδικότερα εάν υπήρχε ένας ή περισσότεροι υπεύθυνοι για την κοινότητα, ποιος ήταν ο ρόλος τους και πώς κατανέμονταν οι αρμοδιότητες. Θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο να μάθετε πώς εκτελούνταν οι καθημερινές δραστηριότητες σε αυτήν τη θρησκευτική κοινότητα (π.χ. πώς λάμβαναν τις αποφάσεις και πώς κατέληγαν σε συμφωνία) εάν η συμμετοχή του αιτούντα στην κοινότητα ήταν τέτοια ώστε θα αναμενόταν να γνωρίζει αυτές τις πληροφορίες.

Ζητήστε να μάθετε τι είδους θρησκευτικές δραστηριότητες οργανώνονταν στο πλαίσιο της σύναξης, και ζητήστε από τον αιτούντα να περιγράψει, όσο το δυνατόν λεπτομερέστερα, πότε, πού και πώς εκτελούνταν αυτές οι δραστηριότητες.

Έστω και αν ο αιτών ισχυρίζεται ότι δεν παρευρισκόταν τακτικά σε κάποιο χώρο λατρείας ή σύναξη ή άλλους χώρους συνάθροισης, ίσως να είναι σκόπιμο να του ζητήσετε να αναφέρει τα ονόματα σημαντικών χώρων λατρείας και να εξηγήσει, σε γενικές γραμμές, πώς ήταν οργανωμένοι αυτοί οι χώροι και τι είδους θρησκευτικές δραστηριότητες φιλοξενούσαν.

- Σχέσεις μεταξύ των μελών της κοινότητας

Τα μέλη των θρησκευτικών μειονοτήτων είναι πιθανό να μοιράζονται ένα ισχυρό αίσθημα αλληλεγγύης που τα ωθεί να κοινωνικοποιούνται και να συγκεντρώνονται και εκτός του καθαρά θρησκευτικού πλαισίου. Οι θρησκευτικές κοινότητες ενδέχεται επίσης να αλληλεπιδρούν και να οργανώνονται και σε άλλους μη θρησκευτικούς τομείς.

Παραδείγματος χάριν, μπορεί να λειτουργούν τα δικά τους σχολεία ή νοσοκομεία.

Διερευνήστε τι γνωρίζει ο αιτών σχετικά με το πώς αλληλεπιδρούν τα μέλη της κοινότητάς του εκτός των χώρων λατρείας ή των θρησκευτικών δραστηριοτήτων, για παράδειγμα στο πλαίσιο άλλων οργανώσεων ή εκδηλώσεων της κοινότητας σε τομείς όπως η εκπαίδευση των παιδιών, η υγειονομική περίθαλψη, οι επιχειρήσεις, ο αθλητισμός ή η φιλανθρωπία.

- Σχέσεις με άλλες κοινότητες και θρησκείες

Μπορείτε να ρωτήσετε τι γνωρίζει ο αιτών για τις σχέσεις της τοπικής θρησκευτικής του κοινότητας με την υπόλοιπη κοινωνία, μεταξύ άλλων με τις άλλες θρησκευτικές ή εθνοτικές ομάδες και με τις κρατικές αρχές. Ο αιτών μπορεί να σας μιλήσει για τη φήμη που έχει η κοινότητά του, ιδίως στην περιοχή όπου ζούσε. Μπορείτε να ζητήσετε από τον αιτούντα να σας μιλήσει για τη συνύπαρξη των διαφόρων κοινοτήτων στην τοπική περιοχή και στη χώρα γενικότερα, καθώς και αν υπήρχε αλληλεπίδραση μεταξύ των θρησκευτικών ηγετών. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να υπήρχαν σχέσεις με άλλες θρησκευτικές ομάδες ή και τακτικές συναντήσεις με άλλους θρησκευτικούς ηγέτες. Μπορείτε επίσης να ρωτήσετε για τυχόν εντάσεις ή προβλήματα μεταξύ της κοινότητας του αιτούντα και άλλων τμημάτων της κοινωνίας ή κρατικών φορέων. Ζητήστε από τον αιτούντα να δώσει συγκεκριμένα παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων, και να αναφέρει πώς αντιμετωπίστηκαν.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με το θρήσκευμα για τις θρησκευτικές μειονότητες

Η θρησκεία του αιτούντα ως πίστη

- Η θρησκευτική πίστη της οποίας είναι οπαδός ο αιτών, οι πεποιθήσεις του και τι σημαίνουν για αυτόν.
- Οι θεωρητικές γνώσεις του αιτούντα σχετικά με τη θρησκεία του (θρησκευτικό δόγμα, συμπεριλαμβανομένων θρησκευτικών κανόνων και θεσμικής οργάνωσης).

Να θυμάστε ότι, ακριβώς όπως ο μέσος άνθρωπος στη χώρα σας πιθανόν να μην μπορεί να απαντήσει σε περίπλοκες θεωρητικές ερωτήσεις σχετικά με τη θρησκεία του, δεν θα πρέπει να αναμένετε βαθύτερες γνώσεις από τον αιτούντα απλώς επειδή ανήκει σε θρησκευτική μειονότητα της χώρας καταγωγής του. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, ωστόσο, θα πρέπει να ρωτήσετε τους λόγους της έλλειψης γνώσεων του αιτούντα για το θρησκευτικό του δόγμα (για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους παράγοντες που εξηγούν τις αποκλίσεις στις γνώσεις, βλ. [ενότητα 2.3.1 «Διερεύνηση θρησκεύματος»](#)).

Η θρησκεία του αιτούντα ως τρόπος ζωής

- Η άσκηση της θρησκείας από τον αιτούντα
- Οι πρακτικές γνώσεις του αιτούντα για τη θρησκεία του (θρησκευτικές εορτές, έθιμα, τελετές, η σύναξη του αιτούντα).
- Η θρησκευτική εκπαίδευση που έχει λάβει ο αιτών (σχολείο, εξωσχολικές δραστηριότητες, προσωπική πρωτοβουλία, κ.λπ.).

Αν προκύπτει ότι δεν παρέχονταν θρησκευτικά μαθήματα στη θρησκευτική μειονότητα του αιτούντα, πρέπει να ρωτήσετε τον αιτούντα εάν ήταν υποχρεωμένος να παρακολουθεί θρησκευτικά μαθήματα άλλης θρησκείας και πώς ένιωθε για αυτό.

Η θρησκεία του αιτούντα ως ταυτότητα

- Η σχέση της οικογένειάς του με τη θρησκεία, για παράδειγμα εάν υπήρχαν διαφορές μεταξύ των μελών της οικογένειας όσον αφορά τη θρησκευτική πρακτική ή πίστη, ή εάν ο ρόλος της θρησκείας στην οικογένειά τους εξελίχθηκε με την πάροδο του χρόνου.
- Τα σημαντικά πρόσωπα στη θρησκευτική ανατροφή του αιτούντα, για παράδειγμα εάν και ποιοι τον ενθάρρυναν ή τον προέτρεπαν να τελεί ορισμένες τελετουργίες.
- Η τοπική θρησκευτική κοινότητα του αιτούντα στη χώρα καταγωγής του (μέγεθος, σύνθεση, περιοχές προέλευσης), συμπεριλαμβανομένων των προσώπων που κατείχαν ηγετικούς ρόλους, της κατανομής αρμοδιοτήτων, της οργάνωσης των δραστηριοτήτων της κοινότητας.
- Οι επαφές του αιτούντα με μέλη της θρησκευτικής κοινότητας στη χώρα ασύλου, για παράδειγμα πώς ήρθε σε επαφή μαζί τους και, εάν δεν έχει επαφές, για ποιον λόγο.

(β) Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία

Έγγραφα που έχουν εκδοθεί στη χώρα καταγωγής

Σε ορισμένες χώρες καταγωγής, τα (παλαιότερα) έγγραφα ταυτότητας όπως διαβατήρια και δελτία ταυτότητας δηλώνουν το θρήσκευμα του κατόχου, εφόσον η εν λόγω θρησκευτική ομάδα αναγνωρίζεται επίσημα από το κράτος. Σε χώρες όπου το θρήσκευμα αναγράφεται στα έγγραφα ταυτότητας, ένα άτομο που ανήκει σε μη αναγνωρισμένη θρησκευτική μειονότητα είναι πιθανό να μην μπορεί να καταγράψει την πίστη του στο δελτίο ταυτότητάς του. Ως αποτέλεσμα, τα άτομα που βρίσκονται σε αυτήν την κατάσταση ενδέχεται να μην μπορούν να εκδώσουν ταυτότητα και άλλα έγγραφα οικογενειακής κατάστασης. Επιπλέον, τα μέλη μη αναγνωρισμένων θρησκευτικών μειονοτήτων μπορεί να καταχωρίζονται εσφαλμένα ως μέλη της επικρατούσας θρησκευτικής ομάδας στα έγγραφα ταυτότητάς τους. Εάν ένας αιτών υποβάλει έγγραφο που αναγράφει εικαζόμενο ψευδές θρήσκευμα, το θρήσκευμά του πρέπει να διερευνηθεί όσο το δυνατόν διεξοδικότερα.

Σε χώρες όπου η θρησκεία δεν αναφέρεται στα δελτία ταυτότητας, το όνομα και το επώνυμο που αναγράφονται σε αυτά τα έγγραφα ενδέχεται, παρ' όλα αυτά, να υποδεικνύουν ένα ορισμένο θρήσκευμα. Παραδείγματος χάριν, σε κάποιες ισλαμικές χώρες, τα επώνυμα Masih (μεσσίας) ή Khoury (ιερέας) συνήθως, αλλά όχι πάντα, τα φέρουν χριστιανοί. Ορισμένες φορές, ο τόπος έκδοσης των εγγράφων ταυτότητας, ή ο τόπος κατοικίας ή γέννησης του αιτούντα μπορεί να υποδεικνύει κάποιο θρήσκευμα (π.χ. αν ο αιτών διέμενε σε περιοχή κατοικούμενη αποκλειστικά από μια ορισμένη θρησκευτική ομάδα). Εάν έχει εξακριβωθεί ότι τα έγγραφα ταυτότητας του αιτούντα είναι γνήσια, και αυτά αναφέρουν είτε συγκεκριμένο θρήσκευμα είτε άλλες ενδείξεις του θρησκεύματος (ονόματα, τόπους, κ.λπ.) η συνάφεια των οποίων επιβεβαιώνεται από τις ΠΧΚ, η διερεύνηση του θρησκεύματος θα πρέπει να είναι λιγότερο ενδελεχής.

Επιπλέον, για τους αιτούντες που προέρχονται από χώρες όπου τις υποθέσεις της προσωπικής κατάστασης διαχειρίζονται θρησκευτικά ιδρύματα, έγγραφα όπως πιστοποιητικά γάμου και γέννησης μπορούν επίσης να δείχνουν το θρήσκευμα. Μπορούν επίσης να υποβληθούν έγγραφα που βεβαιώνουν τις θρησκευτικές δραστηριότητες του αιτούντα (π.χ. πιστοποιητικά βάπτισης, θρησκευτικής εκπαίδευσης) ή την παρουσία σε ιδρύματα ή δραστηριότητες που σχετίζονται με άλλον τρόπο με τις θρησκευτική του κοινότητα (αθλητικά σωματεία, φιλανθρωπικές οργανώσεις, κ.λπ.).

Έγγραφα που έχουν εκδοθεί στη χώρα ασύλου

Οι αιτούντες μπορούν να υποβάλουν έγγραφα που έχουν εκδοθεί από τη θρησκευτική τους κοινότητα στη χώρα ασύλου τα οποία βεβαιώνουν ότι είναι μέλη της θρησκευτικής κοινότητας, προκειμένου να αποδείξουν ότι ανήκουν σε θρησκευτική μειονότητα.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία για τις θρησκευτικές μειονότητες

- Το περιεχόμενο του υποβαλλόμενου εγγράφου.
- Ο τρόπος με τον οποίο απέκτησε ο αιτών το έγγραφο (διαδικασία αίτησης ή παράτυπες μέθοδοι, οντότητες που συμμετείχαν στην έκδοσή του, χρόνος μεταξύ αίτησης και έκδοσης, εάν ο αιτών το ζήτησε ή του δόθηκε χωρίς να το ζητήσει, κ.λπ.).
- Ο εκδότης του εγγράφου (ο ρόλος του και η σχέση του αιτούντα μαζί του).

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τα έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία για τις θρησκευτικές μειονότητες

- Η σκοπούμενη και η πραγματική χρήση του εγγράφου από τον αιτούντα στη χώρα καταγωγής.
- Ο σκοπός της υποβολής του εγγράφου, για παράδειγμα γιατί ο αιτών κρίνει απαραίτητο να υποβάλει το έγγραφο.
- Εάν ο αιτών δεν υποβάλει κανένα έγγραφο αποδεικτικό στοιχείο, παρότι από τις ΠΧΚ και την προσωπική του αφήγηση προκύπτει ότι θα αναμενόταν να υποβάλει, διερευνήστε τους (πιθανώς βάσιμους) λόγους της έλλειψης εγγράφων.
- Εάν ο αιτών ισχυριστεί ότι έχουν αρνηθεί να του εκδώσουν έγγραφα προσωπικής κατάστασης λόγω του θρησκειότητός του, διερευνήστε τις αρνητικές συνέπειες που είχε αυτό για την καθημερινή ζωή του, και πώς προσπάθησε να τις παρακάμψει.

4.3.2. Κίνδυνος σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής

Τα ακόλουθα παραδείγματα έχουν ως σκοπό να καταδείξουν πώς πρέπει να διερευνώνται ορισμένοι πιθανοί τρόποι δίωξης των θρησκευτικών μειονοτήτων στις χώρες καταγωγής τους. Έχετε υπόψη ότι δεν χρειάζεται να διερευνάτε όλα τα θέματα που αναφέρονται κατωτέρω διότι **δεν έχουν όλα εφαρμογή σε όλες τις υποθέσεις**.

Οι διακρίσεις και διώξεις κατά θρησκευτικών μειονοτήτων μπορούν να λάβουν πολλαπλές μορφές. Μπορεί να είναι ιδιαίτερα ευθείες, ορατές και επιβαλλόμενες μέσω νόμων, ή μπορεί να είναι πιο συγκαλυμμένες και μακρόχρονης διάρκειας. Σε ορισμένες χώρες, οι θρησκευτικές μειονότητες προστατεύονται από τον νόμο υπό την προϋπόθεση ότι είναι επίσημα καταγεγραμμένες. Με βάση αυτούς τους νόμους, το κράτος μπορεί να αποφασίσει ποιες θρησκευτικές κοινότητες επιτρέπονται και προστατεύονται, και ποιες απαγορεύονται. Κατά συνέπεια, οι θρησκευτικές κοινότητες που συνεργάζονται με το κράτος και υπακούν στις εντολές του θα προστατεύονται και θα έχουν το δικαίωμα να οργανώνουν ελεγχόμενες θρησκευτικές δραστηριότητες. Εάν ο αιτών είναι μέλος θρησκευτικής μειονότητας που αρνείται να καταγραφεί, η κοινότητα θα θεωρείται απαγορευμένη, γεγονός που, με τη σειρά του, μπορεί να αυξάνει τον κίνδυνο δίωξης.

Σε άλλες χώρες, ορισμένες θρησκευτικές ομάδες δεν είναι επισήμως απαγορευμένες, αλλά είναι εμφανώς υπό την παρακολούθηση του κράτους με αποκλειστικό σκοπό τον εκφοβισμό. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το κράτος εφαρμόζει ελέγχους εισόδου στους θρησκευτικούς χώρους με σκοπό να περιορίσει τη συμμετοχή στις θρησκευτικές συναθροίσεις των μελών της θρησκευτικής μειονότητας και να αποτρέψει τη συμμετοχή πολιτών που ασκούν την κρατική θρησκεία.

Ορισμένες χώρες έχουν νόμους κατά της προσβολής της κρατικής θρησκείας, γενικώς ή μερικώς, διευκολύνοντας τους διώκτες να κατηγορούν τα μέλη των θρησκευτικών μειονοτήτων για βλασφημία. Οι διακρίσεις κατά των θρησκευτικών μειονοτήτων δεν περιορίζονται, ωστόσο, στον θρησκευτικό τομέα· επεκτείνονται επίσης σε άλλους τομείς της ζωής όπως η εργασία, η υγεία, η εκπαίδευση, κ.λπ., όπου μπορούν να παραχθούν πιθανώς λιγότερο ορατές, αλλά περισσότερο διαρκείς ή συστηματικές μορφές διάκρισης. Μόνο εξετάζοντας τη συνολική εικόνα των διακρίσεων μπορούν οι χειριστές υποθέσεων να καθορίσουν εάν αυτές συνιστούν δίωξη.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σε σχέση με τον κίνδυνο σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής για τις θρησκευτικές μειονότητες

Κατηγορίες για βλασφημία

- Διερευνήστε τι γνωρίζει ο αιτών για τους νόμους κατά της προσβολής της κρατικής θρησκείας, και πώς ή σε ποιον βαθμό εφαρμόζονται.
- Εάν ο αιτών διώχθηκε βάσει αυτών των νόμων, δώστε του την ευκαιρία να εξηγήσει τι συνέβη, τι προκάλεσε τη δίωξη, ποιοι εμπλέκονταν στις κατηγορίες και ποια ήταν η φύση της σχέσης μεταξύ του αιτούντα και του διώκτη.

Καθεστώς των θρησκευτικών μειονοτήτων

- Το επίσημο καθεστώς της θρησκευτικής κοινότητας του αιτούντα στη χώρα καταγωγής.
- Εάν η μειονότητα έχει επίσημο καθεστώς, πώς αυτό αποκτήθηκε και εάν εξακολουθούν να ισχύουν περιορισμοί.
- Εάν η μειονότητα δεν έχει επίσημο καθεστώς, ποιοι είναι οι λόγοι για αυτό και ποιος ο αντίκτυπος της έλλειψης καθεστώτος.

Μέτρα εκφοβισμού

- Οι εμπειρίες του αιτούντα όσον αφορά τυχόν παρακολούθηση ή εκφοβισμό από τις κρατικές αρχές.
- Οι περιορισμοί που συνεπάγονταν αυτά τα μέτρα για τη ζωή του αιτούντα, και πώς αισθανόταν για αυτό.

Έλεγχος θρησκευτικών χώρων

- Η επίπτωση που είχαν στον αιτούντα οι περιορισμοί της εισόδου σε θρησκευτικούς χώρους όπου συναθροίζονται τα μέλη της θρησκευτικής μειονότητας, και τα τυχόν ειδικά προβλήματα που μπορεί αυτό να είχε προκαλέσει (π.χ. προσπάθειες παράκαμψης αυτών των περιορισμών).
- Τα συναισθήματα του αιτούντα για αυτούς τους περιορισμούς και ο αντίκτυπος που είχαν οι περιορισμοί στην κοινότητα.

Σώρευση μέτρων που εισάγουν διακρίσεις

- Στα παραδείγματα πιθανών διακρίσεων περιλαμβάνονται τα εξής: ο αιτών επιτρεπόταν να εργαστεί μόνο σε χαμηλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας· περιοριζόταν στη βασική σχολική φοίτηση χωρίς πρόσβαση στην ανώτερη εκπαίδευση· εξαναγκαζόταν να ζει σε γκέτο· είχε δικαίωμα μόνο σε βασική υγειονομική περίθαλψη, όπου δεν περιλαμβάνονταν ορισμένες επιλογές ιατρικής περίθαλψης· αποκλειόταν από κληρονομίες, αλλά κατέβαλλε υψηλότερους φόρους σε σχέση με άλλους· δεν μπορούσε να αποκτήσει έγγραφα προσωπικής κατάστασης· δεχόταν προσφορές από την κυβέρνηση ότι, εάν εγκατέλειπε το θρήσκευμά του και μεταστρεφόταν στην κρατική θρησκεία, όλοι οι προαναφερθέντες περιορισμοί θα έληγαν.

Εάν ο αιτών αναφέρει αρκετά μέτρα που εισάγουν διακρίσεις, πρέπει να διερευνήσετε διεξοδικά **κάθε** επιμέρους πράξη και τη σοβαρότητά της, και τελικά να εξετάσετε τη συνολική εικόνα των διακρίσεων προκειμένου να συμπεράνετε εάν μπορεί να τεκμηριωθεί δίωξη.

4.4. Αντιρρησίες συνείδησης στη στρατιωτική θητεία για λόγους θρησκείας

Η παρούσα ενότητα εξετάζει τις αιτήσεις για διεθνή προστασία που βασίζονται σε άρνηση εκπλήρωσης στρατιωτικών υποχρεώσεων στη χώρα καταγωγής λόγω αντίρρησης

συνείδησης για λόγους θρησκείας ⁽⁷⁷⁾. Αντίρρηση συνείδησης προς τη στρατιωτική θητεία είναι η άρνηση εκτέλεσης στρατιωτικής θητείας εξαιτίας «αρχών και λόγων συνείδησης, συμπεριλαμβανομένων βαθιών πεποιθήσεων που πηγάζουν από θρησκευτικά, ηθικά, δεοντολογικά, ανθρωπιστικά ή παρόμοια κίνητρα» ⁽⁷⁸⁾. Το δικαίωμα της αντίρρησης συνείδησης αναγνωρίζεται από διάφορες διεθνείς πράξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ ⁽⁷⁹⁾.

Ο προσδιορισμός κάποιου ως αντιρρησία συνείδησης θα εξαρτηθεί από το εάν η άρνηση εκτέλεσης στρατιωτικής θητείας οφείλεται σε «σοβαρή και ανυπέρβλητη σύγκρουση μεταξύ της υποχρέωσης ενός προσώπου να υπηρετήσει στον στρατό και της συνείδησής του ή των βαθιών και γνήσιων θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεών του» ⁽⁸⁰⁾.

Ένας αντιρρησίας συνείδησης μπορεί να αρνηθεί γενικά να υπηρετήσει στον στρατό λόγω της θρησκείας του, για παράδειγμα επειδή η θρησκεία του απαγορεύει να φέρει όπλα ή να χαιρετίζει τη σημαία (απόλυτοι αντιρρησίες συνείδησης). Στους αντιρρησίες συνείδησης για θρησκευτικούς λόγους περιλαμβάνονται επίσης όσοι αρνούνται να υπηρετήσουν σε συγκεκριμένη στρατιωτική δράση, για παράδειγμα όταν κάποιο μέλος θρησκευτικής μειονότητας αρνηθεί να συμμετάσχει σε στρατιωτικές επιχειρήσεις που στοχεύουν μέλη του δικού του θρησκευματος (εν μέρει αντιρρησίες συνείδησης).

Σχετική ορολογία

- **Στρατιωτική θητεία:** θητεία ή πράξεις που εκτελούνται στην υπηρεσία των ενόπλων δυνάμεων ενός κράτους. Μπορεί να εκτελεστεί σε καιρό ειρήνης ή κατά τη διάρκεια ένοπλης σύγκρουσης. Μπορεί να εκτελεστεί μετά από εθελοντική κατάταξη στον στρατό ή κατόπιν υποχρεωτικής στρατολόγησης. Οι μη κρατικοί φορείς δεν μπορούν να επιβάλουν στρατολόγηση.
- **Εναλλακτική θητεία:** θητεία που εκτελείται από αντιρρησίες συνείδησης ως υποκατάστατο της στρατολόγησης στις ένοπλες δυνάμεις του κράτους. Η εναλλακτική θητεία μπορεί να λάβει τη μορφή κοινωνικής εργασίας εκτός των ενόπλων δυνάμεων (π.χ. σε δημόσια υγειονομική δομή, εθελοντική εργασία για φιλανθρωπικό ίδρυμα) ή κάποιου μη μάχικου ρόλου εντός του στρατού (π.χ. θέση ως μάγειρας ή υπάλληλος γραφείου).
- **Ανυποταξία:** όταν ένας πολίτης δεν εγγράφεται ή δεν συμμορφώνεται με κλήση σε κατάταξη για την εκπλήρωση υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας.
- **Λιποταξία:** όταν ένας στρατιώτης που υπηρετεί στις ένοπλες δυνάμεις εγκαταλείπει τη στρατιωτική θέση ή το καθήκον του χωρίς άδεια, ή προβάλλει αντίσταση στην κλήση για εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων.

⁽⁷⁷⁾ Επισημαίνεται ότι «ο λόγος της θρησκείας μπορεί επίσης να είναι συναφής σε υποθέσεις που αφορούν τη στρατιωτική θητεία πέραν των καταστάσεων αντίρρησης συνείδησης», UNHCR, *Guidelines on International Protection No 10: Claims to refugee status related to military service within the context of Article 1A (2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, (Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 10: Αιτήσεις για χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα σχετιζόμενες με στρατιωτική θητεία στο πλαίσιο του άρθρου 1Α (2) της Σύμβασης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων), 12 Νοεμβρίου 2014, παράγραφος 50.

⁽⁷⁸⁾ Βλ. Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, 1998, «*Conscientious objection to military service*», ό.π. υποσημείωση 24, E/CN.4/RES/1998/77, 22 Απριλίου 1998 (<http://www.refworld.org/docid/3b00f0be10.html>).

⁽⁷⁹⁾ Άρθρο 10 παράγραφος 2 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ: «Το δικαίωμα αντίρρησης συνείδησεως αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκσή του.»

⁽⁸⁰⁾ ΕΔΔΑ, απόφαση της 7ης Ιουλίου 2011, *Bayatyan κατά Αρμενίας*, αριθ. 23459/03, ECLI:CE:ECHR:2011:0707JUD002345903, σκέψη 110. Αυτή η απόφαση του ΕΔΔΑ αποτελεί ορόσημο, καθώς καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία μπορεί να συνεπάγεται παραβίαση της ελευθερίας σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.

4.4.1. Νομιμότητα της στρατιωτικής θητείας

Τα κράτη έχουν δικαίωμα αυτοάμυνας και συνεπώς δικαιούνται να απαιτούν από τους πολίτες να εκτελούν στρατιωτική θητεία. Σύμφωνα με την UNHCR, η διαδικασία στράτευσης και η στρατιωτική θητεία, για να είναι δικαιολογημένες, πρέπει να έχουν νομική βάση, να εφαρμόζονται με μη αυθαίρετο τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις, και να βασίζονται σε στρατιωτικές ανάγκες και σχέδια. Επιπλέον, πρέπει να είναι δυνατή η αμφισβήτηση της στρατολόγησης σε δικαστήριο ⁽⁸¹⁾. Τα κράτη έχουν επίσης την κυριαρχική εξουσία να τιμωρούν τα άτομα που, χωρίς βάσιμους λόγους, λιποτακτούν ή αποφεύγουν τη στρατιωτική θητεία. Οποιαδήποτε ποινή θα πρέπει να είναι μη μεροληπτική, αναλογική και προβλεπόμενη από τον νόμο, και να μπορεί να αμφισβητηθεί σε δικαστήριο.

(α) Δίωξη ή σοβαρή βλάβη στο πλαίσιο της στρατιωτικής θητείας

Ανεξαρτήτως του λόγου, πράξεις δίωξης ή σοβαρές βλάβες στο πλαίσιο της στρατιωτικής θητείας μπορούν να ανακύψουν σε διάφορες καταστάσεις.

- Ο τρόπος εφαρμογής της στρατιωτικής θητείας από το κράτος ενδέχεται, αφ' εαυτού, να επιφέρει απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση. Αυτό μπορεί να ισχύει, για παράδειγμα, στην περίπτωση της ιδιαίτερα σκληρής μύησης ή των καψονιών που επιβάλλονται στους νεοσύλλεκτους από τις στρατιωτικές δομές, ή με την ανοχή αυτών των δομών.
- Η ποινή για την άρνηση εκτέλεσης στρατιωτικής θητείας μπορεί να είναι δυσανάλογη, να συνιστά απειλή για τη ζωή και σοβαρή κακομεταχείριση, ή να επιβάλλεται κατά τρόπο που εισάγει διακρίσεις.
- Η ποινική δίωξη ή επιβολή ποινής για την άρνηση εκπλήρωσης στρατιωτικής θητείας σε σύρραξη, εάν η εκπλήρωση της στρατιωτικής θητείας θα συμπεριλάμβανε εγκλήματα ή πράξεις που εμπίπτουν στους λόγους εξαιρέσεως εκλαμβάνεται επίσης ως πράξη δίωξης ⁽⁸²⁾.
- Η υποχρέωση κάποιου να υπηρετήσει στον στρατό ενάντια στις βαθιές πεποιθήσεις του μπορεί, αφ' εαυτής, να εκληφθεί ως δίωξη εάν προκαλεί έντονη ψυχική οδύνη, οπότε συνιστά απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση. Όπως επισημαίνεται ανωτέρω, αυτές οι αντιρρήσεις μπορεί να αφορούν γενικά τη στρατιωτική θητεία (απόλυτη αντίρρηση συνείδησης) ή μόνο μια συγκεκριμένη στρατιωτική επέμβαση (μερική αντίρρηση συνείδησης).

(β) Καθεστώς αντίρρησης συνείδησης

Παρότι το δικαίωμα της αντίρρησης συνείδησης αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες δικαίωμα, υπάρχουν ακόμα πολλές χώρες όπου η στρατιωτική θητεία είναι υποχρεωτική και δεν υπάρχει δυνατότητα χορήγησης καθεστώτος αντίρρησης συνείδησης. Σε αυτές τις χώρες, η άρνηση στράτευσης θεωρείται γενικά σοβαρή αξιόποινη πράξη, ανεξαρτήτως του λόγου της

⁽⁸¹⁾ UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 10*, 2014, ό.π. υποσημείωση 78, σ. 2. Βλ. επίσης UNHCR, *Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων*, 2019, ό.π. υποσημείωση 12, παράγραφος 171, «Δεν συνιστά κάθε πεποίθηση, ανεξάρτητα από τη γνησιότητά της, επαρκή λόγο για να ζητηθεί η αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα ύστερα από λιποταξία ή ανυποταξία. Δεν είναι αρκετό για κάποιο πρόσωπο να διαφωνεί με την κυβέρνηση του όσον αφορά την πολιτική αιτιολόγηση μιας συγκεκριμένης στρατιωτικής δράσης. Όπου ωστόσο ο τύπος της στρατιωτικής δράσης, με την οποία κάποιος δεν επιθυμεί να συνδεθεί, καταδικάζεται από τη διεθνή κοινότητα ως ενέργεια αντίθετη προς βασικούς κανόνες της ανθρωπίνης συμπεριφοράς, η τιμωρία για λιποταξία ή ανυποταξία μπορεί –ενόψει των άλλων στοιχείων του ορισμού– να θεωρηθεί καθεαυτή ως δίωξη.»

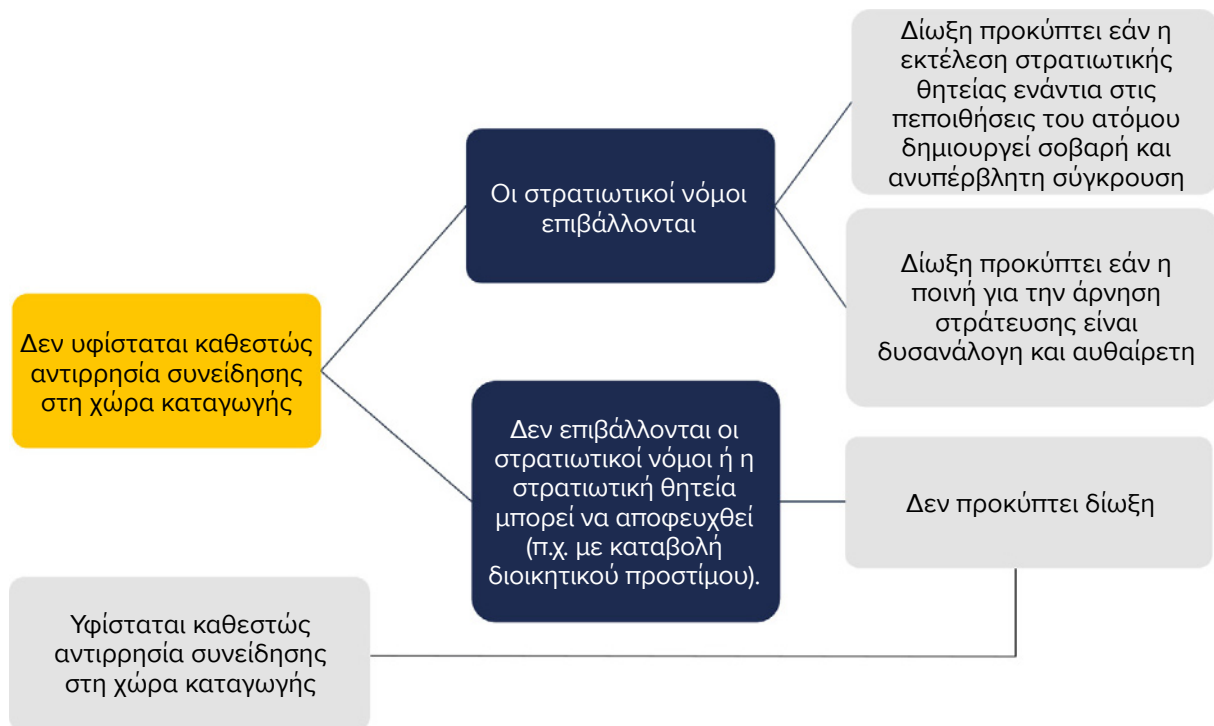
⁽⁸²⁾ Άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο ε) της ΟΔΑ (αναδιατύπωση). Βλ. επίσης ΔΕΕ, απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2015, *Shepherd κατά Bundesrepublik Deutschland*, C-472/13, ECLI:EU:C:2015:117. Σύνοψη διαθέσιμη στη [βάση δεδομένων νομολογίας του ΕΥΔΑ](#).

άρνησης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, σε αυτές τις χώρες, η επιβολή ποινής για την άρνηση στρατεύσης συνήθως δεν απαλλάσσει το άτομο από την υποχρέωση εκπλήρωσης της στρατιωτικής του θητείας μετά την εκτέλεση της ποινής.

Στις καταστάσεις όπου το κράτος παρέχει στους αντιρρησίες συνείδησης απαλλαγή από τη στρατιωτική θητεία ή εναλλακτική θητεία ⁽⁸³⁾, ή όπου οι νόμοι για τη στρατιωτική θητεία δεν επιβάλλονται στην πράξη ή η στρατιωτική θητεία μπορεί να αποφευχθεί με την καταβολή διοικητικού προστίμου ⁽⁸⁴⁾ δεν προκύπτει δίωξη.

Διάγραμμα 9. Η δίωξη ως αποτέλεσμα αντίρρησης συνείδησης

(γ) Συσχετισμός με τον λόγο της θρησκείας

Η άρνηση εκπλήρωσης στρατιωτικής θητείας συχνά οφείλεται σε θρησκευτικά κίνητρα ή πολιτικές απόψεις, ή μπορεί να συνδέεται με την ιδιότητα μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, τη φυλή ή την ιθαγένεια. Ωστόσο, οι λόγοι της άρνησης μπορεί να μην έχουν καμία σχέση με οποιονδήποτε από τους πέντε λόγους δίωξης και να οφείλονται, για παράδειγμα, μόνο στον φόβο για τους κινδύνους που μπορεί να συνεπάγεται η στρατιωτική θητεία. Από την άποψη των αρχών, ο λιποτάκτης ή ο ανυπότακτος, ανεξαρτήτως των πραγματικών κινήτρων του, μπορεί να θεωρηθεί ως πολιτικός αντίπαλος, δηλαδή κάποιος που αντιτίθεται στην κυβερνητική πολιτική ή αμφισβητεί τη νομιμότητά της.

⁽⁸³⁾ Ωστόσο, μπορεί να προκύψει δίωξη εάν η εναλλακτική θητεία που προσφέρεται είναι τιμωρητική ως προς τον χαρακτήρα ή την εφαρμογή. Βλ. UNHCR, *Guidelines on International Protection No 10*, 2014, ό.π. [υποσημείωση 77](#), παράγραφος 20.

⁽⁸⁴⁾ Σύμφωνα με την UNHCR, «τα υπερβολικά διοικητικά πρόστιμα που έχουν ως σκοπό να αποτρέψουν τους γνήσιους αντιρρησίες συνείδησης από το να επιλέξουν την εναλλακτική θητεία, ή τα οποία θεωρούνται τιμωρητικά, θεωρείται ότι εισάγουν διακρίσεις και είναι δυνατό σωρευτικά να πληρούν τα κριτήρια ώστε να εκληφθούν ως δίωξη». UNHCR, *Guidelines on International Protection No 10*, 2014, ό.π. [υποσημείωση 77](#)., σ. 5, υποσημείωση 48.

Στην απόφαση ΕΖ ⁽⁸⁵⁾, το ΔΕΕ έκρινε ότι, ακόμα και όταν υπάρχει δίωξη, όπως περιγράφεται στο άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο ε) της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιатύπωση), πρέπει να διαπιστωθεί συσχετισμός μεταξύ της πράξης δίωξης και ενός από τους πέντε λόγους δίωξης της Σύμβασης της Γενεύης.

Άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο ε) της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιатύπωση)

2. Οι πράξεις που μπορούν να χαρακτηρισθούν ως πράξεις δίωξης σύμφωνα με την παράγραφο 1 μπορούν μεταξύ άλλων να έχουν τη μορφή:

[...]

ε) ποινικής δίωξης ή επιβολής ποινής για την άρνηση εκπλήρωσης στρατιωτικής θητείας σε σύρραξη, εάν η εκπλήρωση της στρατιωτικής θητείας θα συμπεριλάμβανε εγκλήματα ή πράξεις που εμπίπτουν στους λόγους εξαίρεσης που προβλέπονται στο άρθρο 12 παράγραφος 2.

[...]

Το ΔΕΕ έκρινε ότι, παρότι πρέπει πάντα να τεκμηριώνεται σύνδεση με έναν από τους πέντε λόγους δίωξης, υπό τις περιστάσεις του άρθρου 9 παράγραφος 2 στοιχείο ε) της οδηγίας για την αναγνώριση (αναδιатύπωση), συντρέχει «ισχυρό τεκμήριο» ότι η άρνηση εκπλήρωσης της στρατιωτικής θητείας συνδέεται με έναν από τους πέντε λόγους της σύμβασης ⁽⁸⁶⁾. Σε αυτό το πλαίσιο, εναπόκειται στις εθνικές αρχές να εκτιμήσουν το ευλογοφανές του συσχετισμού μεταξύ των λόγων δίωξης και της ποινικής δίωξης και επιβολής ποινής. Επιπλέον, το ΔΕΕ τόνισε ότι, καθόσον διευκρινίζεται ο λόγος των πράξεων δίωξης που μνημονεύονται στο άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο ε), «ο νομοθέτης της Ένωσης δεν θέλησε να καταστήσει δυσχερέστερη την υπαγωγή των αντιρρησιών συνείδησης στο καθεστώς του πρόσφυγα θέτοντας πρόσθετη προϋπόθεση για τη χορήγηση του καθεστώτος αυτού, αλλά, αντιθέτως, έκρινε ότι ο ως άνω λόγος δίωξης συνδεόταν, κατά κανόνα, με έναν τουλάχιστον από τους πέντε λόγους δίωξης που θεμελιώνουν δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα» ⁽⁸⁷⁾. Επιπροσθέτως, το ΔΕΕ επισήμανε ότι από την άρνηση εκπλήρωσης της στρατιωτικής θητείας, ιδίως όταν η άρνηση αυτή επισύρει βαριές κυρώσεις, είναι δυνατό να συναχθεί «η ύπαρξη έντονης σύγκρουσης αξιών και πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεων μεταξύ του ενδιαφερομένου και των αρχών της χώρας καταγωγής» ⁽⁸⁸⁾. Το ΔΕΕ δήλωσε επίσης ότι «σε πλαίσιο ένοπλης σύρραξης, ιδίως δε εμφυλίου πολέμου, και ελλείψει νόμιμης δυνατότητας απαλλαγής από τις στρατιωτικές υποχρεώσεις, είναι πολύ πιθανό η άρνηση εκπλήρωσης της στρατιωτικής θητείας να ερμηνευθεί από τις αρχές ως πράξη πολιτικής αντίθεσης» ⁽⁸⁹⁾.

Το ΔΕΕ διευκρίνισε επίσης ότι, όταν η άρνηση εκπλήρωσης της στρατιωτικής θητείας λόγω θρησκευτικών πεποιθήσεων οδηγεί σε πράξεις δίωξης, η δίωξη θα πρέπει επίσης να θεωρείται ως συνδεόμενη με τον λόγο της θρησκείας ⁽⁹⁰⁾.

Η παρούσα ενότητα παρέχει καθοδήγηση σχετικά με το πώς πρέπει να διερευνώνται οι αιτήσεις αιτούντων που αρνούνται να εκπληρώσουν στρατιωτική θητεία για λόγους θρησκείας. Για την αξιολόγησή τους, πρέπει να εξετάζονται τρία μέρη της αίτησης:

⁽⁸⁵⁾ ΔΕΕ, απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2020, *ΕΖ κατά Bundesrepublik Deutschland*, C-238/19, ECLI:EU:C:2020:945. Σύνοψη διαθέσιμη στη [βάση δεδομένων νομολογίας του ΕΥΔΑ](#).

⁽⁸⁶⁾ ΔΕΕ, 2020, *ΕΖ κατά Bundesrepublik Deutschland*, σκέψη 57, ό.π. υποσημείωση 85.

⁽⁸⁷⁾ ΔΕΕ, 2020, *ΕΖ κατά Bundesrepublik Deutschland*, σκέψη 58, ό.π. υποσημείωση 85.

⁽⁸⁸⁾ ΔΕΕ, 2020, *ΕΖ κατά Bundesrepublik Deutschland*, σκέψη 59, ό.π. υποσημείωση 85.

⁽⁸⁹⁾ ΔΕΕ, 2020, *ΕΖ κατά Bundesrepublik Deutschland*, σκέψη 60, ό.π. υποσημείωση 85.

⁽⁹⁰⁾ ΔΕΕ, 2020, *ΕΖ κατά Bundesrepublik Deutschland*, σκέψη 47, ό.π. υποσημείωση 85.

- Η διαδικασία στρατολόγησης ([ενότητα 4.4.2](#)).
- Αντίρρηση συνείδησης για λόγους θρησκείας ([ενότητα 4.4.3](#)).
- Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία ([ενότητα 4.4.4](#)).

4.4.2. Η διαδικασία στρατολόγησης

Πριν διερευνήσετε την αξιοπιστία της αντίρρησης συνείδησης του αιτούντα και τις πιθανές της συνέπειες στην προσωπική συνέντευξη, συνιστάται να διερευνήσετε πρώτα εάν είναι αξιόπιστο το εικαζόμενο καθεστώς του αιτούντα ως στρατεύσιμου ή η κλήση του για συγκεκριμένη στρατιωτική δράση. Αυτό μπορεί να διερευνηθεί με αξιολόγηση των γνώσεων του αιτούντα όσον αφορά τη στρατιωτική νομοθεσία και τις πρακτικές στρατολόγησης στη χώρα καταγωγής του, καθώς και το καθεστώς της δικής του στρατολόγησης.

Για τον σκοπό αυτόν, είναι απαραίτητο να λάβετε υπόψη την κατάσταση όσον αφορά τη στρατολόγηση στη χώρα καταγωγής του αιτούντα, όπως προκύπτει από τις ΠΧΚ (βλ. [ενότητα 2.1.4 «Πώς μπορούν οι πληροφορίες της χώρας καταγωγής να σας βοηθήσουν στην προετοιμασία της συνέντευξης»](#)) και τις συγκεκριμένες περιστάσεις της μεμονωμένης υπόθεσης. Αυτό περιλαμβάνει την ισχύουσα στρατιωτική νομοθεσία στη χώρα καταγωγής, τις πρακτικές στρατολόγησης και τις συνέπειες που υφίστανται τα άτομα που αρνούνται να υπηρετήσουν στον στρατό.

(α) Γνώσεις του αιτούντα για τη στρατιωτική νομοθεσία στη χώρα καταγωγής

Αναμένεται από τους αιτούντες να έχουν ένα ορισμένο επίπεδο γνώσεων σχετικά με τη νομοθεσία που διέπει τους κανόνες και τη διαδικασία στρατολόγησης, καθώς αυτή έχει συγκεκριμένες επιπτώσεις στο καθεστώς τους ως αντιρρησιών συνείδησης και καθορίζει τον κίνδυνο κακομεταχείρισης ή δίωξης.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σε σχέση με τις γνώσεις του αιτούντα για τη στρατιωτική νομοθεσία στη χώρα καταγωγής

- Οι γνώσεις του αιτούντα για την ισχύουσα στρατιωτική νομοθεσία στη χώρα καταγωγής του, μεταξύ άλλων για τους πιθανούς λόγους απαλλαγής ή αναβολής, όπως οικογενειακή κατάσταση, σπουδές, επαγγελματική σταδιοδρομία ή προβλήματα υγείας.
- Οι γνώσεις για την τρέχουσα διάρκεια της στρατιωτικής θητείας.
- Γνώσεις για τη διαδικασία στρατολόγησης.
- Γνώσεις για τις κυρώσεις που επισύρει η άρνηση στράτευσης, η άρνηση συμμετοχής σε συγκεκριμένη στρατιωτική δράση, ή η λιποταξία.

Εάν ο αιτών δείχνει έλλειψη γνώσεων για τη στρατιωτική νομοθεσία της χώρας καταγωγής του, ζητήστε του να εξηγήσει αυτά τα κενά.

(β) Γνώσεις του αιτούντα για τις πρακτικές στρατολόγησης

Ενδέχεται να υπάρχουν διαφορές μεταξύ της στρατιωτικής νομοθεσίας για τη στρατολόγηση και της εφαρμογής αυτής της νομοθεσίας. Αναμένεται από τους αντιρρησίες συνείδησης να έχουν γνώση όχι μόνο της νομοθεσίας αλλά, ιδίως, του βαθμού στον οποίο αυτή η νομοθεσία εφαρμόζεται, ή δεν εφαρμόζεται, στην πράξη.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σε σχέση με τις γνώσεις του αιτούντα για τις πρακτικές στρατολόγησης στη χώρα καταγωγής

- Οι γνώσεις του αιτούντα για τις εν τοις πράγμασι πρακτικές στρατολόγησης στη χώρα καταγωγής.
- Οι γνώσεις του αιτούντα για την πολιτική διώξεων των αρχών κατά ανυπότακτων και λιποτακτών.
- Ο τρόπος με τον οποίο ο αιτών ενημερώθηκε για τις πρακτικές στρατολόγησης (π.χ. συγκεκριμένα παραδείγματα προσώπων γνωστών στον αιτούντα που έχουν στρατολογηθεί υπό ορισμένες συνθήκες).
- Εάν οι ΠΧΚ υποδεικνύουν ότι η στρατιωτική θητεία είναι δυνατό να αποφευχθεί με κάποιους ευρέως προσβάσιμους τρόπους (π.χ. καταβολή διοικητικού προστίμου ή δωροδοκίας), διερευνήστε κατά πόσον ο αιτών είναι ενήμερος για αυτές τις πρακτικές.
- Η άποψη του αιτούντα για τις διαθέσιμες εναλλακτικές επιλογές, (καθώς και εάν σκέφτηκε να εκμεταλλευτεί αυτές τις δυνατότητες προκειμένου να απαλλαγεί ή να αποφύγει τη στρατιωτική θητεία ή εάν πράγματι τις εκμεταλλεύτηκε), και οι λόγοι για τους οποίους δεν τις εκμεταλλεύτηκε.

(γ) Κατάσταση στρατολόγησης του αιτούντα

Επιπλέον, μπορείτε να ρωτήσετε τον αιτούντα σχετικά με το καθεστώς της δικής του στρατολόγησης.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με το καθεστώς στρατολόγησης του αιτούντα

- Στάδιο της διαδικασίας στρατολόγησης (π.χ. λήψη εγγράφων κλήσης ή υποβολή σε ιατρική εξέταση).
- Τυχόν προηγούμενες αναβολές εκπλήρωσης στρατιωτικών υποχρεώσεων (εάν υπάρχουν, για ποιους λόγους χορηγήθηκαν).
- Εάν η διαδικασία στρατολόγησης δεν έχει ακόμα αρχίσει, αναμενόμενη ημερομηνία έναρξης.
- Εάν ο αιτών έχει ήδη υπηρετήσει στον στρατό, λόγοι για τους οποίους δεν αρνήθηκε να εκπληρώσει τη στρατιωτική του θητεία ή για τους οποίους συμμετείχε σε συγκεκριμένη στρατιωτική δράση στο παρελθόν.
- Εάν ο αιτών έχει υπηρετήσει στον στρατό, καθήκοντα που ανέλαβε, είδος εκπαίδευσης που έλαβε, όπλα που χρησιμοποίησε, ελιγμοί στους οποίους συμμετείχε.
- Εάν ο αιτών είναι ενήμερος ότι θεωρείται επί του παρόντος ανυπότακτος ή λιποτάκτης στη χώρα καταγωγής, εάν διώκεται ποινικά για αυτό και πώς έλαβε αυτές τις πληροφορίες.
- Εάν υπάρχει δυνατότητα αμνήστευσης των λιποτακτών και, εφόσον υπάρχει, για ποιους λόγους δεν επωφελήθηκε της αμνηστίας.

(δ) Αποστολή του αιτούντα σε συγκεκριμένη στρατιωτική δράση

Ορισμένοι αιτούντες μπορεί να κλήθηκαν να συμμετάσχουν σε συγκεκριμένη στρατιωτική δράση αλλά να αρνήθηκαν για εικαζόμενους λόγους συνείδησης. Σε αυτήν την περίπτωση, πρέπει να διερευνήσετε τις περιστάσεις της (σχεδιαζόμενης) αποστολής του αιτούντα.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με την αποστολή του αιτούντα σε συγκεκριμένη στρατιωτική δράση

- Είδος ή χαρακτήρας της συγκεκριμένης στρατιωτικής δράσης, συμπεριλαμβανομένου του στρατιωτικού στόχου και των σκοπών.
- Χρόνος, τόπος και διάρκεια της αποστολής.
- Διαδικασία αποστολής, για παράδειγμα με ποιον τρόπο αποφασίστηκε η αποστολή του αιτούντα και πώς αυτός ειδοποιήθηκε, εάν ο αιτών ανέλαβε πραγματικά την αποστολή ή πώς την απέφυγε.
- Η δυνατότητα του αιτούντα να αρνηθεί επισήμως να αναλάβει την αποστολή ή να εκτελέσει συγκεκριμένες δραστηριότητες/καθήκοντα που θα περιλάμβανε αυτή η αποστολή, και εάν ο αιτών μπορούσε να ζητήσει κάποια εναλλακτική αποστολή.
- Συγκεκριμένες δραστηριότητες ή καθήκοντα που υποχρεούταν να αναλάβει ο αιτών ως αποτέλεσμα αυτής της αποστολής.
- Ενημέρωση του αιτούντα για τις ειδικές δραστηριότητες ή τα καθήκοντα που θα περιλάμβανε η αποστολή, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων αυτών των δραστηριοτήτων/καθηκόντων.
- Οι απόψεις του αιτούντα για τη στρατιωτική δράση και τις δραστηριότητες/καθήκοντα που υποχρεούταν να αναλάβει.

4.4.3. Αντίρρηση συνείδησης για λόγους θρησκείας

Πέραν της διερεύνησης της στρατολόγησης ή της αποστολής σε συγκεκριμένη στρατιωτική δράση, η προσωπική συνέντευξη θα πρέπει να εστιάσει και στη διερεύνηση του εάν η άρνηση του αιτούντα να εκτελέσει στρατιωτική θητεία για λόγους συνείδησης είναι ειλικρινής και σχετική με το θρήσκευμά του. Συμπληρωματικά, θα πρέπει να διερευνηθεί εάν ο αιτών είχε εκφράσει οποιαδήποτε αντίρρηση πριν διαφύγει από τη χώρα καταγωγής, εάν οι πεποιθήσεις του αιτούντα σχετικά με τη στρατιωτική θητεία συνάδουν με το ευρύτερο θρησκευτικό υπόβαθρό του, ποιες ακριβώς συνέπειες φοβάται ο αιτών σε περίπτωση στράτευσης και εάν είχε κάποια διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή αντί της στρατιωτικής θητείας.

Διάγραμμα 10. Θέματα προς διερεύνηση κατά την εξέταση αντίρρησης συνείδησης σε στρατιωτική θητεία για λόγους θρησκείας

(α) Γνησιότητα της αντίρρησης συνείδησης για λόγους θρησκειότητας

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τη γνησιότητα της αντίρρησης συνείδησης για λόγους θρησκείας

- Λόγοι για τους οποίους ο αιτών αυτοπροσδιορίζεται ως θρησκευτικός αντίρρησias συνείδησης, και εάν η αντίρρησή του είναι απόλυτη ή μερική.
- Στις περιπτώσεις αντίρρησης σε συγκεκριμένη στρατιωτική δράση, λόγοι αυτής της μερικής αντίρρησης (διαφορά μεταξύ της συμμετοχής του αιτούντα σε άλλες στρατιωτικές δράσεις και σε αυτήν για την οποία προέβαλε αντίρρηση).
- Πληροφορίες σχετικά με τις θρησκευτικές εμπειρίες του αιτούντα, λαμβανομένων υπόψη των προσωπικών περιστάσεων (π.χ. πώς υιοθέτησε τη θρησκευτική του πίστη· τόπος, τρόπος ή τελετουργίες λατρείας· η προσωπική σημασία της θρησκευτικής πίστης ή των αξιών που αυτή υποστηρίζει, ιδίως όσον αφορά τη χρήση όπλων).
- Η θέση των άλλων μελών της θρησκευτικής κοινότητας του αιτούντα ως προς τη στρατιωτική θητεία (π.χ. γενική αντίρρηση στη στράτευση, αν ορισμένα μέλη εκτελούν στρατιωτική θητεία, και πώς βλέπει η θρησκευτική κοινότητα γενικά και ο αιτών ειδικότερα αυτά τα μέλη που υπηρετούν στον στρατό).

(β) Έκφραση της αντίρρησης συνείδησης από τον αιτούντα

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με την έκφραση της αντίρρησης συνείδησης από τον αιτούντα

- Εάν ο αιτών έχει εκφράσει τη θρησκευτική αντίρρηση συνείδησής του πριν από την κλήση σε στράτευση (συμπεριλαμβανομένων των περιστάσεων, των τρόπων και των συνεπειών που είχε αυτό).
- Προηγούμενα προβλήματα που είχε αντιμετωπίσει ο αιτών λόγω του θρησκειότητός του.
- Εάν ο αιτών δεν αρνήθηκε να υπηρετήσει στον στρατό στο παρελθόν, για ποιους λόγους δεν αρνήθηκε (π.χ. αλλαγή πεποιθήσεων, περιστάσεις).

(γ) Ευρύτερο πλαίσιο θρησκευτικών πεποιθήσεων του αιτούντα

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με το ευρύτερο πλαίσιο θρησκευτικών πεποιθήσεων του αιτούντα

- Ανάλογα με το πώς εξηγεί ο αιτών τους θρησκευτικούς λόγους που υπαγορεύουν την αντίρρηση συνείδησης (π.χ. πλήρης απαγόρευση συμμετοχής σε πράξεις βίας), μπορείτε να διερευνήσετε την προηγούμενη απασχόληση, την επαγγελματική σταδιοδρομία και τα χόμπι του αιτούντα σε σχέση με τη σωματική βία (π.χ. ενασχόληση με πολεμικές τέχνες) ή την οπλοφορία (π.χ. κυνήγι).
- Οι εμπειρίες και οι απόψεις της οικογένειας και του περιβάλλοντος του αιτούντα για τη στρατιωτική θητεία (π.χ. μέλη της οικογένειας που υπηρέτησαν ή αρνήθηκαν να υπηρετήσουν στον στρατό· ο ρόλος και οι εμπειρίες τους κατά τη στρατιωτική θητεία· εάν αρνήθηκαν, ποιες ήταν οι συνέπειες της άρνησής τους).
- Η άποψη του αιτούντα για το πώς θα πρέπει να αντιδράσουν οι αρχές της χώρας καταγωγής του σε στρατιωτική επίθεση από ξένη δύναμη, ή πώς πιστεύει ότι θα πρέπει να αντιδράσει η θρησκευτική του κοινότητα εάν δεχθεί επίθεση από άλλη ομάδα.

(δ) Οι συνέπειες της στρατιωτικής θητείας ή αποστολής που φοβάται ο αιτών

Πέραν της εξέτασης της ειλικρίνειας της αντίρρησης συνείδησης, ο χειριστής της υπόθεσης πρέπει να διερευνήσει εάν οι αντιρρήσεις είναι ακατανίκητες ή ανυπέρβλητες.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις συνέπειες που φοβάται ο αιτών

- Οι συνέπειες (σωματικές, πνευματικές και συναισθηματικές) για τον αιτούντα σε περίπτωση που εξαναγκαστεί να υπηρετήσει στον στρατό ή να αναλάβει αποστολή σε συγκεκριμένη στρατιωτική δράση.

(ε) Εύλογες εναλλακτικές επιλογές αντί της στρατιωτικής θητείας (κατά περίπτωση)

Λάβετε υπόψη ότι τα δικαιώματα του αντιρρησία συνείδησης γίνονται σεβαστά μόνο εάν απαλλαγεί από την υποχρέωση εκτέλεσης στρατιωτικής θητείας ή εάν μπορεί να εκτελέσει κατάλληλη εναλλακτική θητεία. Σε περίπτωση προσωπικής αντίρρησης του αιτούντα να φέρει όπλα, κατάλληλη εναλλακτική επιλογή μπορεί να θεωρηθεί η τοποθέτηση σε μη μάχιμη θέση του στρατιωτικού μηχανισμού ή σε μη στρατιωτική δραστηριότητα που υπηρετεί το δημόσιο συμφέρον.

Εάν οι ΠΧΚ υποδεικνύουν ότι το καθεστώς αντιρρησία συνείδησης αναγνωρίζεται στη χώρα καταγωγής, θα πρέπει να διερευνηθεί η γνώση του αιτούντα για τις προϋποθέσεις, τη διαδικασία και την πραγματική πρόσβαση σε εναλλακτική θητεία. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να διερευνήσετε εάν η διαφυγή από τη χώρα καταγωγής ήταν ο μόνος δυνατός τρόπος αποφυγής αυτής της εσωτερικής σύγκρουσης.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις εύλογες εναλλακτικές επιλογές αντί της στρατιωτικής θητείας

- Ενέργειες του αιτούντα προκειμένου να κριθεί επιλέξιμος για εναλλακτική θητεία.
- Λόγοι για τους οποίους δεν προέβη σε ενέργειες για να αναγνωριστεί ως αντιρρησίας συνείδησης ή λόγοι για τους οποίους αυτές οι ενέργειες απέτυχαν.
- Γνώση του αιτούντα για τις προϋποθέσεις, τη διαδικασία και την πραγματική πρόσβαση σε εναλλακτική θητεία.

4.4.4. Έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία

Τέλος, ο χειριστής της υπόθεσης θα διερευνήσει εάν ο αιτών διαθέτει έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία της διαδικασίας στρατολόγησης, της συμμετοχής του σε συγκεκριμένη στρατιωτική δράση ή της πιθανής δίωξής του ως αντιρρησία συνείδησης ή λιποτάκτη. Εάν δεν υποβληθούν έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία, παρότι από την αφήγηση του αιτούντα ή τις ΠΧΚ προκύπτει ότι θα έπρεπε να υπάρχουν τέτοια στοιχεία, θα πρέπει να διερευνήσετε στη συνέντευξη σε ποιους λόγους οφείλεται η έλλειψη τεκμηρίωσης.

(α) Έγγραφα που αφορούν τη στρατιωτική κατάσταση του αιτούντα

Ο αιτών μπορεί να υποβάλει έγγραφα που αφορούν το στάδιο της διαδικασίας στρατολόγησης, εάν δεν έχει ακόμα υπηρετήσει στον στρατό (π.χ. έγγραφα κλήσης, στοιχεία ιατρικών εξετάσεων

ή αναβολή στρατιωτικής θητείας για σπουδές). Για τους αιτούντες που έχουν ήδη υπηρετήσει στον στρατό, στρατιωτικά βιβλιάρια ή παρόμοια έγγραφα είναι χρήσιμα για να σχηματιστεί μια εικόνα για τη διάρκεια της θητείας του αιτούντα, την ακριβή μονάδα και τα καθήκοντά του.

Μπορεί να ερωτηθεί ο αιτών πώς απέκτησε τα έγγραφα και ποιο είναι το περιεχόμενό τους. Αυτή η διερεύνηση θα ήταν χρήσιμη για να προσδιοριστεί πώς πραγματικά κατανοεί ο αιτών τα υποβαλλόμενα έγγραφα. Εάν ο αιτών διέφυγε από τη χώρα του έχοντας στην κατοχή του τα έγγραφα, μπορείτε να τον ρωτήσετε πώς κατάφερε να το κάνει αυτό και εάν αντιμετώπισε δυσκολίες.

(β) Έγγραφα που αφορούν το καθεστώς του αντιρρησία συνείδησης στη χώρα καταγωγής

Μπορεί επίσης ο αιτών να υποβάλει πληροφορίες σχετικά με άλλες περιπτώσεις αντιρρησιών συνείδησης στη χώρα του, όπως άρθρα εφημερίδων ή αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Εάν δεν υφίσταται καθεστώς αντιρρησία συνείδησης στη χώρα καταγωγής, δεν μπορεί να αναμένεται από τον αιτούντα να υποβάλει τεκμηρίωση της άρνησής του να εκπληρώσει τη στρατιωτική θητεία.

4.5. Θρησκευτικές διώξεις που σχετίζονται με το φύλο

Θα πρέπει να έχετε υπόψη ότι το φύλου και η θρησκεία είναι συχνά αλληλένδετα στις αιτήσεις διεθνούς προστασίας, καθώς «οι γυναίκες και οι άνδρες ενδέχεται να φοβούνται ή να υφίστανται διώξεις για λόγους θρησκείας με διαφορετικούς τρόπους» ⁽⁹¹⁾. Θα πρέπει να έχετε υπόψη ότι οι αιτήσεις που, εκ πρώτης όψεως, μπορεί να φαίνονται αποκλειστικά σχετιζόμενες με το φύλο, ενδέχεται στην πραγματικότητα να αφορούν δίωξη για κάποιον λόγο της σύμβασης, όπως η θρησκεία, όπως στο παράδειγμα των γυναικών Γιαζίντι που κακοποιούνταν ως σκλάβες του σεξ, ή των χριστιανών κοριτσιών στη Νιγηρία που απήχθησαν και εξαναγκάστηκαν σε αλλαγή θρησκείας από την οργάνωση Μπόκο Χαράμ. Συνεπώς, θα πρέπει πάντα να διερευνάτε τους λόγους της σχετιζόμενης με το φύλο δίωξης και να επαληθεύετε εάν η δίωξη συνδέεται με κάποιον λόγο της σύμβασης, όπως (πραγματική ή αποδιδόμενη) θρησκεία, πολιτικές απόψεις ή συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα.

Από την άλλη πλευρά, η θρησκευτική δίωξη ή καταστολή συχνά ακολουθεί τον διαχωρισμό των φύλων και τείνει να πλήττει σφοδρότερα τις γυναίκες. Οι γυναίκες μπορεί να αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο δίωξης που σχετίζεται με τη θρησκεία λόγω του φύλου τους.

Σχετικό εργαλείο του EUAA

Για περαιτέρω πληροφορίες, βλ. τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ιδιότητα μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, Μάρτιος 2020 ⁽⁹²⁾.

⁽⁹¹⁾ UNHCR, *Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων*, 2019, ό.π. υποσημείωση 12, σ. 128.

⁽⁹²⁾ EASO, *Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ιδιότητα μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας*, Μάρτιος 2020.

Στις ενότητες που ακολουθούν διερευνώνται τρεις συνήθεις τύποι αιτήσεων που αφορούν δίωξη λόγω φύλου για λόγους θρησκείας. Θα σας δοθεί καθοδήγηση για το πώς πρέπει να διερευνάτε τις σχετικές με τη θρησκεία πτυχές κάθε αίτησης.

4.5.1. Επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές

Ορισμένες επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές μπορεί να θεωρούνται απαιτούμενες ή να προωθούνται από ορισμένες θρησκείες. Ωστόσο, είναι συχνά αποτέλεσμα συνδυασμού και άλλων παραγόντων. Για παράδειγμα, ο ακρωτηριασμός/η αποκοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων αποτελεί κοινωνικοπολιτισμική παράδοση που δεν συνδέεται με οποιαδήποτε συγκεκριμένη πίστη, αλλά μπορεί μερικές φορές να γίνεται επίκληση της θρησκείας για να δικαιολογηθεί η εν λόγω πρακτική. Το ίδιο μπορεί να ισχύει και για άλλες επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές, όπως ο γάμος παιδιών και η βία για λόγους τιμής. Αυτές οι πρακτικές μπορεί να βασίζονται σε θρησκευτικούς κανόνες, αλλά υπεισέρχονται και άλλοι παράγοντες, όπως ο πολιτισμός και η κοινωνικοοικονομική τάξη. Είναι σημαντικό να θυμάστε ότι οι τρεις τομείς της θρησκείας, του πολιτισμού και της κοινωνικοοικονομικής τάξης συχνά διασυνδέονται πολύ στενά και αλληλοεπηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό. Πέραν της διερεύνησης των λόγων της δίωξης, πρέπει επίσης να διερευνάτε τις συνέπειες που έχει η επιβλαβής παράδοση στον αιτούντα. Αυτό περιλαμβάνει τη διερεύνηση των πιθανών συνεπειών εάν ο αιτών αρνηθεί να συμμορφωθεί με την επιβλαβή πρακτική ή προσπαθήσει να την αποφύγει.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές

- Απόψεις του αιτούντα για αυτές τις πρακτικές.
- Απόψεις της οικογένειας του αιτούντα για αυτές τις πρακτικές.
- Εφαρμογή της επιβλαβούς πρακτικής στην οικογένεια και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του αιτούντα.
- Παρόμοιες περιπτώσεις στην οικογένεια και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του αιτούντα, και οι εκβάσεις τους.
- Εάν ο αιτών αποτελεί τη μοναδική περίπτωση στην οικογένεια, ποιοι είναι οι πιθανοί λόγοι για αυτό.
- Οι γνώσεις του αιτούντα για τη νομοθεσία σχετικά με αυτήν την πρακτική στη χώρα καταγωγής.
- Ο τρόπος με τον οποίο ο αιτών προσπάθησε να αντιμετωπίσει αυτήν την πρακτική, για παράδειγμα ενέργειες για την αποφυγή της, ή συμμόρφωση με αυτήν, και υποκείμενοι λόγοι.
- Συνέπειες της αποφυγής ή της συμμόρφωσης τόσο για τον αιτούντα όσο και για την οικογένειά του.
- Οι προσπάθειες του αιτούντα να ζητήσει προστασία από το κράτος και η έκβαση αυτών των προσπαθειών.
- Εάν ο αιτών δεν ζήτησε προστασία από το κράτος, για ποιους λόγους δεν το έκανε.

4.5.2. Διακρίσεις λόγω θρησκείας που σχετίζονται με το φύλο

Υπάρχει ισχυρή διασύνδεση μεταξύ των διώξεων λόγω θρησκείας και του φύλου του αιτούντα. Για παράδειγμα, μπορεί να υπάρχουν (κοινωνικές ή νομικές) απαιτήσεις να συμπεριφέρονται οι γυναίκες με ορισμένο τρόπο προκειμένου να τηρούν (πραγματικούς και υποκείμενους) θρησκευτικούς κανόνες. Οι γυναίκες ενδέχεται να υποχρεούνται να φορούν συγκεκριμένο τύπο ενδυμάτων και να αντιμετωπίζουν περιορισμούς στην ελευθερία

επιλογής και κυκλοφορίας. Διάκριση λόγω θρησκείας μπορεί επίσης να αποτελεί ο περιορισμός που επιβάλλουν οι αρχές στην άσκηση των σεξουαλικών και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων. Για παράδειγμα, ο βιασμός εντός του γάμου μπορεί να είναι νόμιμος, ενώ η αντισύλληψη και η άμβλωση να είναι παράνομες ή μη ανεκτές. Οι γυναίκες μπορεί επίσης να αντιμετωπίζουν εμπόδια στην κοινωνικοποίηση, στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην πρόσβαση στην εργασία γενικά ή σε συγκεκριμένα επαγγέλματα, όπως δημοσιογραφία, ιατρική ή πολιτική. Οι διακρίσεις μπορεί να εκφράζονται με νόμους που επηρεάζονται από τη θρησκεία και οι οποίοι περιορίζουν τα ατομικά δικαιώματα των γυναικών και την πρόσβασή τους σε προστασία. Οι νόμοι που βασίζονται στη θρησκεία μπορεί επίσης να επιβάλλουν άνισες τιμωρίες ανάλογα με το φύλο.

Είναι σημαντικό να διερευνώνται όλες οι πράξεις διάκρισης με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε αιτούντα. Η σώρευση μέτρων που εισάγουν διακρίσεις μπορεί να συνιστά δίωξη ανάλογα με τη σοβαρότητα και την επαναληπτικότητα αυτών των πράξεων.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις διακρίσεις λόγω θρησκείας που σχετίζονται με το φύλο

- Οι περιορισμοί που αντιμετωπίζει ο αιτών λόγω θρησκευτικών κανόνων, παραδόσεων ή προτύπων.
- Ο αντίκτυπος αυτών των περιορισμών στη ζωή του αιτούντα.
- Ο κίνδυνος διάκρισης λόγω φύλου στον οποίο είναι πιθανό να εκτεθεί ο αιτών σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής.
- Οι απόψεις του αιτούντα σχετικά με τις διακρίσεις που αντιμετωπίζει και τη σύνδεσή τους με τη θρησκεία.
- Οι γνώσεις του αιτούντα όσον αφορά τη νομοθεσία που εισάγει διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών στη χώρα καταγωγής.

4.5.3. Μεικτές σχέσεις/γάμοι

Μια σχέση ή ένας γάμος με άτομο άλλης θρησκείας ή και άλλου δόγματος της ίδιας θρησκείας μπορεί να επιφέρει κίνδυνο δίωξης.

Μια σχέση ή ένας γάμος με άτομο διαφορετικής θρησκείας ή δόγματος μπορεί να μην επιτρέπεται ή μπορεί να επιτρέπεται μόνο υπό ορισμένες αντίξοες συνθήκες (π.χ. ο αιτών ίσως να μην μπορεί να καταχωρίσει επισήμως τον γάμο του, ή τα παιδιά από αυτόν τον γάμο ή τη σχέση να έχουν περιορισμένη ή και καθόλου πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην υγειονομική περίθαλψη ή στην ιδιοκτησία).

Κατά τη διερεύνηση των μεικτών σχέσεων/γάμων, θα πρέπει να έχετε υπόψη ότι το φύλο αποτελεί συνήθως παράγοντα που συντελεί στην ύπαρξη πιθανών κινδύνων, καθώς τα κορίτσια και οι γυναίκες υφίστανται συχνά βαρύτερες συνέπειες από τους άνδρες. Ωστόσο, ανάλογα με τη χώρα καταγωγής, αυτό δεν σημαίνει ότι οι άνδρες με τέτοιο προφίλ δεν μπορούν να έχουν βάσιμο φόβο δίωξης (π.χ. ένας σύζυγος σε μεικτό γάμο ή ένας αδελφός που προστατεύει την αδελφή του από επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές). Μπορεί, ωστόσο, να υπάρχουν διαφορετικές προσδοκίες και συνέπειες για τον αιτούντα ανάλογα με το φύλο του. Για παράδειγμα, σε ορισμένες χώρες, οι γυναίκες που συνάπτουν μεικτές σχέσεις αποτελούν στόχο εγκλημάτων τιμής, ενώ οι άνδρες όχι. Ωστόσο, σε άλλες χώρες, οι άνδρες και οι γυναίκες μπορεί να αντιμετωπίζουν παρόμοιους κινδύνους. Συνεπώς, πέραν του αντικτύπου που μπορεί να έχει η θρησκεία σε μια μεικτή σχέση ή γάμο, ο αντίκτυπος του φύλου θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη.

Παραδείγματα θεμάτων προς διερεύνηση σχετικά με τις μεικτές σχέσεις/γάμους

- Αντίκτυπος της θρησκείας στη σχέση/τον γάμο του αιτούντα.
- Αντιδράσεις της οικογένειας του αιτούντα, της κοινωνίας και των αρχών.
- Άνιση μεταχείριση ή δίωξη λόγω μεικτής σχέσης/γάμου.
- Τομείς της ζωής του αιτούντα στους οποίους αντιμετωπίζει διάκριση, και εάν η διάκριση συνιστά δίωξη λόγω της σοβαρότητας και της επαναληπτικότητάς της.
- Γνώσεις του αιτούντα για τη νομοθεσία στη χώρα καταγωγής όσον αφορά τις διαθρησκευτικές σχέσεις, και για την εφαρμογή της
- Στις περιπτώσεις παιδιών που γεννιούνται από διαθρησκευτική σχέση/γάμο, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στη διάρκεια του γάμου και σε περίπτωση διαζυγίου, όπως:
 - καταχώριση γέννησης·
 - έκδοση εγγράφων (π.χ. έγγραφα ταυτότητας, πιστοποιητικά γέννησης, οικογενειακά έγγραφα)·
 - πρόσβαση στην εκπαίδευση·
 - θρησκευτική ανατροφή, πιθανές συγκρούσεις και πώς αντιμετωπίζονται.
- Εάν ο αιτών σκοπεύει να αποκτήσει παιδιά στο μέλλον, ποια πίστη θα ακολουθούσαν τα παιδιά του και εάν θα λάμβαναν θρησκευτική εκπαίδευση.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ

Αυτοπροσώπως

Σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν εκατοντάδες κέντρα Europe Direct. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σ' εσάς κέντρου στο διαδίκτυο european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_el).

Τηλεφωνικώς ή γραπτώς

Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτή την υπηρεσία:

- καλώντας ατελώς τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (ορισμένα δίκτυα τηλεφωνίας ενδέχεται να χρεώνουν τις κλήσεις αυτές),
- καλώντας τον αριθμό +32 22999696,
- συμπληρώνοντας το ακόλουθο ηλεκτρονικό έντυπο: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_el.

ΒΡΕΙΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ

Στο διαδίκτυο

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο Europa (european-union.europa.eu).

Στις εκδόσεις της ΕΕ

Μπορείτε να δείτε ή να παραγγείλετε εκδόσεις της ΕΕ στη διεύθυνση op.europa.eu/el/publications. Μπορείτε να ζητήσετε πολλαπλά αντίγραφα δωρεάν εκδόσεων επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct ή με το τοπικό σας κέντρο τεκμηρίωσης (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_el).

Στη νομοθεσία της ΕΕ και σε σχετικά έγγραφα

Για πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου της ενωσιακής νομοθεσίας από το 1951 σε όλες τις επίσημες γλώσσες, μεταβείτε στον ιστότοπο EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Στα ανοιχτά δεδομένα από την ΕΕ

Η πύλη data.europa.eu παρέχει πρόσβαση σε σύνολα ανοιχτών δεδομένων από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ. Τα εν λόγω δεδομένα μπορούν να καταφορτωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν δωρεάν, τόσο για εμπορικούς όσο και για μη εμπορικούς σκοπούς. Η πύλη παρέχει επίσης πρόσβαση σε πληθώρα συνόλων δεδομένων από τις ευρωπαϊκές χώρες.

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

